

I. V. D. E. E. L.

GENEESKUNDIGE SAAMENMENGSELS.

I. H O O F D D E E L.

Van de Poeders.

DEEZE gedaante laat alleen zulke stoffen toe, die bekwaam zyn om genoegzaam gedroogd te worden, zoo dat ze tot poeder kunnen gemaakt worden, zonder haare krachten te verliezen. Nogthans zyn 'er veele zelfstandigheden van deeze soorte, die niet in poeder kunnen genomen worden: want bittere, scherpe, stinkende droogeryen, zyn te lelyk: verzagtende en slymige kruiden en wortels zyn te dik: zuivere Gommen kleeven en worden taai in den mond; vaste loogzoutagtige Zouten smelten, als men ze aan de lucht bloot stelt; en vlugge Loogzouten vervliegen.

De gifte van Poeders is, in voorschriften, die op staande voet gereed gemaakt worden, gemeenelyk omtrent een half drachma: niet dikwyls gaat ze een heel drachma te boven; en is zelden minder dan een scrupel. Zelfstandigheden, die kragtige uitwerkingen voortbrengen, moeten aan deeze gedaante niet toe vertrouwd worden, ten zy derzelver hoop grooter gemaakt worde door byvoegsels van minder werking: zodanigen, als in grooter giften moeten gegeven worden, zyn beter geschikt voor andere gedaanten.

Het gewoone voervogt om de ligter poe-

ders in te neemen, is eenig aangenaam dun vogt. De zwaarer poeders, byzonderlyk de bereidingen van metaalagtige lichaaamen vereischen een dikker voervogt, als fyroopen; want in de dunnen zouden zy ras zinken. Harsagtige zelfstandigheden worden insgelyks best met dikke vogten ingenomen: want in dunne kunnen ze tot klompen saamenloopen, die daarna niet gemakkelyk weder te ontbinden zyn.

Algemeene Regels om Poeders te maaken.

I.

Men moet wel zorgdraagen, dat 'er niets rot-agtig, verlagen, of onzuiver in de saamenmengsels van Poeders vermengd worde: de steelen en bedorven deelen der planten moeten 'er afgedaan [E.].

I I.

De drooge Speceryen moeten, geduurende dat ze tot poeder gemaakt worden, met eenige weinige droppelen van eenig bekwaam water besprengd worden [E.].

I I I.

III.

PULVIS ANTILYSSUS.

De vogtiger Speceryen kunnen met eene zeer zachte hitte gedroogd worden, eer ze aan den mortier worden overgegeeven. [E.].

Poeder tegen de beete van een dollen Hond.

L. E.

IV.

Gommen en andere zodanige zelfstandigheden, die moeilijk tot poeder te maaken zyn, moeten tegelyk met de drooger gestampt worden, op datze te saamen door het Zeef mogen gaan [E.].

Neem van

Afchkleurig aard-Leverkruid (a), twee oncen;

Zwarte Peper, een once.

Stamp het t'saamen tot een poeder.

V.

Men moet geen deel van 't mengfel afneemen tot gebruik, voor dat alles in den mortier gedaan en door het zeef gegaan is, en de verscheidene ziftingsen t'saamen vermengd zyn; want die deelen van een en 't zelfde onderwerp, die het eerst tot poeder worden, kunnen verschillen, althans in graad van uitwerkinge, van al het overige.

In onze voorgaande Apotheek, was de hoeveelheid der Peper gelyk aan die van het kruid: het welk, het Poeder veel te heet maakende, de bovenstaande vermindering noodzaakelyk deedt worden. De kragt, waar van dit geneesmiddel beroemd is, staat in den tytel uitgedrukt: de gifte is anderhalf drachma, om 's morgens op een nugteren maag en vastende in te neemen, in een half pint warme koeijemelk voor vier morgens te gelyk, zie bladz. 170, 171.

VI.

PULVIS ARI COMPOSITUS.

Poeders van Speceryen moeten maar in kleine hoeveelheid te gelyk bereid worden, en in glazen vaten, digt geslooten, bewaard worden [E.].

Saamengesteld Poeder van Kalfsvoet.
Lond.

Neem van

Wortel van Kalfsvoet, versck gedroogd, twee oncen;

Geele Water-liesch (b) wortels,

Pimpenel-Steenbreeken wortels (c), van elks een once;

Bereide Kreefts oogen,

Kaneel, van elks een half once;

Zout van Alfem, twee drachma's.

Stamp het alles tot een poeder, welk in een beslooten vat moet bewaard worden.

In de voorgaande Uitgaven der *Londensche Apotheek*, werdt een van de innengfels in dit saamenmengfel *Acorus vulgi*, of *vulgaris* genaamd; een naam, die door verscheiden Schry-

Wanneer Poeders lang bewaard worden, en niet zorgvuldig tegen de lucht gedekt, zal derzelver kragt grootendeels vervliegen, alhoewel de deelen, waarin dezelve bestaat, in andere omstandigheden niet vlug bevonden worden. Dus zal de wortel van Ipecacoanha, tot Poeder gemaakt, gelyk het COLLEGIE van *Wirtemberg* aanmerkt, als hy eenen geruimen tyd aan de lucht wordt bloot gesteld, zyne braaking verwekkende hoedanigheid verliezen; schoon deszelfs kragten zoo vast zyn, dat ze in haar geheel blyven, zelfs in uittreksels, die met gevoeglyke scheivogten gemaakt zyn.

(a) *Lichen cinereus terrestris*. (b) *Gladioli lutei radix*. (c) *Pimpinella saxifraga radix*.

Schryvers zoo wel aan *Calamus aromaticus*, of Kalmus, als aan de *Gladiolus luteus*, of de gemeene geele Water-liefch werd toege-
schreeven. In deeze onzekerheid namen de
Mengers gemeenelyk het eerste. Maar dewyl
dit Geneesmiddel het eerst door een Hoog-
duitsch Geneesheer is uitgedacht, te weeten
Birkmann, en dewyl in sommige der Hoog-
duitsche Apotheken, de *Acorus vulgaris*
verklaard wordt, de Water-liefch te zyn; zoo
heeft het COLLEGIE van Londen nu liever,
in overeenkomst met het oorspronkelyke voor-
schrift, dan uit eene verbeelding der kragten
van de Water-liefch (welken, als de wortel
gedroogd en tot poeder gemaakt is, klaarbly-
kelyk zeer gering zyn) deezen laatsten willen
verkiezen, en met eenen naam uitgedrukt,
die denzelven veel klaarder van den anderen
onderscheidt. De waarfchouwing, om het
Poeder in een beslooten vat te bewaaren, is
zeer noodzaakelyk; want als het aan de lucht
bloot gesteld wordt, zal het loogzoutagtig
zout, dat vogtigheid uit dezelve aantrekt,
tot eenen vloeibaaren staat loopen. Daar zyn
gemeenelyk twee loogzoutagtige zouten voor-
geschreeven geweest; maar dewyl dezelve
alleen in naam van elkanderen verschillen, zie
bladz. 443. daarom is een van de beiden hier
billyk agtergelaaten, en het ander naar even-
redigheid vermeerderd. Mogelyk hadden de
Kreeftsoogen ook wel mogen wechgelaaten
zyn, ten zy men bedoele den hoop van 't
geneesmiddel door dezelve te vergrooten
(eene bedoeling, in dit saamenmengfel, niet
zeer noodzaakelyk); want zy schynen geene
geneeskragten te hebben, welken de Loog-
zouten niet in grooter trap bezitten.

Overeenkomstig met de bovenstaande Aan-
merkinge heeft het COLLEGIE van *Edinburgh*,
in de voorgaande Uitgave van dit Boek, by de
laatste overziening van hunne Apotheek, de
Kreeftsoogen uitgelaaten, en vervolgt de voor-
gaande praktyk van Kalmus voor de *Acorus*
vulgaris te gebruiken. Insgelyks hebben zy
de Kaneel (d), voor de witte Kaneel (e) ver-
wisseld; en het Loogzout voor een onzydig,
dat beter geschikt is voor de gedaante van

Poeder. Hun tegenwoordig Voorfchrift is,
als volgt:

Neem van

Wortels van Kalfsvoet, nieuwelyks ge-
droogd, twee oncen;

Kalmus,

Pimpenel-Steenbreeken wortels, van elks
een once;

Witte Kaneel, zes drachma's;

Gevitrioelorden Wynsteen, twee drachma's

Meng en maak het tot een Poeder.

HET saamengesteld Poeder van Kalfsvoet
was oorspronkelyk ingericht tot een Maag-
middel: en in zwakheden en verflappingen
van de maag, verzeld met overlast van lym-
ge vogren, is het buiten twyfel een zeer nut-
tig Geneesmiddel. Ook heeft het dikwerf
goede uitwerkingen gedaan in gevallen van
zinkingen; waar van ik eenige voorbeelden
weet: de gifte kan zyn van een scrupel tot
een drachma, twee of driemaal daags, in ee-
nig gevoeglyk vogt. Het moet zoo verscfi
gebruikt worden als mogelyk is, want deszelfs
kragt lydt veel in 't bewaaren: de wortel van
Kalfsvoet, deszelfs voornaamste innengfel,
verliest inzonderheid schielik zyne prinkelen-
de eigenschap, waarin deszelfs voornaamste
kragt bestaat.

PULVIS E BOLO COMPOSITUS sine
OPIO.

Samengesteld Poeder van Bolus zonder
Heulsap.
Lond.

Neem van

Armenische Bolus, of Fransche Bolus, een
half pond;

Kaneel, vier oncen;

Zevenblad wortel (f),

Arabische Gom, van elks drie oncen;

Lange Peper, een half once.

Maak deeze innengfels tot poeder.

PUL-

(d) *Cinnamomum*. (e) *Canella alba*. (f) *Tormentilla radix*.

PULVIS e BOLO COMPOSITUS cum
OPIO.

*Saamengestelde Poeder van Bolus met
Heulsap.
Lond.*

Neem van gekleinsd Heulsap, drie drachma's.

Droog het een weinig, zoo dat het gemakkelyk tot poeder kan gemaakt worden; en doet het by de voorgaande soorten; op dat ze alle te saamen tot een Poeder mogen gestampt worden.

Dit Poeder met Opium is eene fraaije verbetering der soorten van *Fracastorius* Konserf, gemeenelyk *Diascordium* genaamd; bestaande alleenlyk uit zodanige innengfels van dat saamenmengfel, die best geschikt zyn tot het oogmerk, waar toe het thans voorgeschreeven wordt. Vyfenvoertig greinen van het Poeder bevatten een grein Opium.

Het Poeder wordt geordonneerd in de Winkels gehouden te worden, zonder Heulsap, voor gevallen, waarin de hulp van die drogerij niet noodig is. Het is een verwarmend ly- mig saamentrekkend; en wordt in vlooden, of andere ongesteldheden, waar in Geneesmiddelen van deezen rang te pas koomen, ingegeven in giften van een scrupel of een half drachma.

PULVIS e CERUSSA COMPOSITUS.

*Saamengesteld Poeder van Ceruis.
Lond.*

Neem van

Ceruis, vyf oncen;
Sarcocolla, anderhalf once;
Tragacanth Gom, een half once.

Stamp het te saamen tot een Poeder.

Dit Poeder is de *Trochisci albi* van *Razi*, tot deszelfs oorsprongkelyke eenvoudigheid wedergebracht met opzigt tot de innengfels, en zonder de noodelooze moeite van het tot

koekjes te maaken. Het wordt tot nitwendi- ge oogmerken gebruikt, als in Oogwartertjes, wasschingen, en inwerpsels, om scherpe vog- ten tegen te staan, en in ontfteekingen.

PULVIS e CHELIS CANCRORUM
COMPOSITUS.

*Saamengesteld Poeder van Kreefts-Schaalen.
Lond.*

Neem van

Bereide toppen van Kreeftschaalen, een pond;
Bereide Paerlen,
Bereid rood Koraal, van elks drie oncen.

Meng het t'saamen.

Edinb.

Neem van

Bereid rood Koraal, een once;
Bereide zwarte punten van Kreeftschaalen, twee oncen.

Meng het te saamen.

DEEZE Poeders hebben verscheiden van hunne innengfels verlooren, zonder eenige benadeeling van derzelver kragten; en mogelyk zoudenze nog verdere vermindering kunnen lyden; want zoo wel de Kreeftsoogen, als de klauwen zyn op hun zelven ten minste zoo kragtig, als eenig saamenmengfel van de- zelve met paerlen en koraal. In sommigen van onze Gasthuizen is het volgende saamen- mengfel in derzelver plaats gesteld.

PULVIS TESTACEUS COMPOSITUS.

Aardagtig saamengesteld Poeder.

Neem van

Bereide Oesterfchelpen, een pond;
Wit Kryt, een half pond.

Meng het te saamen.

Cccc 2

Dit

Dit goedkoop opflorpemde Poeder is ten minsten even zoo kragtig, als een Geneesmiddel met de kostelyker en saamengestellde Poeders van Kreeftsklaauwen en Bezoar der Winkels. Deeze soorten van bereidingen worden van een half scrupel tot een half drachma ingegeven, om zuurheden in de eerste wegen op te florpen of te verdryven; het welk de eenige goede uitwerking schynt te wezen, die men van deeze eenvoudige aarden, tegen het zuur, met reden kan verwagten. Wanneer zy geen zuur ontmoeten, om dezelve te ontbinden, belooven ze meer kwaad, dan goed, te zullen doen (zie bladz. 60.) Zy zyn dikwyls ingegeven geweest in koortsen, onder den naam van uitdryvende, of zweertverwekkende middelen, uit onderstelling dat deeze ziekten uit een verborgen zuur ontstonden; en alhoewel deeze Theorie nu verbannen is, zoo blyft de praktyk, die 'er op gebouwd is, toch grootendeels nog duuren. Doch het is 'er zoo verre van daan, dat deeze opflorpemde middelen in deeze gevallen zouden dienstig zyn, dat zelfstandigheden van eene regtdraads strydige hoedanigheid, te weeten zagte zuuragtige vogten, in 't algemeen de best slaagende geneesmiddelen zyn, in alle gevallen, daar de levenskragt niet al te zeer verzwakt is; en zoo dit plaats heeft, kunnen de smaakelooze en werkelooze Aarden niets toebrengen, om dezelve te ondersteunen of op te wekken.

Het kan hier niet ongepast zyn, eene hoedanigheid in aanmerking te neemen, die men tot hier toe weinig van deeze soorten van zelfstandigheden verwacht heeft; te weeten die van sterk verrotting te bevorderen. Vleesch, met een klein gedeelte kryt vermengd, en aan eene warmte, aan die van 't menschelyk lichaam, gelyk bloot gesteld, bederft niet alleen schieliker, dan zonder dat byvoegfel, maar ook in een veel grooter trap, ontbindende in weinige dagen tot een volkomen slym. Deeze hoedanigheid der opflorpemde Poeders (voor welke ontdekking, gelyk ook verscheide andere merkwaardige proeven omtrent dit onderwerp genomen, het Gemeen dank verschuldigd is aan den schranderen Dr. Pringle) schynt derzelver gebruik in al-

le die soorten van koortsen te verbieden, waar de dierlyke sappen reeds al te veel tot eenen staat van bedervinge geschikt zyn. Wy hebben boven aangemerkt, dat zy, in deeze gevallen, hoewel zeer dikwyls gebeezigd, op zyn best ondienstig zyn; en mogelyk zouden derzelver kwaade uitwerkingen meer gezien worden, indien de menigte van zuuren, in scherpe ziekten gewoonelyk ingegeven, dezelve niet beletteden.

PULVIS BEZOARDICUS.

Poeder van Bezoar.
Lond.

Neem van

Saamengesteld Poeder van Kreeftsklaauwen,
een pond;

Bereiden Oosterfchen Bezoar, een once.

Meng het te saamen.

BEZOAR is tot hier toe een inmengfel geweest in het voorgaande saamenmengfel, welk dan Gascoignes Poeder genaamd werdt; alhoewel het byvoegfel, dat dit Artikel hoog van prys maakte, niets toebragt tot de kragt van 't Geneesmiddel. Daarom heeft het COLLEGIE van *Londen* zeer wyslyk een opflorpend poeder, zonder dit kostelyk Artikel, voorgeschreeven; en een ander saamengesteld, dat door zynen naam onderscheiden is, tot gebruik van die geenen, die 'er eenige byzondere kragten van verwagten. Het COLLEGIE van *Edinburgh* heeft deeze onnoodige droogery geheel en al uitgeschrapt, en neemt ze niet anders in aanmerking in zyne Apotheek, dan om ze eene plaats te geeven in de lyft der enkele Geneesmiddelen.

PULVIS CONTRAYERVÆ COMPOSITUS.

Saamengesteld Poeder van Contrayerva.
Lond.

Neem van

Saamengesteld Poeder van Kreeftsklaauwen,
anderhalf pond;

Con-

Contrayerva wortel, vyf oncen.

*Poeder voor de vallende Ziekte.
Edinb.*

Maak het tot een Poeder.

Edinb.

Neem van

Contrayerva wortel, zes drachma's;
Virginifchen Slangenwortel, twee drachma's;
Engelfche Saffraan, een drachma;
Saamengefteld Poeder van Kreeftsklaauwen,
twee oncen.

Maak het tot een Poeder.

DEEZE Poeders werden voor deezen voorgelchreeven, om met water tot balletjes gemaakt te worden, (en dan werdenze LAPIS CONTRAYERVA genaamd); een laftige bezigheid, die nu als onnoodig afgefchaft is, want men moest de balletjes wederom tot Poeder maaken, eer men ze kon gebruiken. Ook bragt deeze gedaante niets toe, gelyk men zich verbeeldde, om ze beter te kunnen bewaaren; want men kan bezwaarlyk onderftellen, dat het Poeder meer zal verliezen, door het zelve in een digt geflooten glazen vat eenigen redelyk langen tyd te bewaaren, dan de balletjes zullen doen, door de bevogting met water, en de uitdrooging in de lucht, eerze bekwaam zyn, om ter bewaaring genomen te worden. Deeze Geneesmiddelen hebben een veel beter' aanspraak op den tytel van een uitdryvend en zweetverwekkend middel, dan de twee voorgaande faamenmengfels. Want de Contrayerva, de Slangenwortel, en de saffraan, op zich zelve, zyn zodanig, en zeer dienftig in flauwe koortfen, als de levenskracht zwak is, en eene zweeting moet bevorderd worden. En mogelyk zyn de Kreeftsklaauwen Poeders van geenen anderen dienft, dan dat ze deeze kragtige innengfels verdeelen, en dezelve draaglyk maaken voor de maag.

PULVIS ad EPILEPTICOS de GUT-
TETA dictus.

Neem van

Wilden Valeriaan wortel,
Peonie wortel, van elks even veel.

Maak het tot een Poeder.

DIT Poeder heeft eene groote vermindering van zyne innengfels ondergaan, tot deszelis voordeel, als een Geneesmiddel; dewyl de verworpen Artikels of niets te beduiden hadden, of op zyn best veel flegter waren, dan die behouden zyn, en gevolglyk den hoop van 't faamenmengfel vergrooteden, zonder deszels kragt naar evenredigheid te vermeerderen. Mogelyk zyn de Peonie wortels om dezelfde reden ook niet ten eenemaal onberispelyk. Ondertuffchen mag het Poeder, zoo als het nu verbeeterd is, wel aangemerkt worden, als eene Artfeyn van eenige aangelegenheid tot de oogmerken, die in den tytel staan uitgedrukt, veel beter zynde dan die, tot dergelyke oogmerken, in andere Apotheeken voorkoomen. De gifte is van tien greinen tot een half drachma, voor kinderen; en van een half drachma tot twee drachma's voor volwasfenen. De opflorpande Poeders, in deeze foorten van faamenmengfels gemeenelyk voorgelchreeven, zyn hier voorzigtiger overgellagen, dewyl dezelve gemaklyk op staande voet kunnen gereed gemaakt worden, wanneer byzondere gevallen dezelve vereifchen. Voor Kinderen zyn deeze byvoegfels dikwyls noodig, dewyl de zuuren in de eerste wegen grootelyks deel hebben, in de meesten van derzelver ziekten: maar in Volwasfenen koomen zy zelden te pas.

PULVIS e MYRRHA COMPOSITUS.

*Saamengefteld Poeder van Myrrhe.
Lond.*

Neem van

Wynruit bladeren, gedroogd,
Dictamnus van Creta,
Myrrhe, van elks anderhalf once;

Cccc 3.

Am.

Asa foetida,
Sagapenum,
Rusliësch Bevergyl,
Opopanax, van elks een once.

Stamp het t'saamen tot een Poeder.

Dit is eene verbeetering van de *Trochisci Myrrha*; een saamenmengfel, dat door *Razi* tegen verstoptheden van de Baarmoeder is uitgedacht. Het kan in een gevoeglyk voervogt, of tot brokjes gemaakt, worden ingenoomen, van een scrupel tot een drachma, of meer, twee of driemaal daags.

PULVIS ad PARTUM.

Verlos-Poeder.
Edinb.

Neem van
Boraks, een half once;
Bevergyl,
Saffraan, van elks anderhalf drachma;
Kaneel-Olie, agt droppels;
Olie van Barnsteen, zes droppels.

Stamp alle de foorten te saamen tot een Poeder, doet de Oliën daar by, en meng alles wel te saamen.

Dit Geneesmiddel is lange in achtinge gehouden geweest, tot de oogmerken, in deszelfs tytel uitgedrukt: nothans is deszelfs wezendlyke kragt, en hoe veel deel elk der inmengfels daarin heeft, niet genoeg bepaald: de *Borax*, schoon by sommigen gehouden, van weinig belang te zyn, brengt mogelyk het minste niet toe tot deszelfs vermogen. De gifte is van een scrupel tot een drachma, of zoo veel als men gevoeglyk in eens op de punt van een mes kan neemen. Het moet in een zeer dicht geslooten vat gehouden worden, of anders zal het ras een groot gedeelte van zyne kragtigste deelen verliezen.

(g) *Cremor tartari.*

PULVIS e SCHAMMONIO COMPOSITUS.

Saamengefeld Poeder van Scammonie.

Neem van
Schammonie, vier oncen;
 Bereiden tot kalk gebranden *Hartshoorn,* drie oncen.

Vryf het vlytig t'saamen tot een Poeder.

HIER wordt de *Schammonie* door de aardagtige kalk verdeeld, en dus wat ontbindbaarer en min kleeveryg gemaakt; hier door wordt derzelver purgerende hoedanigheid bevorderd, terwyl ze te gelyk minder krimpung veroorzaakt. De gifte van het saamenmengfel is van vyftien greinen tot een half drachma.

Dit Poeder is gemeenelyk bereid geweest met zweetverwekkend *Spiesglas* en krydstallen van *Wynsteen* (in plaatse van den gebranden *Hartshoorn*, boven voorgescreeven) en van zynen eersten Uitgever *PULVIS CORNACHINI* genaamd, het welk in de *Edinburgsche Apotheek* dus wordt voorgescreeven.

Neem van
 Zweetverwekkende *Antimonie,*
 Room van *Wynsteen* (g),
Scammonie, van elks even veel.

Maak het tot een Poeder.

Dit kan tot de hoeveelheid van een drachma of meer worden ingegeeven. In andere Voorschriften, bedragen de *Wynsteen* en de kalk van *Antimonie* ten naasten by dezelfde evenredigheid met de *Schammonie*, als de gekalcineerde *Hartshoorn* in het voorgaande Voorschrift. Het is derhalve waarschynelyk, dat geen van beide deeze inmengfels iets meer doen, dan het weeffel der *Schammonie* te verdeelen; alhoewel *Cornachini* voorstelt, dat 'er verscheidene merkwaardige voordeelen uit eenige ontsluitende hoedanigheid in den *Wynsteen*

steen te wagten zyn, waar door de vaten zullen geopend worden, en de schadelijke vogten toebereid om uitgedreeven te worden; en van de bereidinge van Antimonie, hoewel ze geene zichtbaare werking heeft, verwagt hy een gedeelte van dezelve goede uitkomst, die fomtyds met de wranger bereidingen van dat mineraal verzeld gaan.

PULVIS e SENA COMPOSITUS.

Saamengesteld Poeder van Zenebladeren.
Lond.

Neem van

Krystallen van Wynsteen,
Zenebladeren, van elks twee oncen;
Schammonie, een half once;
Nagelen,
Kaneel,
Gember, van elks twee drachma's.

Maak de Schammonie op zich zelve tot Poeder; en alle de andere inmengfels te saamen; meng het dan.

PULVIS DIASENNÆ.

Edinb.

Neem van

Cremor tartari,
Zenebladeren, van elks twee oncen;
Schammonie,
Gember, van elks een half once.

Maak het tot een Poeder.

DEEZE Poeders worden als buikzuiverende middelen ingegeven, in de gifte van twee scrupels of een drachma. De Speceryen worden er by gedaan, niet alleen om het Geneesmiddel te verdeelen, maar ook om het te verwarmen, en het gemakkelyker in de maag te doen zitten. De Schammonie wordt gebruikt om de Zenebladeren aan te zetten; om dat de veelheid van het laatste, die tot eene gifte noodig is, als het door geen kragtiger middel ondersteund wordt, al te grooten hoop zoude

maaken, om in deeze gedaante gevöcglyk ingenomen te worden.

PULVIS STERNUTATORIUS.

Nies Poeder.

Lond.

Neem van

Mansooren (i),
Marjolyne,
Syrische Mastik (i) bladeren, gedroogd.
Lavendel bloemen gedroogd, van elk even veel gewigt.

Stamp het t'saamen tot een Poeder.

PULVIS CEPHALICUS.

Hoofd Poeder.

Edinb.

Neem van

Afarum,
Marjolyne, van de bladeren van elks even veel.

Stamp het t'saamen tot een Poeder.

DE tytels deezer Poeders drukken derzelver oogmerken genoegzaam uit. Zy zyn zowel aangenaame als kragtige Niesmiddelen, en beeter dan de meesten van die, welke gemeenelyk onder den naam van snuifkruid verkogt worden.

PULVIS STYPTICUS.

Saamentrekkend Poeder.

Edinb.

Neem van

Aluin, een half once;
Draakenbloed, twee drachma's.

Maak het tot een Poeder.

Dit Poeder is lange in achtinge geweest, als een saamentrekkend middel, onder den ty-

(b) *Afari radix.* (i) *Marum syriacum.*

tel van **PULVIS STYPTICUS HELVETH.** Het is buiten twyfel een zeer kragtig Geneesmiddel; hoewel het Draakenbloed weinig deel in deszelfs uitwerkingen schynt te hebben. Sommigen ordonneeren de innengfels vooraf te saamen te smelten, eer men ze tot Poeder maakt: doch deeze omstandigheid schynt niet noodzaakelyk te wezen.

PULVIS e SUCCINO COMPOSITUS.

Saamengefeld Poeder van Barnsteen.
Lond.

Neem van

Bereiden Barnsteen,
Arabische Gom, van elks tien drachma's;
Sap van Cistus wortel (b),
Balauftinen (i),
Japan Aarde, van elks vyf drachma's;
Olibanum, een half once;
Gekleinsd Heulsap, een drachma.

Stamp het te saamen tot een Poeder.

Dit Poeder is uit de onberispelykste innengfels van de **TROCHISCI e CARABE** onzer eigene voorgaande *Apotbeek* t'saamen gesteld. De overgeflagene Artikels, die al zoo veel zyn, als de nu behoudene, waren klaarblykelyk ongerymd of overtollig; en het maaken van het zelve tot Koekjes, een onnoodige moeite. Het Geneesmiddel kan nu, zoo als het thans verbeterd is, aangemerkt worden als een nuttig, en redelyk aangenaam saamentrekkend middel; alhoewel het innengfel, waar van het zynen naam ontleent, mogelyk weinig tot deszelfs kragt toebrengt. Twee scrupels van het saamenmengfel bevatten een grein Opium.

PULVIS e TRAGACANTHA COMPOSITUS.

Saamengefeld Poeder van Tragakanth-Gom.
Lond.

(b) *Succus hypocistidis.* (i) *Balaustia florum.* (k) *Stranguria.*

Neem van

Tragakanth-Gom,
Arabische Gom,
Althea wortel, van elks anderhalf once;
Styffel;
Zoethout, van elks een half once;
Tweemaal gerafineerde suiker, drie oncen.

Vryf het tot een Poeder.

PULVIS DIATRAGACANTHI.

Edinb.

Neem van

Tragacanth-Gom, anderhalf once;
Althea wortel,
Zoethout,
Styffel, van elks een half once.

Stamp het t'saamen tot een Poeder.

BEIDE deeze Poeders zyn zagte en verzagende middelen; en hierom zyn ze dienstig in uitdroogende koortsen, prikkelende hoesten, de koude pis (k), sommige soorten van Buikloopen, en andere Ziekten, die uit eenen al te dunnen scherpagtigen staat der vogten, of van eene afbytinge van 't slym der darmen voortkoomen: zy verzagten de eersten en geeven eene meerdere dikte aan dezelve; en zy beïchermen de laatsten tegen het verbyten of ontvellen door de scherpte der vogten. Alle de innengfels strooken wel met dat oogmerk; nogthans is de Althea wortel wat te groot van omflag voor deeze gedaante, en maakt het saamenmengfel ook aan duf worden, in 't bewaaren, onderhevig; een ongemak, waaraan de koude zaaden, voorheen in deeze Poeders gebeezeit, byzonderlyk onderworpen waren.

De gifte is van een half drachma tot twee of drie drachma's, het welk dikwyls mag herhaald worden.

HIERA PICRA.

Lond.

*Lond.**Poeder van Speceryen.
Edinb.*

Neem van

De Gom, die uit Socotorynsche Aloë getrokken is, een pond;
Witte Kaneel, drie oncen.

Stamp elk byzonder tot poeder, en meng het dan t'saamen.

*Pulvis HIERA. PICRA dictus.**Edinb.*

Neem van

Socotorynsche Aloë, vier oncen;
Virginischen Slangenwortel,
Gember, van elks een half once;

Meng en stamp het tot een Poeder.

DEEZE Saamenmengfels werden oorspronkelijk voorgeschreeven, om tot een slijkmiddel, of Conserf (1) te maaken: maar by ons zynze zelden in die gedaante gebruikt geweest, en niet dikwyls in deeze van een Poeder, wegens derzelver groote walglykheid. Zy worden voornaamelyk gebruikt als de grondslag van een Aftreksel, dat *Tinctura sacra* genaamd wordt. Zie bladz. 305.

SPECIES AROMATICÆ.

*Soorten van Speceryen.
Lond.*

Neem van

Kaneel, twee oncen;
Zaad van kleine Cardamom, in de schillen,
Gember,
Lange Peper, van elks een once.

Stamp het t'saamen tot een Poeder.

PULVIS DIAROMATON.

(1) *Electuarium.*
IV. DEEL.

Neem van

Nootmuschaaten,
Zaad van kleine Cardamom,
Gember, van elks evenveel,

Stamp het t'saamen tot een Poeder.

BEIDE deeze saamenmengfels zyn aangename, heete, speceryagtige Geneesmiddelen; en als zodanigen mogen ze met voordeel by koude, slymige gestellen, en vervallen gesteldheden worden ingenomen, om de maag te verwarmen, de spysverteering te bevorderen, en de spanning der ingewanden te versterken. De gifte is van tien greinen tot een scrupel en meer. Het eerste is verre het heetste.

SPECIES e SCORDIO sine OPIO.

*Soorten van Scordium zonder Heulsap.
Lond.*

Neem van

Bolus Armena, of Fransche Bolus, vier oncen;
Scordium, twee oncen;
Kaneel, anderhalf once;
Gekleinsde Storax,
Tormenit wortel;
Bistort wortel,
Gentiaan,
Dictamnus van Creta,
Gekleinsd Galbanum,
Arabische Gom,
Roode Roozen, van elks een once;
Lange Peper,
Gember, van elks een half once.

Maak het tot een Poeder.

SPECIES e SCORDIO cum OPIO.

Soort

Dddd

Soorten van Scordium met Heulsap.
Lond.

Neem van
Gekleinsd Heulsap, drie drachma's.

Droog het een weinig, op dat het gemakke-
lyk tot poeder gemaakt worde; en doet
het, onder het stampen, by de voorgaan-
de soorten, op dat ze alle te saamen tot
een Poeder mogen gebragt worden.

Dit is de soorte van *Fracastorius* Con-
serf, of *Diafscordium*, welk tot hier toe, al-
leen als een slijkmiddel, in de Winkels ge-
houden is, maar is nu wyslyk ook in de
gedaante van een Poeder voorgeschreven,
zoo wel met, als zonder, het Heulsap: als
het tot een Conserf gemaakt wordt, verliest
het Geneesmiddel, in 't bewaaren, van zyne
saamentrekkende hoedanigheid, waar in
een groot deel van zyne kragt bestaat. De-
wyl dit saamenmengsel, in de gemeene prak-
tyk, als een Geneesmiddel van groot belang
is aangemerkt, en deszelfs uitwerkingen door
langduurige ondervinding bepaald zyn; zoo
heeft het COLLEGIE geene andere verande-
ring in deszelfs innengfels gemaakt, dan
door de Roozen zelve in de plaatse van
suiker van Roozen te stellen, het zuuring
zaad, dat zekerlyk niets te beduiden heeft,
agter te laten, en de Lemnische Aarde,
welke by ons naauwlyks ooit echt te kry-
gen is, door eene gevoeglyke vermeerdering
van de Bolus te vergoeden. Nogthans heb-
ben zy 'er eene fraaije verbeetering van ge-
geeven in de *Pulvis e bolo. cum & sine opio*:
daar in zyn het scordium, de storax, Gen-
tiaan, Dictamnus, Gember en Galbanum,
als zynde of van geen belang, of strydig
met het oogmerk, verworpen; terwyl eene
vermeerdering van den Tormetilwortel het
verlies van de Roozen en Bistort rykelyk
vergoedt. De hoeveelheid van 't Heulsap is
in beiden evenveel; te weeten, een grein in
vyfvenveertig van het Saamenmengsel.

(m) *Chamaedryos folia.* (n) *Chamaepityos folia.*

PULVIS TESTACEUS CERATUS.

Aardagtig Poeder met Wasch.
Edinb.

Smelt eenig Wasch van Beyen over een zagt
vuur; en roer zorgvuldig, by weinigjes
teffens, in het zelve zoo veel van het
saamengestelde Poeder van Kreeftsklaau-
wen, als het Wasch wil opneemen.

DEEZE bereiding met Oesterschulpen, in
plaatse van het Poeder van Kreeftsklaauwen
gemaakt, is sedert eenigen tyd in de Edin-
burgsche Ziekenkamer in gebruik geweest,
en is van daar nu overgenomen in de Apo-
theek van 't COLLEGIE. Het wordt tot de
hoeveelheid van een drachma, tweemaal daags,
ingegeeven, in Buikloopen en Roodelopen,
wanneer de ingewanden onderworpen zyn
door scherpe vogten verbeeten te worden,
en in onmaatige ontlastingen van de Baar-
moeder. Deszelfs kragt schynt geheel en al
van het Wasch af te hangen; terwyl het
aardagtig Poeder nergens anders toe dient,
dan om dat saamenstremfel te verdeelen en
met de dierlyke vogten mengbaar te maaken.

PULVIS ARTHRITICUS AMARUS.

Bitter Poeder voor de Zicht.
Paris.

Neem van
Gentiaan wortel,
Rond Geboortekruid wortel,
Rhaponticum wortel,
Germander bladeren (m),
Veld-Cipres bladeren (n),
Toppen van kleine Centaurie, van elks
evenveel.

Maak het tot een Poeder.

By de oude Grieksche Geneesheeren wa-
ren saamenmengfels van deeze soorte in ge-
bruik, en maakten een groot gedeelte in hun-
ne

ne praktyk, in Jicht en gewrigt pynen, uit. Maar gelyk zy aan dezelve grooten lof gaven in koude en slymige gestellen, zoo veroordeelden zy dezelve zeer gepast, als ten uiterste schadelyk, in heete en galagtige. Naderhand geraakten deeze Geneesmiddelen in verachting, waarschynelyk wegens de kwaade gevolgen, die uit hun onverschillig gebruik ontstonden, tot dat de Grieksche Boeken in de Westelyke Deelen van Europa werden ingevoerd, wanneer zy door sommigen van de vroegste Geneeskundige Schryvers werden overgeschreeven, en in eenige achting gebragt in *Italien*, *Duitschland*, *Zwitserland*, enz. Een voorschrift, van 't bovenstaande alleen in 't agterlaaten van den Rhaponticum Wortel verichillende, werdt voor eenige Jaaren van daar overgebragt, als een huismiddel, door een persoon van hoo-gen rang, die veel baat by 't zelve gevonden hebbende in eene erfelyke Jicht, het liet drukken, en aan elk, die het begeerde, afdruksels overgeeven. (Zie de Geneeskundige Waarneemingen en Onderzoekingen, nitgegeeven door een Genootschap van Geneesheeren te Londen, I. Stuk. bladz. 126.)

De onderrechten, om dit Geneesmiddel te gebruiken, komen op het volgende uit.

„Neem iederen morgen een drachma van het Poeder nuchteren in, in een kopje met eenig aangenaam vogt, vastende nog anderhalf uur daarna. Vervolg dit drie maanden zonder af te laten; verminder de gifte dan tot drie vierde van een drachma voor nog drie maanden; dan tot een half drachma voor nog zes maanden. Na het eerste jaar zal het genoeg zyn, om elken anderen dag een half drachma te gebruiken. Dewyl dit Geneesmiddel ongevoelig werkt, zal men mogelyk twee jaaren inneemen zonder groote baat daar by te vinden. In zinkingen die alleen toevallig zyn, zullen eenige weinige giften van een drachma het wel doen; maar in hebbelyke zinkingen, en zulken, die van langen duur zyn, moet het even eens als voor de Jicht gebruikt worden; het Geneesmiddel vereischt geduld, dewyl het, in beide gevallen, maar langzaam werkt.”

Dr. *Clephane* merkt aan, (in het geleerde en

oordeelkundige Geschrift, waar toe hier boven verweezen is), dat deeze Artseny waarschynelyk goed zal doen in veele gevallen, want in veele gevallen is 'er reden om te gelooven, dat het zeer gepast zal zyn; maar dat een onverschillig gebruik, zonder onderscheid te maaken, waarschynelyk wederom het zelfde doen zal, dat een soortgelyk misbruik voorheen gedaan heeft, te weten, eene goede Artseny in verachting te brengen.

PULVIS CATHARTICUS SALINUS.

Zoutagtig Buikzuiverend Poeder.

Neem van

Gevitrioleerden Wynsteen,
Krytallen van Wynsteen, van elks een drachma;
Sal prunel, of gezuiverde Salpeter, een scrupel.

Maak het tot een Poeder.

Dit is een nuttig buikzuiverend middel in ontfteekingagtige Ziekten, en eenen lymrigen onzuiveren staat der sappen. De hoeveelheid, boven voorgeschreeven, is voor eene gifte geschikt, welke met overvloedige afspoelinge moet verzeld gaan.

PULVIS CARMINATIVUS:

Windbreekend Poeder.

Neem van

Anyszaad,
Zoete Fenkelzaad, van elks twee scrupels;
Gember, een scrupel;
Nootmusschaaten, een half scrupel;
Fyne suiker, een half drachma.

Maak ze tot een Poeder voor vier giften:

Dit Poeder wordt gebruikt om winderigheden te verdryven, die uit gebrek van spysverteering, byzonderlyk die, waar aan mildzieke en moederzieke Menschen onderhevig zyn, ontstaan. Ook wordt het nuttig inge-

Dddd 2

geeven aan jonge kinderen voor krimpelingen, het zy in derzelver voedsel, of anderszins.

PULVIS DIURETICUS.

Pisdryvend Poeder.

Neem van
Salprunel, tien greinen;
Zout van Barnsteen, vier greinen;
Olie van Terpentyn, drie droppels;
Fyne Suiker, een scrupel.

Laat de Olie op de Suiker druipen, doet 'er dan de Zouten by, en vryf alles te saamen.

Dit Poeder is een zeer kragtig pisdryvend middel, en kan met voordeel worden ingegeven in gevallen, waarin de hulp van zodanige sterke geneesmiddelen vereischt wordt. De Zouten verzagten de verhittende hoedanigheid der Olie een weinig, en verkoelen en verlappen tegelyk de piswegen.

PULVIS ROBORANS.

Versterkend Poeder.

Neem van
Uittreksel van Peruviaanschen Balf, twaalf greinen;
Zout van staal, twee greinen;
Olie van Kancel, een droppeel;
Fyne Suiker, een half drachma.

De Olie met de Suiker gemengd hebbende, doet 'er de andere innengfels by, en vryf alles wel te saamen, voor twee giften.

Dit Geneesmiddel heeft een veel beter recht op de benaaming van een versterkend middel, dan die men gemeenelyk onder dien naam in de Apotheekboeken ontmoet. In flappe gestellen, zwakheden van het zenuwgestel, de zwakheden van beide kunnen, heeft het doorgaands goede uitwerkingen.

PULVIS AD STRUMAS.

Poeder tegen het Konings zeer.

Neem van.

Gebrande spons, een scrupel;

Salpeter,

Koraal,

Beste suiker, van elks een half scrupel.

Maak het tot een Poeder.

Dit Poeder wordt aangepreezen in knoestagtige kwaalen en verstoptheden der klieren: het wordt onderfeld de kleine vaten te openen en aftevaagen, en de beledigende stoffe door de pis wech te neemen. Dr. Mead onderrecht ons, in zyne *Monita medica*, dat hy deszelfs goede uitwerkingen menigmaal onderzonden heeft: hy was gewoon de hoeveelheid, boven voorgeschreeven, tweemaal daags in te geeven, met drie of vier glazen van het minder saamengefeld kalkwater by elke gifte: als de Lyder veel vermagerd was, werd het kalkwater met omtrent eene gelyke hoeveelheid melk vermengd.

PULVIS TEMPERANS.

Neem van

Gevitrioleerden Wynsteen,

Gezuiverde Salpeter, van elks drie drachma's;

Vermiljoen, fyn gevreeven, twee scrupels.

Maak het tot een fyn Poeder.

DEEZE soorten van Poeders zyn in veel gebruik by de buitenlandsche Geneesheeren in alle ziekten, die met onmaatige hitte of sterke drift der vogten verzeld gaan. Zy worden ook wel, byzonderlyk als 'er opflorpemde dingen bygevoegd worden, *Pulveres precipitates* en *antispasmodici* genaamd. Zy worden by gifte van maar weinige greinen teffens ingegeeven, maar by korte tusschenpoozen herhaald.

PULVIS VERMIFUGUS.

Poeder om de wurmen te verdryven.

1.

Schammonie,
Calomel, van elks een drachma.

Neem van
Rynvaaren bloemen (o),
Wurmzaad (p), van elks drie drachma's; Meng en maak het tot Poeder.
Zout van Staal, een drachma.

Maak het tot Poeder.

2.

Neem van
Tin tot fyn Poeder gemaakt, twee drachma's;
Delfstoffelyke Ethiops, een half drachma;
Beste Suiker, een scrupel.

Meng het ter dege tsaamen.

3.

Neem van
Uitgezochte Rhabarber, drie drachma's;

(o) *Tanacetii flores.* (p) *Santonicum.*

ALLE deeze Saamenmengfels zyn wel uitgedacht tot de oogmerken, in den tytel uitgedrukt. Het eerst wordt in de Gasthuizen, in giften van een half drachma tweemaal daags ingegeven; welke hoeveelheid omtrent vier en een half grein van het zout van Staal bevat. Het tweede wordt in drie of vier giften verdeeld, waar van 'er een elken morgen wordt ingenomen, en den volgende dag een buikzuiverend middel. Het derde, dat een snel buikzuiverend middel is, wordt in de hoeveelheid van een half drachma gebruikt, na dat de anderen voorafgegaan zyn; of het wordt, zonder derzelver bystand, eens of tweemaal ter weeke genomen.

II. H O O F D D E E L.

Van de Koekjes.

TROCHISCI, Koekjes worden saamen-
gemengd van Poeders, die met lymag-
tige zelfstandigheden tot kleine Koekjes opge-
maakt, en naderhand gedroogd worden. Dee-
ze gedaante wordt voornaamelyk gebeezigd,
om zekere Geneesmiddelen gemakkelijker in te
geeven, door dezelve geschikt te maaken,
om langzaamerhand in den mond te smelten,
en zoo allengs in de maag te gaan; en hierom
hebben deeze bereidingen gemeenelyk een
groot gedeelte suiker of andere stoffen, die
aangenaam voor 't gehemelte zyn. Insgelyks
heeft men fommige Poeders tot Koekjes ge-
maakt, met oogmerk, om ze te bewaaren;
hoewel mogelyk met geene goede reden: want
het bevoctigen, en naderhand het droogen
van dezelve in de lucht, moet in dit opzigt
van grooter nadeel zyn, dan eenig voordeel,
uit deeze gedaante voortspruitende, kan op-
haalen.

Algemeene Regels om Koekjes te maaken.

I.

De drie eerste Regels, om Poeders te ma-
ken ter neder gesteld, moeten ook in de Poe-
ders tot Koekjes in acht genomen worden [E.].

II.

Wanneer de klomp zoo lymig is, dat hy in
het opmaaken aan de vingers kleeft, kunnen

(a) Collyrium;

de handen met eenige bekwaame zoete of spe-
ceryagtige Olie gesmeerd worden; of anders
met poeder van styffel, of van zoethout be-
strooid worden. [E.]

III.

Om de Koekjes door en door droog te
maaken, doetze op een omgekeerd zeef, in
eene beschaduwde, luchtige plaats, en keer
ze dikwyls om [E.].

IV.

De Koekjes moeten in glazen vaten bewaard
worden, of in aarden, die wel verglaasd
zyn [E.].

TROCHISCI ALBI RHASIS, seu SIEF
ALBUM.

*De witte Koekjes, of droog Oogwater (a)
van Razi.
Edinb.*

Neem van

Ceruis, drie oncen;
Sarcocolla, een once;
Tragacanth Gom, drie drachma's;
Kamfer, een drachma;
Rozewater, zoo veel als genoeg is.

Maak het tot Koekjes naar de kunst.

HET

TROCHISCI BECHISI NIGRI.

Zwarte borst Koekjes.
Lond.

Neem van
Uittreksel van Zoethout,
Tweemaal gerafneerde Suiker, van elks
tien oncen,
Tragacanth Gom, een half pond.

Laat zoo veel water op deeze inmengfels druipen, dat de klomp zagt genoeg worde, om tot Koekjes te maaken.

Edinb.

Neem van
Uittreksel van Zoethout,
Arabische Gom, van elks vier oncen;
Witte suiker, agt oncen.

Kook het Uittreksel en de Gom in eene genoegzaame veelheid water, tot dat alles gesmolten is; het vogt dan gekleinsd hebbende, doet 'er de Suiker by, en damp het mengsel, over een zagt vuur, uit, tot dat het zyne behoorlyke dikte heeft, om tot Koekjes gemaakt te worden.

DEEZE Saamenmengfels zyn tot de zelfde oogmerken geschikt, als de witte borst Koekjes, hier boven beschreeven.

In de buitenlandsche Apotheecken vindt men eenige andere Koekjes van deeze soorte, onder de tytels van *Trochisci bechici flavi*, en *rubri*; de eersten worden met saffraan gekleurd, de laatsten met Armeniesche Bolus. Het smelten en kleinzen van het Uittreksel van Zoethout en de Arabische Gom, zoo als nu in de laatste der bovenstaande voorschriften geordonneerd is, maakt eene groote verbetering; niet alleen om dat zy daardoor veel gelyker kunnen vermengd worden, dan zy wel door stampen kunnen gedaan worden; maar ook om dat ze daar door gezuiverd worden van de vreemdschachtige stoffen, waar van beide deeze droogeryen gemeenelyk geen klein bymengsel hebben.

TRO.

HET maaken deezer inmengfels tot Koekjes is een onnoodige arbeid; want, eer ze gebruikt worden, moeten ze weder tot poeder gemaakt, om met roozewater of andere vogten vermengd te worden, tot een verkoelend, scherphheid tegenstaand, en matiglyk saamen-trekkend Oogwater, Inwerpsel, enz. Daarom heeft het COLLEGIE van *Londen* voorgeschreeven dezelve te houden in de gedaante van Poeder (onder den tytel van *Pulvis e cerussa compositus*) met agterlaating van de Kamfer, welke in het oorspronkelyke van *Razi* niet gevonden wordt.

TROCHISCI BECHISI ALBI.

Witte borst Koekjes.
Lond.

Neem van
Tweemaal gerafneerde suiker, anderhalf pond;
Stylfel, anderhalf once;
Zoethout, zes drachma's;
Florentynsche Iris (*Lisch*) wortel, een half once.

Maak deeze inmengfels tot Poeder, welk, met eene gevoeglyke veelheid slym van Tragacanth Gom, tot Koekjes moet opgemaakt worden.

Edinb.

Neem van
Witte Suiker, in poeder, anderhalf pond;
Saamengesteld Poeder van Tragacanth Gom, drie oncen;
Florentynsche Lischwortel, een once;
Roozewater, zoo veel als genoeg is.

Maak het tot Koekjes.

DEEZE Saamenmengfels zyn zeer aangename borstmiddelen, en kunnen naar welgevallen gebruikt worden. Zy zyn geschikt om de scherpe vogten te verzagten, en de kitting in de keel te doen bedaaren, die anders hoeft verwekt.

TROCHISCI de MINIO.

Koekjes van Menie.
Edinb.

Neem van
Menie, een half once;
Invreetend opgeheeven Kwikzilver (b),
een once;
Kruim van het beste Brood, vier oncen.

Maak het met rooze water tot langwerpige
Koekjes.

DEEZE Koekjes worden alleen uitwendig
als roofoomakende middelen gebruikt: zy zyn
sterk zodanig, en moeten met veel omzigtig-
heid gebruikt worden.

TROCHISCI de MYRRHA.

Koekjes van Myrrhe.
Edinb.

Neem van
Myrrhe, anderhalf once;
Lavas Zaad,
Poley bladeren (c),
Ruffiesch Bevergyl,
Galbanum, van elks een once;
Wezendlyke Olie van Zevenboom (d),
een half drachma,
Elixir proprietatis, zoo veel als genoeg is.

Laat de Gom met het Elixir tot eenen klomp,
zoo dik als honich, weeken; doet 'er dan
de Olie en de Poeders by, en maak alles tot
Koekjes naar de kunst.

DEEZE Koekjes zyn zeer wel uitgedacht,
ten aanzien van derzelver uitwerkinge, en
beter dan die, onder den zelfden tytel, in de
meeste andere Apotheeken voorkoomen. Mee-
krap (e) en Komynzaad, twee van derzelver
voorgaande innengfels, waartegen men beden-
kingen gemaakt hadt, in de voorgaande uit-
gave van dit Werk, zyn nu uitgelaaten; het

een, als een onnoodig artikel; het ander als
een nadeelig, en niet strookende met de ove-
rigen. In de plaats van dit laatste, heeft men
Lavaszaad ingevoerd, welk zekerlyk met het
oogmerk der Artseny beter overeenkomt. De
Asa fetida is vergoed door eene vermeerde-
ring van het Galbanum sap; en de wezendlyke
Olie van Wynruit, door vermeerdering van
de Olie van Zevenboom. Daar schynt geen
reden te zyn om eene Artseny van deezen aart
tot Koekjes te maaken; dewyl ze niet gevoeg-
lyk in deeze gedaante kan ingenomen worden.
Daarom heeft het COLLEGIE van Londen des-
zelfs TROCHISCI e Myrrha verwisseld met een
PULVIS e Myrrha compositus, het welk men
op zyne plaats kan nazien.

TROCHISCI e NITRO.

Koekjes van Salpeter.
Lond.

Neem van
Gezuiverde Salpeter, vier oncen;
Tweemaal gezuiverde Suiker, een pond.

Maak het, met slym van Tragacanth Gom,
tot Koekjes.

DEEZE is een zeer aangename gedaante
om Salpeter integeeven; alhoewel ze, wan-
neer het Zout dus zonder eenig vogt (als de
hoeveelheid wat groot is) wordt ingenomen,
in staat is, om wat ongemakkelykheid in de
maag te veroorzaaken, welke alleen door rui-
me affpoeling met wateragtige vogten kan
voorgekoomen worden.

TROCHISCI e SCILLA.

Koekjes van Zee-Ajuin.
Lond.

Neem van
Gebakken Zee-Ajuin, een half pond;
Wyten bloem, vier oncen;

Stamp het te saamen, en maak den klomp tot
Koekjes, die met eene zachte hitte moeten
gedroogd worden.

DEE-

(b) Mercurius sublimatus corrosivus. (c) Pulegii folia. (d) Oleum essentielle sabinae. (e) Rubia Tinctorum.

DEEZE bereiding wordt alleen gebeezigd tot een innengfel in de Theriaca. Het oogmerk in 't bakken van de Zee-Ajuin is, derzelver scherphheid te verzagten; en ze naderhand tot Koekjes te maaken, schynt de beste wyze, om ze te droogen: gemeene bloem van Tarw is zoo bekwaam tot dit oogmerk, als eenige andere, schoon die van de witte Wikke gemeenelyk voorgeschreeven geweest is.

TROCHISCI e SULPHURE.

*Koekjes van Zwavel.
Lond.*

Neem van
Bloem van Zwavel, gewasschen, twee oncen;
Tweemaal geraffineerde suiker, vier oncen.

Stamp het t'saamen, en wat slym van Kweepitten daar by gedaan hebbende, maak het tot Koekjes.

TROCHISCI DIASULPHURIS.

*Koekjes van Zwavel.
Edinb.*

Neem van
Bloem van Zwavel, een once;
Bloem van Benzoin, een drachma;
Witte suiker, drie oncen;
Slym van Tragacanth Gom, zoo veel als genoeg is.

Meng en maak het tot Koekjes naar de kunst.

DEEZE Saamenmengfels moeten alleen, als aangenaame gedaanten om Zwavel in te geven, beschouwd worden, zonder dat hier eenige verandering gemaakt, of iets by derzelver kragt gedaan wordt; dan alleen, dat, door het bydoen der bloem van Benzoin, in het tweede Voorschrift, het Geneesmiddel ondersfeld wordt kragtiger te worden, als een Borstmiddel.

IV. DEEL.

TROCHISCI e TERRA JAPONICA.

*Koekjes van Japan Aarde.
Lond.*

Neem van
Japan Aarde,
Arabische Gom, van elks twee oncen;
Suiker van Roozen, zelften oncen;

Stamp het t'saamen, en 'er wat water in latende druipen, maak het tot Koekjes.

Edinb.

Neem van
Japan Aarde, twee oncen;
Tragacanth Gom, een half ounce;
Witte suiker, een pond;
Rooze-water eene genoegzaame hoeveelheid.

Maak het tot Koekjes.

EENE bereiding van deezen aart, met byvoeging van Ambergrys en Muskus, die hier voorzigtiger nagelaaten zyn, is lang in eenige achtinge geweest, als een zagt saamentrekkend middel enz. onder den tytel van CATECHU. Geneesmiddelen van deezen rang zyn uitnemend wel geschikt voor de gedaante van Koekjes, want als ze langzaam en allengs in de maag ontvangen worden, gelyk deeze gedaante dezelve doet worden, brengen ze veel beeter uitwerkingen voort, dan dat eene gelyke hoeveelheid in eens te gelyk was neergeflokt. De bovenstaande Koekjes zyn smaake-lyk genoeg, en van grooten dienst in sommige soorten van hoesten, dunne scherpe afvloeiingen, buikloopen, enz.

TABELLÆ CARDIALGICÆ.

*Maagversterkende Koekjes.
Lond.*

Neem van
Bereid Kryt, vier oncen;
Eeee

Be-

Bereide Kreeftsklaauwen, twee oncen;
Armenische Bolus, of Franche Bolus, een
half once;
Nootmuschaaten, een scrupel;
Tweemaal gezuiverde suiker, drie oncen.

Maak deze innengfels tot Poeder, en voorts
met water tot Koekjes.

TROCHISCI CARDIALGICI.

Edinb.

Neem van
Bereide Oesterschelpen,
Wit Kryt, tot poeder gemaakt, van elks
twee oncen;
Arabische Gom, een half once;
Nootmuschaaten, een half drachma;
Witte suiker, zes oncen;
Gemeen water, eene genoegzaame veel-
heid;

Maak het tot Koekjes naar de kunst.

DEEZE Saamenmengfels zyn geschikt tegen
dat ongemakkelyk gevoel in de maag, dat on-
eigentlyk hartbranding genaamd wordt; waar-
in ze veeltyds aanstonds verligting geeven, door
de zuure sappen, die dit ongemak veroorzaa-
ken, op te slorpen, of te neutralizeeren. De
opslorpende Poeders, hier gebeezygd, zyn van
de kragtigste foorte, alhoewel 'er geen reden
schynt te weezen, om meer dan een van de-
zelven te gebruiken. Sommigen hebben het
volgende voorschrift gegeeven.

TABELLÆ ANTACIDÆ.

Koekjes tegen het Zuur.

Neem van
Bereid wit Kryt, vier drachma's;
Gekonfyte Gember, drie drachma's;
Kaneel, een drachma;
Beste suiker, in water ontbonden, zoo veel
als genoeg is, om alles tot eene behoor-
lyke dikte te brengen, om tot Koekjes
gemaakt te worden.

HIER mag men wel in aanmerking neemen,

dat, alhoewel alle deze Saamenmengfels zeer
kragtig zyn tot dat oogmerk, dezelve nog-
thans gepaard gaan met een ongemak, waar
over menigmaal geklaagd wordt by derzelver
gebruik; te weeten dat zy het lyf verstoppen.
Het gebruik van het Kryt, de Oesterschel-
pen, en Kreeftsklaauwen, is om zuuren op
te slorpen; en deze beiden, en de andere
opslorpende dingen, met zuuren vereenigd,
maaken met dezelve saamentrekkende sa-
menstremfels uit. Maar het volgende saamen-
mengfel is vry van dat ongemak.

TABELLÆ ANTACIDÆ LAXANTES.

Openlyfmaakende Koekjes tegen het Zuur.

Neem van
Witte Magnesia, zes oncen;
Tweemaal gezuiverde suiker, drie oncen;
Nootmuschaaten, een scrupel.

Meng het wel t'saamen, en maak het met slym
van Tragacanth Gom tot Koekjes.

SACCHARUM ROSACEUM.

*Suiker van Roozen.
Lond.*

Neem van
Roode Roozenknoppen, van de hielen ont-
daan, en schielyk gedroogd, een once;
Tweemaal gerafineerde suiker, een pond.

Maak elk byzonder tot poeder, meng en be-
vogtig het dan met water, op dat het tot
Koekjes konne gemaakt worden, die dan
met eene zachte hitte moeten gedroogd wor-
den.

IN de *Edinburgsche Apotheek* wordt deze
bereiding op de volgende wyze voorgeschree-
ven.

TABELLÆ ROSACEÆ.

*Tafeltjes van Roozen.
Edinb.*

Neem

Neem van
Conferf van roode Roozen, vier oncen;
Witte fuiker, in poeder, een pond.

Indien 'er eenig vogt by noodig is, zo neem eene genoegzaame veelheid fyroop van gedroogde Roozen, om het tot Koekjes te maaken, die met eene zachte hitte moeten gedroogd worden.

DE Suiker van Roozen werdt voor deezē gemaakt, door een pond beste fuiker met vier oncen sap van roode Roozen over een zagt vuur te koken, tot dat het sap byna geheel uitgedampt was; dan 'er een once gedroogde roode Roozen, tot een zeer fyn poeder gemaakt, in te werpen; waar na de stoffe op een marmeren plaat werdt uitgegooten en tot Koekjes gemaakt.

De twee manieren, hier boven voorgescreven, zyn eenvoudiger en gemakkeliker; alhoewel het Geneesmiddel, zoo 'er eenige kragt van verwacht wordt, door die verandering in 't geheel niet verbeterd is: Dewyl het Conferf slegts een vierde van zyn gewigt van Roozen, in eenen verschen staat, bevat, zoo is het klaar, dat de hoeveelheid van versche Roozen, in de tweede bereidinge, minder is, dan die van de droogen, in de eerste.

Deeze bereidingen worden voornaamelyk geacht, om derzelver aangenaamheid voor 't oog en gehemelte. Sommigen houdenze ook, geneeskundig, voor ligtelyk saamentrekken- de; en merken ze, niet zonder reden, aan, als een uitsteekend byvoegfel by melk, in gevallen van Teering en uidroogende Koort- sen. Sommigen zyn gewoon geweest een gedeelte zuur, in 't maaken van deezē be- reidingen, daar by te doen: dit verbetert de kleur wel, maar maakt ze onbekwaam om met melk in te neemen.

TABELLÆ ANTHELMINTICÆ.

Suikerkoekjes tegen de Wurmen.

1.

Neem van
Tin, tot poeder gemaakt, een half drach-
ma;

Beste fuiker, een half once;
Roozewater, eene genoegzaame hoeveel-
heid om het tot een klomp voor Ta-
feltjes te maaken.

2.

Neem van
Schammonie,
Zoet Kwikzilver, van elks vier greinen;
Beste fuiker, een half once;
Roozewater, zoo veel als genoeg is, om
het tot Tafelijes te maaken.

DERZE Saamenmengfels zyn geschikt voor kinderen, die 'er niet gemakkelyk toe over te haalen zyn, om geneesmiddelen tegen de wurmen, in eene minder aangename ge- daante in te neemen. Indien men het eer- ste gebruikt, moet het drie of vier morgens agter een herhaald worden, waar na eene purgatie moet ingenomen: indien het twee- de eene herhaaling vereischt, moet het alleen om den anderen morgen gegeven worden. De gedeeltens der inmengfels moeten naar de jaaren en sterkte des Lyders veranderd worden.

TROCHISCI NERVINI.

Koekjes voor de Zenuwen.

Neem van
Saamengefelden Geest van Lavendel, zes-
tig droppels;
Olie van Kaneel,
Olie van Rosmaryn, van elks vier drop-
pels;
Wortels van Florentynsche Lisch, twee
drachma's;
Fyne fuiker, een once;

Slym van Tragacanth Gom, zoo veel als
genoeg is om het tot een klomp te
maaken, en dien tot Koekjes te formee-
ren, van omtrent een half scrupel elk.

EEN of twee van deezē Koekjes, nu en
dan genomen en in den mond latende smel-
ten,

ten, zyn dienstig voor de geenen, die aan beroerdheid of andere zenuwziekten onderworpen zyn. Verwarmende speceryagtige Atrisen, in deeze gedaante en op deeze wyze ingegeven, worden gehouden, om dat ze langzaam in den mond smelten, het Zenuwgestel onmiddelyker aan te doen, dan wanneer ze in eens te gelyk in de maag genomen worden.

MORSULI PURGANTES.

Purgeer Brokjes.

Neem van

Krystallen van Wynsteen, een half once;
Schammonie, drie drachma's;
Kaneel Olie, vier droppels;
Tweemaal gerafioneerde suiker, agt oncen.

Maak het, met Roozewater, op tot Koekjes, die ieder omtrent een drachma weegen.

Dit is eene vry aangename gedaante voor purgeer Koekjes. Elk brokje bevat twee en een half grein schammonie.

MORSULI de RHABBARBARO.

Koekjes van Rhabarber.

Neem van

Cremor Tartari,
Rhabarber, van elks twee drachma's;
Versche Limoenschil, een half drachma;
Beste suiker, vier oncen.

Maak het met Rooze water tot Koekjes.

Twee drachma's van deeze Koekjes bevatten omtrent zeven greinen Rhabarber, en even zoo veel *Cremor tartari*. Beiden, dit en het voorgaande Saamenmengsel, behooren tot de winkel bereidingen der *Brandenburgsche Apotheek*.

(a) *Pyrotbri Radix.*

MORSULI RESTAURANTES KUNCKELII.

Kunkels Tafeltjes van Spiesglas.

Neem van

De beste Hungarische Antimonie, tot een onvoelbaar poeder gevreeven, drie en een half drachma;

Zoete Amandelen, geschild,
Versche Pynnoten, van elks een half once;
Kaneel, een drachma;

Zaad van kleine Kardamom, met de schillen, een half drachma;

Tweemaal gerafioneerde suiker, vier oncen.

Ontbind de suiker in gelyke deelen van kaneelwater en Roozewater; meng de andere inmengsels dan daar mede, en maak alles tot Tafeltjes, die elk een drachma weegen.

DEEZE Tafeltjes zyn door *Kunkel* in aching gebragt, in een tyd, dat het inwendig gebruik van ruw Spiesglas byna algemeen voor vergiftig gehouden werdt. Hy hadt zyne toevlugt tot dezelve genomen, als tot een wanhopig Geneesmiddel, in geweldige pynen en saamentrekkingen der armen; na dat alle de gemeene geneeswyzen gebruikt waren, zonder eenige verligtinge; en, in een korten tyd, gelukkig van alle die pynen volkomen bevryd zynde, beproefde hy dezelve ook in andere gevallen met aanmerkelyk goed gevolg. Hy schynt met giften van vier of vyf greinen begonnen te hebben, (dat is een van de boven beschreeven Tafeltjes), welk driemaal daags herhaald werd, en langzaamerhand vermeerderd tot een drachma, of meer, van de Antimonie op een dag.

TROCHISCI SIALAGOGI.

Kwyl-verwekkende Koekjes.

Neem van

Speekfel wortel (a), een half once;

Mastik, twee drachma's;

Olie van Nagelen en Marjolyn, van elks een drachma.

Geel

Geel wafch, zoo veel als genoeg is.

Maak het tot Koekjes, of Balletjes.

EEN van deeze Koekjes moet men nu en dan in den mond houden en kaauwen, om eene ontlasting van kwyl te bevorderen; het welk zy uitwerken, door de kwyl klieren te verwarmen en te prikkelen.

TRICHISCI STOMACHICI.

Maag Koekjes.

Neem van

Hard Uittreksel van Peruviaanschen Bast,
een drachma;
Kaneel Olie,
Olie van Munthe, van elks tien droppels;
Beste suiker, vier oncen.

Maak het, met Tragacanth Gom, tot Koekjes.

DEEZE Koekjes zyn dienstig, om de maag te verwarmen en te versterken, winden te verdryven, en de spysverteering te bevorderen: en tot deeze einden zyn zy zoo kragtig, als iets in deeze gedaante kan uitgedacht worden.

TRICHISCI SUAVEOLENTES.

Zoet-ruikende Koekjes.

Neem van

Gekleinsde Storax, een scrupel,
Ambergrys, vyftien greinen;
Muskus, zeven greinen;
Kaneel Olie, zes droppels;
Beste suiker, een once.

Maak het, met slym van Arabische Gom, tot kleine Koekjes.

III. H O O F D D E E L

Van de Pillen.

VOOR deze gedaante zyn alleen zulke Droogeryen bekwaam, die met kleine giften werken; en welker walgende en leelyke smaak of reuk voor het gehemelte moeten bedekt worden.

Pillen ontbinden het bezwaarlykste in de maag, en brengen de langzaamste en langduurigste uitwerkingen voort van alle de inwendige gedaanten. Dit is, in sommige gevallen, zeer voordeelig; maar in andere is het gantsch geene wenshelyke hoedanigheid, en kan somtyds van gevaarlyke gevolgen zyn, byzonderlyk ten aanzien van braakmiddelen, welke, als zy, zonder te ontbinden, door de maag gaan, en zich naderhand in de darmen uitbreiden, daar als geweldige buikzuiverende middelen werken. Hierom worden de braakmiddelen, by ons, naauwlyks ooit in pillen gegeven. En hierom moeten by de harsagtige en bezwaarlyk te ontbindene zelfstandigheden, zeepagtige gevoegd worden, om derzelver ontbinding te bevorderen.

Gommen, Harfen en verdikte Sappen, zyn somtyds zagt genoeg, om zonder eenig byvoegsel tot pillen gemaakt te worden: wanneer eenige vogtigheid vereischt wordt, dan is Geest van wyn veel beter dan fyroopen of Conserven, dewyl die veel gereeder met dezelven vereenigt, en der zelve hoop niet merkelyk vergroot. Ligte, drooge poeders vereischen fyroop, of slymen; en de zwaarer, als de mercuriaale en andere metaalagtige bereidingen, dikken honich, Conserf of Extracten.

Ligte Poeders vereischen omtrent half derzelver gewigt fyroop; van Honich, omtrent drie vierde derzelver gewigt; om ze tot eene

behoorlyke dikte te brengen en 'er pillen van te maaken. Een half drachma van den klomp zal vyf of zes pillen van eene maatige grootte uitleeveren.

Algemeene Regelen om pillen te maaken, uit de Edinburgsche Apotbeek.

I.

De drie eerste Regels, hier voor ter nedergefteld, om poeders te maaken, moeten hier ook zorgvuldig in acht genomen worden.

I I.

Gommen en verdikte sappen moeten eerst zagt gemaakt worden, met het voorgeschreeven vogt: dan de poeders daar bygedaan, en met stampen vervolgd tot dat alles volkomen onder een gemengd is.

I I I.

De klompen voor pillen worden best in blaazen gehouden, welke nu en dan moeten bevoogtigd worden met de zelfde soorte van vogt, waar mede de klomp opgemaakt is, of met eenige bekwaame speceryagtige Olie.

PILULÆ AROMATICÆ.

Speceryagtige Pillen.
Lond.

Neem van
Socoterynsche Aloë, anderhalf once; Gua-

Guajacum Gom, een once;
Soorten van Speceryen,
Balsen van Peru, van elks een half once.

Maak de Aloë en Guajacum Gom afzonderlyk tot poeder, meng ze dan met het overige, en maak alles, met eene genoegzaame hoeveelheid syroop van oranje schillen, tot eenen klomp.

HET is somtyds moeilijk, deeze innengfels, tot eenen bekwaamen klomp voor pillen, te vereenigen. De beste wyze is, eerst de soorten van Speceryen met den Balsen te stampen, dan de Aloë, tot poeder gemaakt, daar by te doen, en daarna de Guajacum Gom; als deeze allen t'saamen wel vereenigd zyn, laat 'er dan de Syroop, by wynigjes telfens, in druipen. Deeze pillen zyn uitgedacht om de plaats der PILULÆ DIAMBRAE van onze voorgaande Apotheek te vervullen. Zy zyn veel fraaijer, zoo wel als eenvoudiger, waarlyk eenvormig in derzelver innengfels, en uitsteekend wel geschikt tot de oogmerken, waar toe zy bestemd schynen. In kleine giften, als van een half scrupel of iets meer, ingenomen, en nu en dan herhaald, verwarmen zy de maag, en allengs het geheele gestel, bevorderen de doorstraling, en alle de natuuryke afscheidingen. Als de gifte groot is, werken zy zagtyk door den stoelgang: en als men, in kleiner giften, eenigen tyd daar mede aanhoudt, worden ze ten laatste buikzuiverende, of brengen eene heilzame loslygheid te weeg.

PILULÆ ALOETICÆ.

*Pillen van Aloë.
Edinb.*

Neem van
Socotorynsche Aloë, in poeder;
Spaansche Zeep, van elks evenveel;
Dunnen Honich, zoo veel als genoeg is.

Maak het tot een klomp.

(e) *Indispositiones cachecticae.*

DIT Saamenmengsel is voor eenigen tyd in de *Edinburgsche Ziekenkamer* in gebruik geweest, als een losmaakend middel in kwaade gesteldheden (a); en daar van daan is het in de *Apotheek* van het COLLEGIE overgenomen. Een scrupel of half drachma wordt voorgeschreeven, om tot pillen van eene maatige grootte gemaakt te worden, voor eene gifte.

PILULÆ de JALAPPA.

*Pillen van Jalappe.
Edinb.*

Neem van
Uittreksel van Jalappe, twee oncen;
Socotorynsche Aloë, een once,
Gevitrioleerden Wynsteen, een drachma;
Syroop van Gember, zoo veel als genoeg is.

Stamp het tot een Klomp.

DIT Saamenmengsel is nu ook in de Apotheek aangenomen. Een van dezelfde soorte, met Jalappe, tot poeder gemaakt, in zelfstandigheid, in plaats van het Extract, wordt in sommige van onze Gasthuizen gebruikt, als een goedkoop en kragtig purgeermiddel.

PILULÆ e SCAMMONIO cum ALOE.

Pillen van Schammonie met Aloë.

Neem van
Socotorynsche Aloë, een drachma;
Soorten van Speceryen, een half drachma;
Schammonie, een scrupel;
Zagt Uittreksel van Zoethout, zoo veel als genoeg is, om het tot eenen klomp te brengen van eene behoorlyke dikte, om tot pillen gemaakt te worden.

DIT verwarmend purgeermiddel wordt aangepreezen, om raauwheden wech te neemen enz. na eene slempery of overdaadigheid, en om jichtpynen en andere ongemakken voor te koo-

koomen, die de zulken overvallen, die al te rykelyk leeven. De hoeveelheid, hier boven voorgeschreeven kan tot dertig pillen gemaakt worden, waar van 'er vyf of zes voor eene gifte moeten ingenomen worden.

PILULÆ ex COLOCYNTHIDE SIMPLICIORES.

*De eenvoudiger Kolokwint pillen.
Lond.*

Neem van

Het merg van Kolokwint,
Schammonie, van elks twee oncen;
Olie van Nagelen, twee drachma's.

Maak de Kolokwint en de schammonie alleen tot poeder, meng 'er dan de Olie in, en maak het alles, met fyroop van Hartsdoorn, tot een klomp.

De Bewerker moet wel zorgdraagen, dat hy, in het fynmaaken van de Kolokwint, de fynste deeltjes, die 'er van opvliegen, vermyde; want men heeft waargenomen, dat dezelve, schoon za den mond of de keel niet zeer aandoen, somtyds geweldige purgatiën veroorzaakt hebben.

De Droogery moet eerst wel gedroogd, met een schaar in kleine stukjes gesneden, en van de zaaden ontdaan worden; stamp ze dan in een geolieden mortier, en laat 'er nu en dan eenige weinige droppels zoete olie, gedurende de vryving, bygedaan worden: meng dit poeder dan met de fyngemaakte Schammonie, en met de voorgeschreeven wezendlyke olie, en maak het mengfel tot een klomp, zoo als boven geordonneerd is. Het saamenmengfel is 'er toe geschikt, om in 't bewaaren styf en droog te worden, en daarom moet het in 't eerst vry zagt gemaakt worden: men moet de pillen eerst maaken, als men ze noodig heeft; want als ze lang bewaard worden, dan worden zy zoo hard, dat ze somtyds geheel zonder te ontbinden door de darmen gegaan zyn.

Deeze Pillen (voor deezen PILULÆ DE DUOBUS, of Pillen van twee innengfels genaamd) zyn zeer sterke buikzuiverende mid-

delen, en men moet het niet met dezelve waagen, wanneer min geweldige Geneesmiddelen werken willen. Men heeft ze menigmaal in groote giften gebruikt, tegelyk met groote giften ook van Mercurialen, in venuskwaalen, zoo wel in versche druipingen, als in de zwellingen en ontfteekingen, die somtyds uit opstoppinge der ontlafte volgen; maar in beide deeze gevallen zynze klaarblykelyk ongepast, dewyl ze gemeenelyk het gestel benadeelen, en de laatste kwaal meestendeels daar door verergerd wordt. De wezendlyke Olie, die tot verbetering van de purgeerende innengfels daar by gedaan wordt, brengt zoo veel niet toe, als men gemeenelyk onderstelt, om de ruutheid van derzelver werking te verzagen. Zie bladz. 372. De gifte van deeze pillen is van vyftien greinen tot een half drachma; sommigen zyn onvoorzigtiglyk tot twee scrupels toe gegaan. Een half drachma bevat tien greinen Kolokwint, en even zoo veel Schammonie.

PILULÆ COCCILÆ.

*De Pillen, die Cocchie genaamd worden.
Edinb.*

Neem van

Kolokwint,
Schammonie,
Socotorynsche Aloë, van elks een once;
Gevitrioleerden Wynsteen, twee drachma's;
Olie van Nagelen, een drachma;
Syroop van Hartsdoorn, zoo veel als genoeg is.

Stamp het alles tot een klomp.

Dit Saamenmengfel, even als het voorgaande, purgeert sterk; niet minder kragtig, schoon wat minder prikkelende. Een half drachma bevat omtrent zes en een half grein Kolokwint, dezelfde hoeveelheid van Schammonie, en even zoo veel Aloë.

PILULÆ EX COLOCYNTHIDE cum ALOE.

Kolo-

*Kolokwint Pillen met Aloë.
Lond.*

Neem van

Socotorynsche Aloë,
Schammonie, van elks twee oncen;
Merg van Kolokwint, een once;
Olie van Nagelen, twee drachma's.

Laaten de drooge soorten afzonderlyk tot poeder gemaakt worden; meng 'er dan de Olie by, en maak het alles, met fyroop van Hartsdoorn tot een klomp.

Door de vermindering van de Kolokwint, in deeze bereidinge, zyn de innengfels weder tot die evenredigheden gebragt, waarin zy in 't oorspronkelyke van *Galen* ter nedergesteld waren; en, het geen van meer belang is, de *Artseny* wordt minder onaangenaam voor de maag, en minder geweldig in haare werking. Een half drachma van den klomp bevat ten naaften by vier greinen Kolokwint, agt Aloë, en even zoo veel Schammonie.

PILULÆ ECPHRACTICÆ.

*Ontsluitende Pillen.
Lond.*

Neem van

Specery Pillen, drie oncen;
Rhabarber,
Uittreksel van Gentiaan;
Zout van Staal, van elks een once;
Zout van Alfem, een half once.

Stamp het alles te saamen tot een klomp, met ontbindende fyroop van Roozen.

HET is moeiljelyk, deezen klomp tot eene behoorlyke dikte te brengen, om dat de twee Zouten op elkanderen werken, zoo dat ze den klomp doen zwellen en kruimelen. Niet-tegenstaande men het loogzoutagtig Zout gebruikt, is de Pil in 't geheel niet loogzoutagtig; want het zuur van 't zout van staal verlaat zyn metaal, en vereenigt zich met het

Loogzout, tot eenen gevitrioleerden Wynsteen: waarom sommigen voorgesteld hebben, in plaats van de twee zouten, hier voorgeschreeven, een once van gevitrioleerden Wynsteen, die reeds gemaakt is, en een half once van eene der kalken van yzer te gebruiken: dit, zeggen zy, komt het ongemak, hier boven gemeld, voor, zonder eenige merkelyke verandering in de hoedanigheid der *Artseny* te maaken.

PILULÆ ECPHRACTICÆ CHALYBEATÆ.

*Ontsluitende Pillen met Staal.
Edinb.*

Neem van

Den klomp van gemeene Pillen, genaamd *Rufus Pillen*, hier na beschreeven, anderhalf once;
Ammoniac Gom,
Guajacum Hars, van elks een half once;
Zout van Staal, vyf drachma's;
Syroop van Oranje schillen, zoo veel als genoeg is, om alles tot eenen klomp te brengen.

HET Zout van Staal, welk een van de werkzaamste bereidingen van dat metaal is, blyft hier onopgelost. Zoo wel deeze als de voorgaande Pillen zyn zeer wel geschikt om aan de oogmerken, in den tytel uitgedrukt, te beantwoorden. Een drachma van den klomp kan tot twaalf pillen gemaakt, en twee of drie van dezelve elken avond of dikwyfter ingenomen worden, in de Bleekzugt of andere gevallen, waarin verwarmende, openende, of ontsluitende Geneesmiddelen te pas koomen.

PILULÆ ECPHRACTICÆ PURGANTES.

*Purgeerende ontsluitende Pillen.
Edinb.*

Neem van

Socotorynsche Aloë,

Ffff

Uit-

Uittreksel van zwarten Nieswortel (a),
 Schammonie, van elks een once;
 Ammoniac Gom,
 Guajacum Hars, van elks een half once;
 Gevitrioleerden Wynsteen, twee drachma's;
 Wezendlyke Olie van Jeneverbeziën, een drachma.

Stamp het alles tot een klomp, met een genoegzaame hoeveelheid syroop van Hartsdoorn.

Dit Saamenmengfel kan van agt of tien greinen tot een scrupel of een half drachma worden ingegeven, naar dat men voor heeft open lyf te houden of te purgeeren. Een half drachma van den klomp bevat omtrent zes greinen van elk der voornaamste purgeerende innengfels; Aloë, Schammonie, en Extract van Nieswortel.

PILULÆ FOETIDÆ.

Stinkende Pillen.
Edinb.

Neem van
 Asfa foetida,
 Russisch Bevergyl, van elks anderhalf drachma;
 Kamfer, een half drachma;
 Olie van Hartshoorn, vierentwintig dropels;

Stamp de Kamfer met de Asfa foetida, doet 'er dan het Bevergyl en de Olie van Hartshoorn by, maak het alles tot een klomp.

PILULÆ GUMMOSÆ.

Gom Pillen.
Lond.

Neem van
 Galbanum,
 Opoponax,

Myrrhe,
 Sagapenum, van elks een once;
 Asfa foetida, een half once;

Maak het, met syroop van Saffraan, tot een klomp.

Edinb.

Neem van
 Guajacum Gom, een once;
 Russisch Bevergyl,
 Myrrhe,
 Asfa foetida, van elks een half once;
 Olie van Amber, een half drachma;
 Syroop van Oranjeschil, zoo veel als genoeg is.

Stamp het alles tot een klomp.

ALLE deeze Pillen zyn geschikt voor Moederkwaalen en om de Maandstonden te verwekken (b), en zeer wel uitgedacht, om aan deeze oogmerken te beantwoorden: een half scrupel, een scrupel, of meer, kan elken avond of dikwylf ingenomen worden. De stinkende Pillen van onze voorgaande Apotheek purgeerden zeer sterk: thans zyn de purgeerende innengfels agter gelaaten; om dat de Geneesheeren, in de voorschriften, die op staande voet gereed gemaakt worden, deeze pillen gemakkelijk kunnen saamenmengen met buikzuiverende Geneesmiddelen, in zodanige evenredigheden, als de byzondere gevallen zullen vereiffchen.

De volgende Saamenmengfels zyn geschikt voor dezelfde oogmerken als de voorgaande ontsluitende, stinkende, en Gom Pillen.

I.

Neem van
 Asfa foetida,
 Roet van hout,
 Myrrhe, van elks twee oncen;
 Olie van Barnsteen, anderhalf drachma;
 Syroop van suiker, zoo veel als genoeg is.
 Meng,

(a) *Extractum hellebori nigri.* (b) *Antibyslerica & emmenagogica.*

Meng, en maakt het tot een klomp, naar de kunst.

2.

Neem van

Affa foetida; een drachma;
Bloem van Staal, een half drachma;
Olie van Barisleen, agt droppels;
Balsam van Peru, zoo veel als genoeg is,
om het tot eenen klomp te brengen.

3.

Neem van

Affa foetida,
Ammoniac Gom,
Myrrhe,
Aloë,
Roest van Staal, bereid,
Uittreksel van Gentiaan, van elks een scrupel.
Syrroop van Gember, zoo veel als genoeg is, om de andere innengfels tot een klomp te maaken.

4.

Neem van

Galbanum, een drachma;
Zout van Staal, een half drachma;
Affa foetida,
Soorten van Speceryen, van elks een scrupel;
Aftreksel van Myrrhe, zoo veel als genoeg is, om het tot een klomp te maaken.

In Moederziekten zyn het, na bloedlaating en purgeering, wanneer een bloedig en volbloedig gestel deeze ontlastingen aanwyzen, in 't algemeen, de Geneesmiddelen van Staal, daar men het meest op vertrouwen kan; voornamelyk als ze gevoegd zyn, gelyk in deeze Saamenmengselen geschiedt, by bittere en ontsluitende Gommen. Als zy eerst ingenomen zyn, kunnen ze de kwaalen wel eens verërgen (gelyk de ervaaren Sydenh. m. aanmerkt) en groote wanorde zoo wel van ziel, als van lichaam, veroorzaaken; doch dit gaat schie-

lyk over, of kan door eene bekwaame gifte opium, als men te bedde gaat ingegeven, verligt worden. Een drachma van elk der klompen moet tot twaalf Pillen gemaakt worden, een of twee van welken, twee of drie maal daags, voor eene gifte kunnen ingenomen worden.

PILULÆ MERCURIALES.

Pillen van Kwikzilver.
Edinb.

Neem van

Gezuiverd Kwikzilver,
Hars van Guajacum Gom,
Spaansche Zeep, van elks een once.

Vryf het t'saamen in een glazen mortier, tot dat de bolletjes Kwikzilver niet meer gezien worden. Doet 'er dan eene genoegzaame hoeveelheid gemeene syroop by, en maak alles tot een klomp, naar de kunst.

Lond.

Neem van

Kwikzilver, vyf drachma's;
Straatsburgsche Terpentyn, twee drachma's;
Rhabarber, in poeder, een drachma.

Vryf het Kwikzilver met de Terpentyn, tot dat zy volkomen ingelyfd zyn; laaten de andere innengfels dan met deezen tot eenen klomp opgestampt worden. Indien het gebeurt, dat de Terpentyn te dik is, verzagt ze dan met een weinig olyf-olie.

PILULÆ MERCURIALES LAXANTES.

Openlyfmaakende Pillen van Kwikzilver.
Edinb.

Neem van

Zuiver Kwikzilver, een once;
Hars van Guajacum,
Uittreksel van Zwarten Nieswortel,
Rhabarber, in poeder, van elks een half once;

Ffff 2

Ge.

Gemeene Syroop, eene genoegzaame hoeveelheid.

Vryf het Kwikzilver met de Hars van Guajacum, tot dat ze volkomen ingelyfd zyn; doet 'er dan de andere inmengfels by, en stamp alles tot een klomp, naar de kunst.

De drie voorgaande saamenmengfels zyn nuttige Pillen van Kwikzilver; het eerste, als een veranderend, de andere twee, als purgeermiddelen van Kwikzilver. Nogthans zyn ze alle aan een ongemak onderhevig, dat is onzekerheid van hunne sterkte; want het Kwikzilver is maar los met de andere inmengfels vereenigd, en zeer geschikt, om 'er van af te scheiden, en tot zyne oorsprongkelyke gedaante t'faamen te loopen, in welken staat het zyne eigene krachten nooit uitoeffent: en offchoon het geheel en al schynt verdweenen te zyn, in de stoffen, met welken het eerst gevreeven is, zoo kan een gedeelte van 't zelve nogthans uitgeworpen worden, als het mengfel met de andere inmengfels tot eenen klomp opgestampt wordt.

PILULÆ de GAMBOGIA.

*Pillen van Gambogia.
Edinb.*

Neem van

Socotorynsche Aloë,
Uittreksel van zwarten Nieswortel,
Gambogia,
Zoet Kwikzilver, van elk twee drachma's;
Wezendlyke Olie van Jeneverbeziën, een half drachma;
Syroop van Hartsdoorn, eene genoegzaame hoeveelheid.

Stamp het tot een klomp.

Dit is een sterk purgeermiddel van Kwikzilver, waarin de bereiding van 't Kwikzilver niet onderworpen is aan de onzekerheid, met welke het ruuwe Kwikzilver in de voorgaande Saamenmengfels verzeld is. De gifte is van tien of vyftien greinen tot een half

drachma. Deeze laatste hoeveelheid bevat van Aloë, Uittreksel van Nieswortel, Gambogia, en de *Mercurius dulcis*, van elks omtrent vyf greinen.

PILULÆ ÆTHIOPICÆ.

*Pillen van Ethiops.
Edinb.*

Neem van

Zuiver Kwikzilver, zes drachma's;
Gouden Zwavel van Spiesglas,
Hars van Guajacum,
Spaansche Zeep, van elks een half once.

Vryf het Kwikzilver met de Hars en de Zeep, in een glazen mortier, tot dat de bolletjes van het Kwikzilver geheel en al verdwynen; doet 'er dan de gouden Zwavel by, met zoo veel gemeene syroop, als genoeg is, om het mengfel tot eenen klomp te brengen van bekwaame dikte, om 'er Pillen van te maaken.

DEEZE Pillen zyn veel kragtiger dan die van de voorgaande Uitgave; het Ethiops mineraal, daar geordonneerd, nu verwisseld zynde voor een werkzaamere saamenmengfel. In derzelver tegenwoordige gedaante gelyken zy wel naar Dr. Plummers Pillen; die in de *Edinburgsche Proeven* beschreeven zyn, (Zie bladz. 551. van dit Werk) welken zy daarin overtreffen, dat ze minder geschikt zyn, om door den stoelgang af te loopen. Zy zyn een nuttig veranderend middel zoo wel in venus- als in huidziekten. Een vierde deel van de hoeveelheid, hier boven voorgeschreeven, kan tot zefftig pillen gemaakt worden; van welken, iederen avond of morgen, van een tot vier mogen ingenomen worden, den Lyder matig warm houdende, zoo lang als de loop van deeze geneezing duurt.

Ik zal hier nog eenige andere Voorschriften van mercuriale Pillen byvoegen, tot welken men by gelegenheid kan toevlugt neemen, en welken voor 't grootste gedeelte, als geheimen, in byzondere handen zyn gehouden geweest.

Neem van

Ruww Kwikzilver,
Hard Uittreksel van Guajacum, van elks
anderhalf drachma;
Wezendlyke Olie van Sassafras, twintig
droppeles;
Venetiaansche Terpentyn, zoo veel als
genoeg is.

Vryf het Kwikzilver met de Terpentyn, tot
zy volkomen ingelyfd zyn; doet 'er dan
de andere innengfels by, en breng alles tot
een gelykvormigen klomp; welke tot veertig
Pillen moet gemaakt worden. Twee, drie,
of meer van dezelve kunnen voor eene
gifte genomen worden.

Neem van

Mercurius dulcis,
Bereid Krypt, van elks een scrupel,
Slym van Arabische Gom, een genoegzaam
hoeveelheid.

Maak het tot twaalf Pillen; waar van de gifte
is van een tot drie.

Neem van

Mercurius dulcis, een half scrupel;
Zagter Uittreksel van Guajacum, een
drachma;
Wezendlyke Olie van Sassafras, tien drop-
pels.

Meng en maak het tot een klomp voor twin-
tig Pillen; de gifte van welken is van een
tot zes:

Neem van

Zoet Kwikzilver, een half scrupel;
Kamfer, een half drachma;
Zagt Uittreksel van Guajacum, zoo veel

als genoeg is, om het tot eenen klomp
te maaken, die tot twintig Pillen moet
verdeeld worden; de gifte is van een
tot zes.

Neem van

Zoet Kwikzilver, een half scrupel;
Veneetsche Terpentyn, zoo veel als ge-
noeg is, om het tot eenen klomp van be-
hoorlyke dikte te brengen; welke tot vyf
Pillen, voor even zoo veele giften moet
gemaakt worden.

Neem van

Gecalceineerden Mercurius, gemeenelyk Pre-
cipitaat door zich zelf genaamd,
Thebaïsch Uittreksel, van elks twee greinen;
Balsam van Peru, zoo veel als instaat is om
het tot een klomp te maaken; welke tot
twee Pillen voor twee giften moet ge-
vormd worden.

Neem van

Mineraal Turbith, twee scrupels;
Thebaïsch Uittreksel, een scrupel;
Slym van Arabische Gom, zoo veel als ge-
noeg is, om het tot een klomp te brengen,
die tot twintig Pillen, voor even zoo
veele giften, moet gemaakt worden.

De *Mercurius corallinus* kan op dezelfde wy-
ze tot Pillen gemaakt, en in dezelfde giften
genomen worden.

Neem van

Zoet Kwikzilver, een half scrupel;
Ruuwe Antimonie, fyn gevreeven, een
drachma;
Conserf van Oranje schillen, zoo veel als
het tot een klomp kan maaken.

Ffff 3

Dit

Dit moet tot vier pillen gebragt worden, waar van de gifte is, van een tot drie.

9.

Neem van

Mercurius dulcis,

Neergeplofte Zwavel van Spiesglas, van elks vyf greinen;

Socotorynsche Aloë, vyftien greinen;

Balsmagtige Syroop, eene genoegzaame veelheid, om het tot eenen klomp te brengen; welke tot vyf Pillen, voor even zoo veele giften, moet gemaakt worden.

De wyze om de bovenstaande mercuriale Geneesmiddelen te bestieren, als veranderen de middelen, is, alle morgen en avonden kleine giften in te geeven; en liever den tyd van derzelver gebruik te verlengen, dan de gifte te vergrooten. De Lyder moet warm gehouden worden, en warme zweetdryvende vogten drinken, als trekfel van saffraan, afkookfel van de houten, enkel, of saamengesteld Kalkwater, enz.

PILULÆ PACIFICÆ.

*Bedaarende Pillen, gemeenelyk genaamd
Mattheus Pillen.
Edinb.*

Neem van

Ammoniac Gom, drie oncen;

Russisch Bevergyl, twee oncen;

Engelsche Saffraan,

Opium, van elks een once;

Gemeene Syroop, zoo veel als genoeg is.

Meng en maak het tot een klomp naar de kunst.

DEEZE Pillen waren door eenen ondervindelyken Chemist, *Starkey*, uitgedacht, en door hem aan *Mattheus* medegedeeld, onder wiens naam zy, eenigen tyd geleeden, zeer beroemd waren. De gedaante, hier opgegeeven, verschilt van 't oorspronkelyke, in het agterlaten van een klein gedeelte zwarten

Nieswortel, een inmengsel van weinig dienst; want alhoewel dit Artikel, zoo als de *Gecommitteerden* van *Londen* te recht aanmerken, mogelyk eenen stoelgang zal bezorgen, op den dag na dat het Geneesmiddel ingenomen is, zoo kan dat voordeel nogthans, indien het noodig is, met grooter zekerheid verkreegen worden, door veel bekender middelen. Zeep van Wynsteen, gelyk het genaamd wordt, een ander inmengsel in 't oorspronkelyke, waar op de Uitvinder van het saamenmengsel niet weinig steunt, en welk het *COLLEGIE* van *Edinburgh* in zyne voorgaande Uitgave behouden hadt, is hier, zonder eenig nadeel van het Geneesmiddel, verwisseld voor eene gelyke hoeveelheid van *Ammoniac Gom*. En inderdaad zyn geen van alle de inmengsels van veel belang, uitgezonderd den *Opium*; zynde derzelver hoeveelheid al te gering, om aan eenig nuttig oogmerk te beantwoorden. Agt greinen van het Saamenmengsel bevatten ten naasten by een van *Opium*.

PILULÆ SAPONACÆ.

*Pillen van Zeep.
Lond.*

Neem van

Amandel Zeep, vier oncen;

Wezendlykheid van Limoenen, een drachma.

Gekleinsden *Opium*, een half once;

Week den *Opium* met een weinig Wyn, en stamp denzelyven dan met het overige, tot dat het volkomen vermengd is.

DEEZE Pillen zyn in de plaats van die van *Mattheus* ingevoerd. De Zeep bevordert de ontbinding van den *Opium* in de maag, en veroorzaakt dus, dat hy schieliker werke; welk het eenige oogmerk is, waaraan de werkeliker Zeep van Wynsteen kan beantwoorden. De Wezendlykheid van Limoenen geeft 'er een aangenaamen geur aan, maakt dat de Artseny gemakkelyker in de maag zit, en koopt de walging voor, die het anders zou kunnen veroorzaaken. Tien greinen van de Pillen bevatten omtrent een van *Opium*.

PI-

PILULÆ e STYRACE.

Storax Pillen.
Lond.

Neem van

Gekleinsde Storax, twee oncen;
Saffraan, een once;
Gekleinsden Opium, vyf drachma's.

Stamp het t'saamen tot dat het volkomen ver-
eenigd is.

DEEZE zyn uitgedacht, om langzaamer in
de maag te ontbinden, dan de Zeep-pillen,
of die van *Mattheus*, en gevolglyk veel lang-
zaamer en duurzaamer uitwerkingen voort te
brengen. Een grein Opium is begrepen in
vyf en vier vyfde greinen van den klomp.

PILULÆ ex OLIBANO.

Pillen van Olibanum.
Edinb.

Neem van

Olibanum, twee oncen;
Myrrhe, een once;
Opium, vyf drachma's;
Balfem van Peru, twee drachma's;
Gemeene Syroop, eene genoegzaame veel-
heid.

Maak het tot een klomp, welke de plaats der
Storax Pillen vervult.

PILULÆ PECTORALES.

Borst Pillen.
Edinb.

Neem van

Ammoniac Gom, een half once;
Balfem van Tolu, twee drachma's;
Bloem van Benzoin,
Engelsche Saffraan, van elks een drachma;
Gemeene Syroop, zoo veel als genoeg is.

Maak het tot een klomp naar de kunst.

DIT Saamenmengfel is wel uitgedacht, om
de ontlasting van de borst te bevorderen, en
kan met vrugt worden ingegeven in gemeene
verkoudheden en in moeiljykheid van adem-
haaling, die uit lymig slym voortkomt: de
gifte is van zes of agt greinen tot een scrupel
of meer. Het is hier grootelyk verbeterd
uit de laatste Uitgave: want de Balfem van
Tolu is in de plaats van de Myrrhe ingevoerd,
de Bloem van Benzoin in de plaats van Ben-
zoin in zelfstandigheid, en de Balfem van
Zwavel met Anyszaad, die de oude gedaante
bezwaarde, is agter gelaaten. Hier dient
wel aangemerkt te worden, dat, offchoon
verscheide saamenmengfels Borstmiddelen ge-
noemd worden, zy nogthans in kragt heel
veel verschillen. Dus zyn het Borst afkook-
fel, de fyroop en de Koekjes geschikt, om de
dunne prikkelende vogten te verzagten, slij-
berig te maaken en te verdikken; terwyl de
Borst-pillen, de Elixir en de Honich fyroop
strekken, om de vaten te prikkelen en af te
vaagen, en om dikke, taaije sappen te ver-
dunnen, of te ontbinden.

PILULÆ RUFI.

Rufus Pillen.
Lond.

Neem van

Socotorynsche Aloë, twee oncen;
Myrrhe,
Saffraan, van elks een once.

Maak het met Syroop van Saffraan tot een
klomp.

PILULÆ CUMMUNES vulgo RUFI.

De gemeene Pillen, gemeenelyk genaamd
Rufus Pillen.
Edinb.

Neem van

Socotorynsche Aloë, twee oncen;
Myrrhe, een once;
Saffraan, een half once.

Stamp

Stamp het tot een klomp met eene bekwaame veelheid syroop van Oranjeschillen.

Syroop van Oranje schillen, eene genoegzaame hoeveelheid.

Maak het tot een klomp.

DEEZE Pillen zyn geschikt om de Maag matiglyk te verwarmen en te versterken, en raauwe lymige vogten te ontlasten. Men kan tweemaal daags een scrupel van den klomp inneemen.

PILULÆ SCILLITICÆ.

*Pillen van Zee-Ajuin.
Edinb.*

Neem van

Spaansche Zeep, een once;
Ammoniac Gom,
Bereide Duizendpooten,
Versche Zee-Ajuin, van elks een half once;
Balsen Copaiva, zoo veel als genoeg is.

Maakt het tot een klomp naar de kunst.

DEEZE is eene fraaije en gemakkelyke Gedaante, om Zee-Ajuin in te geeven, het zy om de borstontlastingen te bevorderen; het zy tot de andere oogmerken, tot welken dat Geneesmiddel aangewend wordt. Dewyl de kragt van het Saamenmengsel voornaamelyk in de Zee-Ajuin bestaat, worden de andere innengfels dikwerf veranderd, in voorschriften die op staande voet gereed gemaakt worden: de Zeep wordt gemeenelyk agtergelaaten, als zynde van weinig nut, in de hoeveelheid, die tot eene gifte in het saamenmengsel gaat; en andere poeders, als van het Zaad van kleine Kardamom, worden gesteld in plaats van de Duizendpooten, welker kragten, in zulke kleine giften, zeer weinig te beduiden hebben. In alle deeze gedaanten is geene Balsen noodig, als de Zee-Ajuin versh en sappig is; maar om dat de klomp schielyk droog en hard wordt, moet hy aanstonds tot Pillen gemaakt worden.

Overeenkomstig met de bovenstaande aanmer-

DEEZE Pillen zyn lang in de praktyk geweest, met geene andere verandering dan in de syroop, waar mée de klomp wordt opge maakt, en in de evenredigheid van de Saffraan. In onze laatste Apotheek was de syroop van Alsem geordonneerd, die hier wysselyk voor die van Saffraan verwisseld is; om dat deeze de glanzigheid van de kleur, welke gemeenelyk, als het kenmerk van derzelver goedheid wordt aangemerkt, in de Artseny bewaard en verbeetert. De Saffraan is in het Saamenmengsel, dat aan *Rufus* wordt toegeeeigend, gelyk in hoeveelheid aan de Myrrhe; en in deeze evenredigheden waren de Pillen in onze eerste Apotheek aangenomen. Dewyl de vermindering, naderhand in de Saffraan gemaakt, op zeer ongerymde redenen gegrond was, (te weten, „op dat de voorrige hoeveelheid geene honds kramp (a), „mogte veroorzaaken,“) zoo heeft het COLLEGIE van *Londen* dezelve nu wederom vermeerderd, en de Pillen tot haare oorspronkelyke gedaante hersteld. De kragten deezer Artseny kunnen ligtelyk uit derzelver innengfels begreepen worden. Zie *Elixir Proprietatis*, bladz. 300 en 333. De Pillen, tot de hoeveelheid van een half drachma, of twee scrupels ingegeeven, zyn sterk buikzuiverende; maar zy beantwoorden veel beter aan de oogmerken, als openlyfmaakende en veranderende middelen, in kleiner giften.

PILULÆ STOMACHICÆ.

*Maag Pillen.
Edinb.*

Neem van

Rhabarber, een once;
Socotorynsche Aloë, zes drachma's;
Myrrhe, een half once;
Gevitrioleerden Wynsteen, een drachma;
Wezendlyke Olie van Munte, een half drachma;

(a) *Spasmus cynicus.*

merkingen heeft het COLLEGIE van *Edinburg* nu, in de voorgaande Uitgave van dit Werk, de volgende verbetering van dit Saamenmengfel opgegeeven.

Neem van

Ammoniac Gom,
Kardamom zaad, in poeder,
Versche Zee-Ajuin, van elks een half once.

Stamp de Zee-Ajuin en Ammoniac Gom t'saamen, in een marmeren mortier; doet 'er dan het Kardamom zaad by. Indien het Saamenmengfel te styf bevonden wordt, maak het dan zagt met een weinig Balsam Copaiva.

PILULÆ ad DYSENTERIAM.

Pillen tegen de Roodeloop.

Neem van

Geel Wafch, een half once;
Spermaceti,
Japan Aarde, van elks een drachma;
Kaneel-Olie, twaalf droppels.

Maak het tot een klomp.

DEEZE Artseny heeft menigmaal grooten dienst gedaan tot de oogmerken, in den tytel uitgedrukt, terwyl ze te gelyk de darmen versterkt, en dezelve met een zagt slym bedekt, welk hen tegen de prikkeling der scherpe vogten beschermt. Een half drachma van den klomp kan gevoeglyk tot vyf of zes pillen, voor een of twee giften, gemaakt worden.

PILULÆ PICEÆ.

Pillen van Teer.

Neem eenige hoeveelheid van Teer, en meng daar mede zoo veel Poeder van Alants Wortel, als 'er noodig is, om het tot eene behoorlyke dikte te brengen, om het tot Pillen te maaken.

IV. DEEL.

HET Poeder, hier met de Teer vermengd, schoon van geene groote kragt, is nogthans een zeer nuttig byvoegfel, niet alleen om aan het Saamenmengfel eene behoorlyke dikte te bezorgen, om het te kunnen inneemen; maar ook om dat het 't harsagtig weeffel van de Teer verdeelt, en dus derzelver ontbinding door de dierlyke sappen bevordert. In de *Edinburgsche Ziekenkamer* wordt, elken morgen en avond, een half drachma van den klomp, tot pillen van eene middelmaatige grootte gemaakt, ingegeeven, in Borstziekten, Scheurbuik, enz.

PILULÆ ROBORANTES.

Versterkende Pillen.

I.

Neem van

Hard Uittreksel van Peruviaanschen Bast, een drachma;
Zout van Staal, tien greinen;
Kaneel-Olie, vyf droppels;
Balsam van Peru, zoo veel als genoeg is, om het tot een klomp te maaken.

2.

Neem van

Olibanum, een drachma;
Saamentrekkend Poeder, twee scrupels;
Zout van Staal, een scrupel;
Syrup van Suiker, eene genoegzaame hoeveelheid, om het tot een klomp te maaken.

In eenen slappen staat der Vezelen, zwakheden van het Zenuwgestel, en eenige vervallene gesteldheden, is het eerste van deeze Saamenmengfels een kragtig versterkend en herstellend middel: indien de hoeveelheid, hier boven voorgeschreeven, tot twintig Pillen gemaakt wordt, kunnen een of twee daar van voor eene gifte worden ingenomen, en zulks twee of driemaal daags herhaald. Het ander is een sterker saamentrekkend middel, en wordt gebruikt, om onmaatige buikontlastingen,

gen,

gen, en bloedige of weigtige ontlastingen van afgelegener deelen te stuiten.

3.

Neem van

Soorten van Speceryen,

Uittreksel van Gentiaan, van elks een drachma,

Uittreksel van Peruviaanschen Bast, een half drachma;

Elixir van Aloë, zoo veel als genoeg is, om het tot eenen klomp te maaken.

DEEZE Pillen zyn dienstig, om een zwakke koude Maag te verwarmen en te versterken, winderigheden uit te dryven, en de spysverteering te bevorderen. Indien uit een drachma van den klomp tien Pillen gemaakt worden, kunnen 'er twee van, driemaal daags, omtrent een uur voor den eeten worden ingenomen.

PILULÆ e SPERMATE CETI.

Pillen van Spermaceti.

Neem van

Spermaceti, een drachma;

Witte Kandy-suiker, in Poeder, twee drachma's;

Balsen Syroop, zoo veel als genoeg is.

Vryf het Spermaceti met de Suiker, tot dat het volkomen gemengd is; vryf het dan, de Syroop daar by gedaan hebbende, met een warmen stampertot een gelyken klomp.

WANNEER het Spermaceti niet gemakkelijk in eene andere gedaante kan ingegeven worden, kan men drie of vier maatige Pillen, van deezzen klomp gemaakt, drie of viermaal daags ingeeven, in afbytingen van de darmen, door scherpe vogten, in kittelende hoesten, en andere soortgelyke ongemakken.

W. HOOFD.

IV. H O O F D D E E L.

Van de Brokken.

BROKKEN (a) verschillen weinig, in dikte, van Conferven, zynde alleen wat styver, zoo dat ze hunne gedaante behouden, zonder zich uit te spreiden of plat te vallen.

Deeze gedaante is zeer gevoeglyk voor de kragtiger Geneesmiddelen, welke vereischen, dat hunne giften zeer juist bepaald zyn; als daar zyn de uitdrywende, de buikzuiverende, en die van Heulsap.

Dewyl de Brokken voornamelyk geschikt zyn, om aansonds te gebruiken, zoo worden vlugge Zouten en andere stoffen, die in 't bewaaren zouden vervliegen, of dezelve doen zwellen, dikwyls in dezelve toegelaaten.

De hoeveelheid van een Bolus gaat zelden een drachma te boven: als de innengfels van de ligter soorte zyn, zullen deezen zelfs te groot zyn, om gemakkelyk doorgeslikt te worden.

De ligter Poeders worden met Syroop opgemaakt; een scrupel, of zesentwintig greinen van het poeder, met zoo veel Syroop als genoeg is om het tot eene behoorlyke dikte te brengen, maakt eenen genoegzaam grooten Brok uit.

De zwaarder Poeders, als die van Kwiksilver, worden gemeenelyk met Conferven opgemaakt; dewyl de Syroopen dezelve bezwaarlyk byeen houden. Voor de aardagtige Poeders wordt ook wat Conferf'er by gebruikt; alhoewel ze, met deezen alleen opgemaakt, te groot zouden zyn.

(a) Bolus.

Beiden, zoo wel de zwaarder als de ligter Poeders kunnen gevoeglyk met slymen opgemaakt worden, welken den hoop minder vergrooten, dan de andere byvoegfels, en dezelve gemakkelyker doen doorgaan.

De Winkel Apotheeken hebben geen voorschrift van deeze soorte: de meesten der volgende Saamenmengfels zyn van onze Gasthuizen ontleend.

BOLUS ALEXIPHARMACUS.*Uitdrywende Brok.*

1.

Neem van

Saamengesteld Poeder van Contrayerva;
een half scrupel;

Syroop van wilde Maankoppen, zoo veel
als genoeg is, om het tot een Brok te
maaken.

2.

Neem van

Contrayerva wortel, een half scrupel;

Syroop van Saffraan, zoo veel als genoeg is;

Maak het tot een Brok.

3.

Neem van

Virginischen Slangenwortel, een half scrupel;
Con-

Gggg 2

Conferf van Kermes, zoo veel als genoeg is.

Hartverfterkend Conferf, een scrupel.

Meng en maak het tot een Brok.

Maak het tot een Brok.

4.

Neem van
Virginifchen Slangenwortel,
Contrayerva wortel, van elks agt greinen;
Saffraan, drie greinen;
Syroop van Witte Papavers (b), eene ge-
noegzaame veelheid, om het tot eenen
Brok te maaken.

9.

Neem van
Muskus, tien greinen,
Zout van Hartshoorn, of van Ammoniac,
vyf greinen;
Thebaifch Uittreksel, een half grein;
Syroop van Saffraan, eene genoegzaame
veelheid.

Maak het tot een Brok.

5.

Neem van
Virginifchen Slangenwortel, vyftien grei-
nen;
Bevergyl, tien greinen;
Syroop van fuiker, zoo veel als genoeg is.

Meng en maak het tot een Brok.

DEEZE Brokken zyn gefchikt voor flappe
fuijtkoortfen, waarin gemeenelyk Artfeynen
van deezen aart worden voorgefchreeven, om
de levenskracht te onderfteunen, de pols op te
wekken, en eene zweeting te bevorderen.
De Saamenmengfels verfchillen in fterkte, by-
na volgens de orde, waar in zy ftaan. De
twee laafte zyn van groote kracht, en zyn
voornaamelyk beftemd voor fteuipagtige toe-
vallen, die menigmaal door dezelve bedaald
zyn.

6.

Neem van
Kamfer, twee greinen;
Saffraan, vyf greinen;
Hartverfterkend Conferf, een scrupel.

Meng en maak het tot een Brok.

BOLUS ex ALUMINE.

Brok van Aluin.

Neem van
Aluin,
Uittreksel van Peruviaanfchen Baf,
Nootmufchaat, van elks tien greinen;
Enkele fyroop, zoo veel als inftaat is, om
het tot eene behoorlyke dikte voor een
Brok te brengen.

Neem van
Kamfer, twee greinen;
Salpeter,
Contrayerva Wortel, van elks tien greinen.
Syroop van July-Nagel-Bloemen, zoo veel
als genoeg is, om het tot een Brok te
maaken.

Dit Saamenmengfel is een zeer fterk faa-
menttrekkend middel, en als zodanig wordt
het met goed gevolg gebruikt in geweldige
bloedvloeijingen uit de Baarmoeder, en ande-
re onmaatige affcheidingen, die fpoedig die-
nen gefluit te worden. Het kan tweemaal
daags worden ingenomen; en, indien de vloed
zeer geweldig is, elke vier of zes uren, tot
dat hy bedart.

8.

Neem van
Muskus, tien greinen;

Bo-

(b) Syrupus de meconio, vulgo diacodium.

BOLUS e CAMPHORA.

Brok van Kamfer.

Neem van

Kamfer, een half scrupel;

Arabifche Gom, een half drachma;

Syröop van Althea wortel, eene genoegzaame veelheid, om het tot een Brok te maaken.

DEEZE is eene zeer gevoeglyke gedaante, om Kamfer in te geeven; nogthans is deeze droogery, als ze, in groote giften, op haar zelve alleen wordt ingegeeven, inftaat om de Maag te doen walgen; en zelden heeft ze zoo goede uitwerkingen, als dat ze, in kleine hoeveelheden, met falpeter en andere foortgelyke zelfftandigheden vermengd, en dikwyls herhaald, wordt ingenomen.

BOLUS e CASTOREO.

Brok van Bevergyl.

Neem van

Bevergyl, een scrupel;

Zout van Hartshoorn, vyf greinen, of

Olie van Hartshoorn, vyf droppels;

Enkele fyröop, zoo veel als genoeg is.

Maak het tot een Brok.

DEEZE Artfeny wordt in Moeder- en Mildziekten ingegeeven; gelyk ook als een uitdryvend middel in Koortfen. Derzelver kragten, die groot en onweérspreekelyk zyn, fchynen meer af te hangen van de ftinkende dierlyke Olie, of het vlugge Zout, dan van de droogery, waar van ze haaren naam ontleent.

BOLUS CATHARTICUS.

Buikzuiverende Brok.

Neem van

Rhabarber, een half drachma;

Ontbindende fyröop van Roozen, eene genoegzaame veelheid om 'er een Brok van te maaken.

Neem van

Jalappe, een scrupel;

Jamaicafche Peper,

Kryftallen van Wynsteen, van elks vyf greinen;

Syröop van Hartsdoorn, zoo veel als genoeg is, om het tot eenen klomp van behoorlyke dikte te brengen.

Neem van

Schammonie, tien greinen;

Ontbindbaaren Wynsteen, een scrupel;

Zagt Uittreksel van Zoethout, eene genoegzaame hoeveelheid.

Laat de Schammonie wel gevreeven worden met den ontbindbaaren Wynsteen, doet 'er dan het Extract by, en maak het tot een Brok.

Neem van

Gambogia;

Kryftallen van Wynsteen, van elks agt greinen;

Syröop van Gember, eene genoegzaame hoeveelheid, om het tot een Brok te maaken.

Neem van

Elaterium (s), twee greinen;

Uit-

(s) Zie de bereiding hier van in d. III. Deel, VI. Hoofdd. I. Afd. bladz. 419.

Uittreksel van Jalappe, een half scrupel;
Kryftallen van Wynsteen, een scrupel;
Syroop van Oranje schillen, eene genoeg-
zaame hoeveelheid; om het tot een Brok
te maaken.

De kragten deezer Saamenmengfels zyn
genoeg bekend; het eerste is een zagt purgeer-
middel; de twee laastten al te sterk, om het
'er mede te waagen; en de twee anderen van
middelbaare trappen van sterkte.

BOLUS CATHARTICUS cum MERCURIO.

Buikzuiverende Brok met Kwiksilver.

1.

Neem van

Jalappe, een scrupel;
Zoet Kwiksilver, vyf greinen;
Ontbindende syroop van Roozen, zoo veel
als genoeg is, om het tot een Brok te
maaken.

2.

Neem van

Gambogia, zeven greinen;
Mercurius dulcis,
Soorten van Speceryen, van elks een half
scrupel;
Syroop van Hartsdoorn, eene genoegzaa-
me hoeveelheid, om 'er een Brok van te
maaken.

HET eerste van deeze Saamenmengfels is
een veilig en zagt buikzuiverend middel van
Kwiksilver: het andere is al te streng voor
algemeen gebruik.

BOLUS DIAPHORETICUS.

Zweetdryvende Brok.

Neem van

Saamengesteld Poeder van Contrayerva,
Ruw Ammoniac Zout, van elks een scrupel;
Enkele Syroop, eene genoegzaame hoe-
veelheid om het tot een Brok te formeeren.

DEEZE Brok wordt in koortsen ingegeven,
en in andere gevallen, waar een Zweetmiddel
noodig is. Ammoniac Zout is, tot dat oog-
merk, een van de kragtigste onzydige Zou-
ten. Nogthans moet het, wanneer het dus
in eene vaste gedaante wordt ingegeven, on-
dersteund worden door warme affpoelende
vogten, en dat dikwyls herhaald; het welk
deszelfs werking niet alleen bevordert, maar
ook voorkomt, dat het ongemakkelyk in de
maag zitte.

BOLUS DIURETICUS.

Pisdryvende Brok.

Neem van

Versehe Zee-Ajuin, zes greinen;
Saamengesteld poeder van Kalfsvoet, tien
greinen;
Gember, vyf greinen;
Syroop van Oranje schillen, zoo veel als
genoeg is.

Maak het tot een Brok.

DIT Saamenmengfel is door Dr. Mead aan-
geprezen, om iederen morgen in te neemen
in gevallen van Waterzugt, om de pis te be-
vorderen. Hy merkt aan, dat de pisdryven-
de medicynen, in deeze Ziekten, grootelyks
verschillen in derzelver uitwerkingen; dewyl
zulken, die in den eenen Mensch genoegzaam
beantwoorden, in den anderen zullen seilen;
en dat de Zee-Uijens en derzelver bereidingen
onder alle de anderen die zyn, welken door-
gaands het beste slaagen.

BOLUS ad DYSENTERIAM.

Brok tegen den Roodenloop.

Neem van

Het hartversterkend Conferf.
Fransche Bolus, van elks een scrupel;
Thebaïsche Uittreksel, een grein.

Maak het tot een Brok.

DE

Dit Saamenmengfel is uitteekend wel gefchikt tot het oogmerk, in den tytel uitgedrukt. Dr. Mead verzekert ons, dat hy nooit een kragtiger Geneesmiddel gevonden heeft, het zy om den loop te ftuiten, of om de gewonde vliezen te heelen. Voor het gebruik van dit, of foortgelyke Geneesmiddelen, moeten de eerfte wegen vooraf fchoon gemaakt worden, door zachte braak- en purgeermiddelen, als Ipecacoanha en Rhabarber. Zie Bladz. 607.

BOLUS EMMENAGOGUS.

Brok om de Maandftonden te bevorderen.

Neem van

Socotorynfche Aloë, agt greinen;
Saffraan, vier greinen;
Guineefche Peper, twee greinen;
Olie van Zevenboom, twee droppels;
Conferf van Wynruit, zoo veel als genoeg is, om het tot eene behoorlyke dikte te brengen.

2.

Neem van

Zout van ftaal, een grein;
Myrrhe, een half fcrupel;
Hartverfterkend Conferf, vyftien greinen.

Maak het tot een Brok.

3.

Neem van

Zwarten Nieswortel, agt greinen;
Verfche Zee-Ajuin, vier greinen;
Wezendlyke Olie van Pepermunte, twee droppels;
Conferf van Oranje fchillen, zoo veel als genoeg is, om het tot een Brok te maaken.

DEEZE allen zyn Geneesmiddelen van groot vermogen, om de maandelyksche vloe-

den te bevorderen of te verwekken. De twee eerften zyn gefchikt voor flappe flymige geftellen; het derde voor Menfchen van een bloedig temperament, die geene ftatmiddelen kunnen verdraagen.

BOLUS FEBRIFUGUS.

Koortsverdryvende Brok.

Neem van

Peruviaanfchen Balf, een fcrupel;
Cascarilla, een half fcrupel;
Slym van Kweepitten, eene genoegzaame veelheid, om het tot een Brok te maaken.

Dit fraaije Saamenmengfel is uitteekend wel gefchikt voor de geneezing van afgaande Koortfen; en kan ingegeven worden in gevallen, waarin de Peruviaanfche Balf zelf zoo wel niet voegen zoude. Wanneer Speceryagtige, ftaalagtige, bittere dingen enz. mede vereifcht worden, moeten zy of vooraf gegeven, of nu en dan tuffchen beiden gebruikt worden. Zie bladz. 200.

BOLUS HYSTERICUS.

Brok voor de Moederkwaalen.

Neem van

Muskus,
Afia foetida, van elks zes greinen;
Bevergyl, een half fcrupel;
Siroop van Saffraan, zoo veel als genoeg is om het tot een Brok te maaken.

Dit is een wel uitgedacht Geneesmiddel tot de oogmerken in den tytel uitgedrukt. Het is van grooten dienst zoo wel in Moeder- als Mildziekten; en geeft dikwyls verligting in nederperfingen, flauwten, winderige kolieken, hoofdpynen, en andere toevallen, die 'er mede verzeld gaan. Het kan tweemaal daags met een gevoeglyk vogt worden ingenomen.

BOLUS ILIACUS.

Brok

Brok voor de Darmjicht.

Neem van

Buikzuiverend Uittreksel, een scrupel;
Thebaïsch Uittreksel, een grein.

Maak het tot een Brok.

DEEZE Brok is door Dr. Mead voorgeschreeven, om de pijn te stillen, en den stoelgang te bevorderen, in de Darmjicht, en drooge Buikpyn; wanneer de prikkelende purgeermiddelen, op zich zelve ingegeven, door braaking worden uitgeworpen. Het gebruik van dit Geneesmiddel moet voorgedaan worden van rykelyke aderlaating, en verzeld van purgeerende klisteren van de scherper soorte; en deszelfs werking moet bevorderd worden door treksel van Zenebladeren (a), met een weinig *Elixir salutis* of aftreksel van Zenebladeren (b) vermengd.

BOLUS MERCURIALIS.

Brok van Kwikzilver.

Neem van

Calomel, van vyf tot vyftien greinen;
Conferf van Roozen, een half drachma.

Meng en maak het tot een Brok.

DEEZE Brok wordt elken avond ingegeven, of dikwylf, om eene kwyling te verwekken, in venus- en andere Ziekten, die deeze doordringende werking vereifchen. Hy wordt ook 's avonds ingenomen als een veranderend middel, om 's morgens door een buikzuiverend middel weêr afgezet te worden: de mercuriale middelen, op deeze wyze ingegeven, hebben gemeenelyk beter uitwerkingen, dan dat ze aanstonds met purgeermiddelen faamen gevoegd worden.

BOLUS MERCURIALIS EMETICUS.

Brok van Kwikzilver om te braaken.

(a) *Infusio senæ.* (b) *Tinctura senæ.*

Neem van

Geel Kwikzilver om te braaken, zes greinen;
Conferf van Roozen, eene genoegzaame hoeveelheid.

Maak het tot een Brok.

DIT sterk Braakmiddel wordt in venusziekten en melaatsheid ingegeven; byzonderlyk in geval van vuile zweeren, die van langen duur zyn, welker zuivering en geneezing dikwerf daar door bevorderd zyn. De geweldigheid van deszelfs werking bepaalt deszelfs gebruik tot sterke gestellen.

BOLUS PECTORALIS.

Brok voor de Borst.

Neem van

Sperma ceti, vyftien greinen;
Ammoniac Gom, tien greinen;
Zout van Hartshoorn, vyf greinen;
Enkele Syroop, zoo veel als genoeg is.

Meng en maak het tot een Brok.

IN langduurige verkoudheden, oude hoesten, amborstigheden, en beginnende teeringen, geeft deeze Brok gemeenelyk verligting; voornaamelyk als 'er aderlaating vooraf gaat, en, als 't noodig is, na behooryke tusschenpoozen herhaald wordt.

BOLUS RHEI cum MERCURIO.

Brok van Rhabarber met Kwikzilver.

Neem van

Uitgezochte Rhabarber, vyfentwintig greinen;
Calomel, vyf greinen;
Enkele Syroop, zoo veel als genoeg is, om het tot een Brok te maaken.

DIT is een zeer zagt mercuriaal purgeermiddel.

middel. Het wordt ingegeven om de wurmen te verdryven, en in kwaade gesteldheid Vryfter- en andere soortgelyke ziekten.

BOLUS RHEUMATICUS.

Brok voor Verkoudheid.

Neem van

Uittreksel van Guajacum, een half drachma;
Zout van Hartshoorn, zeven greinen;
Enkele Syroop, eene genoegzaame veelheid.

Maak het tot een Brok.

In sleepende Verkoudheden, het zy de overblyffelen van eene koortsagtige Verkoudheid (c), of een vervolg van pynen, die in 't eerst uit verzuimde kouden voortkoomen, is deeze Brok, met goed gevolg, eens of meermaalen in de week ingegeven; den Lyder zich warm houdende, en warme vogten drinkende, om deszelfs werking, als een buikzuiverend en zweetverwekkend middel, te bevorderen. Deszelfs gebruik moet met eene Aderlaating verzeld gaan; welke alle agt of tien dagen moet herhaald worden, zoo lang als het bloed lymig is. Deeze Artseny wordt ook ingegeven in Heup- Jicht- en andere pynen, die met geene lymigheid van het bloed gepaard gaan; doch in deelen zal het veel dikwyfser feilen, dan in de waare Verkoudheid.

BOLUS SCHILLITICUS.

Brok van Zee-Ajuin.

Neem van

Versche Zee-Ajuin, twaalf greinen;
Soorten van Speceryen, een half scrupel;
Olie van Peper-munt, een droppel.

Stamp het wel t'saamen tot een gelykformigen klomp van eene behoorlyke dikte voor een Brok.

(a) *Febris Rheumatica.*
IV. DEEL.

DIT is een verwarmend, prikkelend, en verdunnend Geneesmiddel, en kan met groot voordeel worden ingegeven, in gevallen, daar de natuurlyke afscheidingen opgestopt of verhinderd zyn, door eene lymigheid of traagheid der sappen. Want de werking van de Zee-Ajuin wordt bevorderd door de bygevoegde innengfels, welken de maag en darmen te gelyk verwarmen en versterken, en beletten dat het saamenmengfel door braaking worde uitgeworpen; het welk deeze hoeveelheid van Zee-Ajuin anders, alleen ingegeven zynde, in veele gestellen, zoude doen.

BOLUS THERIACALIS.

Brok van Theriakel.

Neem van

Theriaca, twee scrupels;
Zout van Hartshoorn, zeven greinen;
Kamfer, drie greinen.

Meng en maak het tot een Brok.

KAMFER en Zout van Hartshoorn, dus met heulsapagtige dingen vereenigd, hebben, in veele gevallen, betere uitwerkingen, dan dat ze alleen worden ingegeven; dewyl derzelver zweetverwekkende kragt bevorderd wordt, door de verslappinge, die het Heulsap veroorzaakt. De hoeveelheid van Theriaca, in deelen Brok, bevat een weinig meer, dan een vierde van een grein Opium.

BOLUS SUDORIFICUS.

Zweetverwekkende Brok.

Neem van

Kamfer, vyf greinen;
Thebaïsch Uittreksel, een grein.
Syroop van Oranje schillen, eene genoegzaame veelheid om het tot een Brok te maaken.

DIT Geneesmiddel is een van de kragtigste
Zweet-

Hhhh

Zweetmiddelen, dat doorgaands een overvloedig zweet verwekt. In veele gevallen, waar dit oogmerk moet bereikt worden, het zy in scherpe, of in sleepende Ziekten, kan het zelve met groot voordeel worden ingegeven.

Zoethout, in poeder, eene genoegzaame hoeveelheid.

Maak het tot een Brok.

BOLUS TEREBINTHINATUS.

Brok met Terpentyn.

Neem van

Terpentyn van Chio, een scrupel;

DEEZE is eene gevoeglyke gedaante, om Terpentyn in te geeven; dewyl het poeder van Zoethout hier aan 't zelfde oogmerk beantwoordt, als de Alantswortel in de *Pilula piceæ*, bladz. 597.

V. H O O F D D E E L.

Van de Slikmiddelen en Conserven.

ELECTUARIA, Slikmiddelen en Conserven worden voornaamelyk uit poeders met syroop enz. vermengd, te saamengefeld, tot zulke een dikte, dat de poeders, in 't bewaaren, niet scheiden; zoo dat eene gifte gemakkelijk op de punt van een mes kan genomen, en niet te styf bevonden worde om door te slikken.

De Slikmiddelen laaten voornaamelyk de zagter veranderende Geneesmiddelen toe, en zodanigen, die niet onaangenaam voor 't gehemelte zyn. De kragtiger droogeryen, als buikzuiverende, braakmiddelen, opiaten, en dergelyken (uitgezonderd in winkel slikmiddelen, om by gewigt te verdeelen) worden zelden aan deeze gedaante toevertrouwd, wegens de onzekerheid der gifte; onmaakelyke, scherpe, bittere, stinkende kunnen 'er niet gevoeglyk toe genomen worden; ook is de gedaante van een slikmiddel niet wel geschikt voor de zwaarer zelfstandigheden, gelyk de mercurialen; want deezen zouden in 't bewaaren zinken, of het Saamenmengfel zoude al te styf gemaakt zyn.

De ligter poeders vereischen driemaal derzelver gewigt van honich, of syroop tot de dikte van honich gekookt, om ze tot de dikte van een Slikmiddel te brengen; van syroop van de gewoone dikte, is tweemaal het gewigt van de poeders genoeg.

Wanneer men gemeene syroopen bezigt, moet 'er ook een weinig Conserf bygedaan worden, op dat het Saamenmengfel niet al te schielyk verdrooge. Slikmiddelen van Peruviaanschen Bast, by voorb. met syroop al

leen opgemaakt, zullen dikwerf in een dag of twee al te droog worden, om inteneemen.

Sommige Poeders, voornaamelyk die van de min smaakelyke soorte, worden gevoeglyker opgemaakt met slymen, dan met syroopen, honich, of Conserf. De drie laatste kleeven aan den mond en de keel, en veroorzaaken dus, dat de smaak van 't Geneesmiddel een langen tyd daar in blyft; daar de slymen vryelyk doorgaan, zonder eenigen smaak in den mond agter te laaten. Een weinig zagt uittreksel van Zoethout, by het slym gevoegd, maakt het saamenmengfel aangenaam genoeg, zonder het ongemak van de kleevinger zoeten.

De hoeveelheid van Slikmiddelen, die in eens worden voorgeschreeven, om op staande voet gereed te maaken, is zelden minder, dan een once, of meer, dan drie oncen.

Algemeene Regelen om Slikmiddelen te maaken.

I.

De Regelen, voor afkookfels en Poeders in 't algemeen ter neer gesteld, moeten ook in 't maaken van afkookfels en poeders voor Slikmiddelen, in acht genomen worden. [E].

II.

Gommen, verdikte sappen, en zulke andere zelfstandigheden, die niet tot poeder kunnen gemaakt worden, moeten in het voor-

Hhhh 2

ge-

geschreeven vogt ontbonden worden: doet 'er dan de poeders by weinigjes teffens by, en houd alles wakker roerende, om 'er een gelykmatig en eenvormig mengfel van te maaken. [E.].

Poeder van Rhabarber, een half once;
Siroop van Althea, zoo veel als genoeg is.

Meng en maak het tot een Slikmiddel.

III.

Saamentrekkende Slikmiddelen, en zulken, die vleesch van vrugten in derzelver saamenmengfel hebben, moeten siegts in kleine hoeveelheden te gelyk bereid worden. [E.].

Want saamentrekkende Geneesmiddelen verliezen veel van hunne kragt, als ze in deeze gedaante bewaard worden; en het vleesch der vrugten is in staat om zuur te worden.

IV.

De overtollige vogtigheid van het vleesch der vrugten moet over een zagt vuur worden uitgedampt, eer de andere innengfels daar by gedaan worden. [E.].

V.

Wanneer de Slikmiddelen, in 't bewaaren, al te droog worden, moeten ze weder tot eene behoorlyke dikte gemaakt, door het bydoen van een weinig Canary wyn; [L. E.] en niet van Siroop of Honich: hier door zal de gifte minst onzeker zyn; eene omstandigheid, die inzonderheid dient in acht genomen, voornaamelyk in zulken, die met Siroop worden opgemaakt, en eene ruime hoeveelheid van Opium bevatten, als de *Confectio Paulina*, en *Philonium*. [L.].

ELECTUARIUM ad DYSENTERICOS.

Slikmiddel tegen de Roodeloop.
Edinb.

Neem van

Het Japoniesch Conserf, twee oncen;
Locatelli's Balsam, (met eene genoegzaame veelheid dooijers van Eijeren geklopt), een once;

Dit Saamenmengfel is uitstekend wel uitgedacht, voor het oogmerk in den tytel uitgedrukt. Want saamentrekkende dingen of bereidingen van Heulsap hebben zelden alleen plaats, in Rodeloopen, zelfs na dat de eerste wegen door een braakmiddel, of een volkomene gifte van Rhabarber ontleidigd zyn: zy verzagten de pyn, en matigen den vloed wel voor een tyd; maar die korte verligting kan, door 't ophouden van de scherpe en bedorven vogten, van gevaarlyke, en zelfs doodelyke, gevolgen agtervolgd worden. Maar de Rhabarber, welke het COLLEGIE van *Edinburgh* nu, uit de praktyk der Ziekenkamer, daar bygevoegd heeft, koomt deeze ophooping voor een groot gedeelte voor, zonder de heilzaame uitwerkingen der andere innengfels veel te verhinderen: in veele gevallen zal het nogthans noodig zyn, die openlyfmaakende droogery alleen op zich zelve tuschen beiden in te geeven. De gifte van het Slikmiddel is de grootte van eene groote Nootmuschaat, eens of tweemaal daags, naar dat de toevallen daar toe dringen. Een drachma bevat omtrent een zesde deel van een grein Opium.

ELECTUARIUM e BACCIS LAURI.

Slikmiddel van Laurierbeziën.
Lond.

Neem van

Gedroogde Wynruit bladeren,
Kareweyzaad,
Pieterfeliezaad,
Laurierbeziën, van elks een once;
Sagapenum, een half once;
Zwarte Peper,
Ruffiesch Bevergyl, van elks twee drachma's;
Helder gemaakten Honich, driemaal het gewigt van de soorten in poeder.

Meng

Meng de Soorten met den Honich, en maak het tot een Slikmiddel.

Dit Saamenmengfel wordt fomtyds ingenomen in winderige kolieken, en Moederkwaalen, van een scrupel tot twee drachma's: maar deszelfs voornaamfte gebruik is in windbreekende klyfteeren, en zelfs in deezen wordt het zelden gebeezigd. Het COLLEGIE van *Edinburgh* heeft het geheel en al verworpen.

ELECTARIUM e CASIA.

Slikmiddel van Casia.

Lond.

Neem van

Ontbindende fyroop van Roozen,
Het vleesch van Casia, versch uitgetrokken, van elks een half pond;
Manna, twee oncen;
Vleesch van Tamarinden, een once.

Vryf de Manna in een mortier, en ontbind ze, met eene zachte hitte, in de fyroop; doet 'er dan het Vleesch der andere innengfels by, en vervolg de hitte tot dat alles tot eene behoorlyke dikte gebragt is.

DIACASSIA.

Edinb.

Neem van

Vleesch van Casia, twaalf oncen;
Vleesch van Tamarinden, zes oncen;
Kalabriesche Manna, agt oncen;
Syroop van bleeke Roozen, een pond.

Ontbind de Manna in warm water, kleins de ontbinding en damp ze, regelyk met de fyroop, over een zagt vuur uit, tot de dikte van Honich: meng 'er dan het vleesch in, om alles tot een gelykformig Slikmiddel te maaken, naar de kunst.

DEEZE Saamenmengfels zyn zeer gevoeglyke Winkel bereidingen, om tot een grond-

slag voor purgeerende Slikmiddelen, en andere oogmerken te dienen; dewyl het vleesch der vrugten, in eene kleine hoeveelheid, vry moeijelyk is, voor ordonnantien, op staande voet gereed te maaken: De Tamarinden geeven aan het zelve eenen redelyk goeden sinaak, en maaken ze niet onderhevig, gelyk men zou verwagten, aan zuur worden: want na vier maanden gestaan te hebben, werdt het saamenmengfel niet zuurer bevonden, dan toen het eerst opgemaakt was. Zy worden ook nugtiglyk op zich zelve alleen ingenomen, in de hoeveelheid van nu en dan twee of drie drachma's, om zagteylyk openlyf te maaken, in hardlyvige gestellen.

ELECTARIUM LENITIVUM.

Verzagtend Slikmiddel.

Lond.

Neem van

Vygen, een pond;
Zenebladeren, agt oncen;
Vleesch van Tamarinden,
Vleesch van Casia,
Vleesch van Fransche Pruimen, van elks een half pond;
Koriander Zaad, vier oncen;
Zoethout, drie oncen;
Tweemaal gerafeneerde suiker, twee en een half pond.

Maak de Zenebladeren met het Koriander Zaad tot poeder, en zift 'er tien oncen poeder uit: het overige moet met de Vygen en 't Zoethout, in vyf pinten water, tot een half pint gekookt worden; kleins en pers het vogt dan uit, en damp het uit tot het gewigt van anderhalf pond, of wat minder: ontbind de suiker hier in, om het tot eene fyroop te maaken, en doet deeze fyroop by weinigjes by het vleesch: eindelyk, meng het poeder, te vooren door 't zeef afgescheiden, daaronder.

Dit Slikmiddel kan nu en dan tot de hoeveelheid van een Nootmuschaat of meer worden
Hhhh 3 dan

den ingenomen, om openlyf te maaken in hardlyvige gestellen. Het wordt menigmaal gebezigt in klifteen; hoewel het volgende, tot dat gebruik, veel gepaster is.

Edinb.

Neem van

Zenebladeren, vier oncen;
Zoethout, twee oncen;
Koriander Zaad, een once;
Vleesch van Pruimen, een pond;
Tamarinden;
Casia, van elks een half pond;
Witte suiker, zes ponden;
Kookend water, vier pinten.

Trek de Zenebladeren, het Zoethout, en het Koriander zaad in het water, eenen nagt in een beslooten vat: pers het vogt uit en kleins het, en kook het met de suiker tot de dikte van een dikke syroop: doet 'er dan het vleesch by, en meng alles wel te saamen, om het tot een slikmiddel te maaken.

Dit slikmiddel is veel beter voor klifteen, dan die poeders in hun mengsel hebben. Het is nu bevryd van eenige overtollige innengfels, die by voorgaande overzieningen daarin gelaaten waren; te weten, Veelvoet wortel (a), Fransch Bingelkruid bladeren (b), Grieksch hooi zaad (c), en Lynzaad. De Honich is verwisseld met suiker, die minder geschikt is om zuur te worden in 't bewaaren: mogelyk zou de syroop van suiker droeffem (d), beter zyn dan een van die beiden; dewyl ze met het oogmerk overeenkomt, en niet alleen in zich zelve onbekwaam is om te giften, maar ook zulke zelfstandigheden, die 'er toe geschikt zyn, beler, in gifting te geraaken.

ELECTUARIUM PECTORALE.

Slikmiddel voor de Borst.

Edinb.

Neem van

Conserf van Vlierbeziën, twee oncen;
Spermacti in eene genoegzaame veelheid dooijers van eijeren ontbonden, een half once;
Bloem van Benzoin, een drachma;
Syroop van Balsam, zoo veel als genoeg is, om de andere innengfels tot een slikmiddel te maaken.

Dit is een nuttig Geneesmiddel in kittende hoesten en gemeene verkoudheden, ingericht zoo wel om scherpe vogten te verstompen, als om de borstontlasting te bevorderen. Het kan twee of driemaal daags gebruikt worden, in giften van omtrent de grootte van een kleine Nootmuschaat. Tot de grootte van een grootte Nootmuschaat ingenomen, als men naa bed gaat, verligt het gemeenlyk, niet alleen de borst, maar strekt ook tot een heilzaam zweetmiddel in den nagt. Het is hier uit de voorgaande Uitgaven verbeterd, door het Conserf van Vlierbeziën in plaats van dat van Roozen te stellen, en spermacti in plaats van poeder van Tragacant Gom.

ELECTUARIUM e SCAMMONIO.

Slikmiddel van Schammonie.
Lond.

Neem van

Schammonie, anderhalf once;
Kruidnagelen,
Gember, van elks zes drachma's;
Wezendlyke Olie van Karewy zaad, een half drachma;
Honich, een half pond.

Laaten de Speceryen te saamen gestampt, en met den Honich vermengd worden; doet 'er dan de poeder van Schammonie by, en daarna de Olie.

Dit slikmiddel is een verwarmend siel purgeermiddel. Het is eene verbetering van het *Electu-*

(a) *Polypodii Radix.* (b) *Mercurialis Gallica folia.* (c) *Fani Graci semen.* (d) *Melasser.*

Electuarium caryocastinum van onze voorgaande Apotheeken, een saamenmengsel, waarover veel geklaagd werdt, dat het niet bekwaam was om ingenomen te worden, wegens de grootheid van deszelfs gifte. Anderhalf drachma van dit, welk vyftien greinen schammonie bevat, is even kragtig als een half once van het andere.

ELECTUARIUM e SCORDIO.

Slikmiddel van Scordium, gemeenelyk genaamd Diascordium.
Lond.

Neem van

De soorten van Scordium met Heulsap, eenige hoeveelheid;

Syroop van Witte Papavers (e), tot de dikte van honich gekookt, driemaal zoo veel by gewigt.

Meng de soorten met de syroop, om 'er een slikmiddel van te maaken.

In onze voorgaande Apotheeken was geordonneerd de soorten met Honich op te maaken; maar die is nu verwisseld met syroop, als beter overeenkoomende met het oogmerk der Artsenye, welk is tot een saamentrekkend heulsapmiddel; daar Honich klaarblykelyk openend en afvaagend is. Het is mogelyk in 't geheel niet eens noodig voor de oogmerken der Winkels, de soorten tot een slikmiddel te maaken: want door de innengfels in deeze gedaante te bewaaren, verliezen ze veel van hunnen speceryagtigen geur en saamentrekkende kragt, wordende zagt en glad op 't geheimelte; en de roode kleur door de Bolus 'er aan gegeven, verslaauwt. Het COLLEGIE van *Londen* heeft daarom met groot recht geordonneerd, dezelve zoo wel in poeder, als in een slikmiddel te houden; en het Poeder zo wel met, als zonder heulsap voorgeschreeven, om in verschillende gelegenheden te kunnen gebruiken. Zie *Species e scordio*, en *Pulvis e Bolo, cum & sine Opio*. Beide deeze Poe-

ders kunnen op staande voet tot een slikmiddel opgemaakt worden met eenige syroop, die men daar toe bekwaam zal oordeelen.

Diascordium was door deszelfs Uitvinder, *Fracastorius* tot een middel tegen de Pest geschikt; doch wy zyn zoo gelukkig geweest, dat 'er weinig oorzaak voor een Geneesmiddel tot dat oogmerk geweest is; ook zou men op dit geenszins kunnen betrouwen. Het is een maatig verwarmend saamentrekkend en heulsap middel; en in dat licht wordt het, in de tegenwoordige praktyk, alleen beschouwd. In negen scrupels van het slikmiddel is een grein Opium begrepen.

De soorten van Scordium, welken den grondslag van dit slikmiddel uitmaaken, gelyk wy (bladz. 574.) reeds gezien hebben, bevatten verscheiden overtollige innengfels; want, alhoewel het COLLEGIE van *Londen* eene oordeelkundige verbetering van het Poeder gegeven heeft, onder den tytel van *Pulvis e Bolo*, zoo wordt het slikmiddel toch met het onverbeeterde poeder gemaakt; ten deele op dat 'er geene wezendlyke verandering moge gemaakt worden, in een Geneesmiddel, waarop men zoo veel vertrouwt, en welks goede uitwerkingen zoo lang ondervonden zyn; en ten deele op dat de Geneesheer, zoo hy het *Pulvis e Bolo* beeter keurt, een slikmiddel, van het zelve gemaakt, moge voorschryven, om op staande voet gereed gemaakt te worden. In de *Edinburgsche Apotheek* is niet geordonneerd, dit Geneesmiddel in poeder te houden, maar het slikmiddel is tot eenen hoo-gen trap van fraaiheid en eenvoudigheid verbeterd. En dewyl het innengfel, waar van het zynen naam ontleent, van weinig belang is, zoo is het zelve nu agtergelaaten, en het saamenmengsel wordt door eenen anderen tytel onderscheiden, te weten dien van

CONFECTIO JAPONICA.

Conserf van Japan Aarde.
Edinb.

Neem

(e) *Meconium*.

Neem van

Japan Aarde, drie oncen;
 Tormentil wortel,
 Nootmuschaat,
 Olibanum, van elks twee oncen;
 Heulsap, in eene genoegzaame hoeveelheid
 Canary wyn ontbonden, anderhalf drachma;
 Syroop van gedroogde Roozen, tot de dikte van Honich gekookt, driemaal het gewicht van de poeders.

Meng en maak het tot een slijkmiddel, dat de plaats van Diascordium vervangt.

De inmengfels schynen, in dit slijkmiddel uitsteekend wel gekoozen, en zyn zoo met elkanderen geëvenredigd, dat de hoeveelheid van Opium dezelfde is, als in het Diascordium van de voorgaande *Edinburgsche Apotheek*, te weten een grein in tien scrupels.

BALSAMUM LOCATELLI.

Locatelli's Balsam.

Lond.

Neem van

Olyf olie, een pint;
 Straatsburgsche Terpentyn,
 Geel Wasch, van elks een half pond;
 Rood Sandelhout, zes drachma's.

Smelt de Wasch over een zagt vuur, met een gedeelte van de Olie; doet 'er dan het overige van de Olie en de Terpentyn by; meng daar na het Sandelhout daarin, en houd het alles te saamen roerende tot dat het mengfel koud geworden is.

Edinb.

Neem van

Geel Wasch, een pond;
 Olyf olie, anderhalf pint;
 Chio's of Straatsburgsche Terpentyn, anderhalf pond;
 Balsam van Peru, twee oncen;
 Drakenbloed, in poeder, een once.

Smelt de Wasch in de Olie, over een zagt vuur, doet 'er dan de Terpentyn by; en dit van het vuur genomen hebbende, meng 'er den Balsam van Peru en het Drakenbloed by, het zelve geduurig roerend houdende tot dat het koud geworden is.

DRAKENBLOED geeft een fraaijer kleur aan dit saamenmengfel, dan het roode Sandelhout doet, hoewel het in een ander opzigt hier minder voegt; dewyl het bevonden is, wanneer het in Olie ontbonden wordt, eenigen graad van hitte en prikkeling aan dezelve mede te deelen; hoedanigheden, die zeer vreemd zyn aan het oogmerk van deeze Artseny. Deeze Balsam wordt gebruikt in inwendige kneuzingen, en bloedingen, afbytingen der darmen, Roodeloopen, en in sommige soorten van hoesten en amborsligheden: de gifte is van twee scrupels tot twee drachma's: het kan gevoeglyk met omtrent tweemaal deszelfs gewicht Conferf van Roozen worden ingenomen; gelyk hierna bladz. 621. wordt voorgeschreeven. Sommigen hebben hem ook uitwendig aangewend; om versche wonden en zweeren af te vaagen en te heelen.

BALSAMUM CEPHALICUM.

Balsam voor 't Hoofd.
Edinb.

Neem van

Uitgeperste Olie van Nootmuschaaten, een once;
 Gedistilleerde Olie van Nagelen,
 van Lavendel,
 van Rosmaryn, van elks een half drachma;
 van Barnsteen, een half scrupel;
 Balsam van Peru, een drachma.

Smelt de Olie van Nootmuschaaten in een zilveren vat; en het van 't vuur genomen hebbende, meng 'er de gedistilleerde Olie en den Balsam in naar de kunst.

Dit Geneesmiddel wordt aangepreezen, om

om aan de slaapen van 't hoofd en beroerde lendenen gevreeven te worden, om de deelen te verwarmen en de zenuwen te versterken; gelyk ook om aan gerooken en opgefnoven te worden, om de geesten te verfrischen en te verlevendigen. Sommigen hebben het ook inwendig ingegeven, als een verwarmend hartversterkend middel in gevallen van flauwte en zwakheden van het zenuwgestel. In de buitenlandsche Apotheken vindt men eene menigte van deeze soorte van bereidingen, allen saamgesteld uit slechts eene wezendlyke Olie, ingelyfd met de uitgeperste Olie van Nootmuschaaten; welke laatste, voor af, van haaren geur moet ondaan worden, (door distilleeringe met water), op dat de reuk der eerste daar door niet moge benadeeld worden: in de plaats van deeze zeepagtige bereide stoffe, kan men een mengsel van witte Wasch en Olyfolie gebruiken. In de *praktikale Chemsifery* wordt eene algemeene bewerking opgegeeven, om deeze soorten van bereidingen te maaken, onder den tytel van

BALSAMUM ODORIFERUM.

Neem van

Olyf olie,

Witte Byen Wasch, van elks twee oncen.

Doet de Olie in een porcelynen kom, die in een pan met kookend water gezet is, scherf de Wasch daar in, roer het te saamen met een schoon mes, of kleine spatel, tot dat de Wasch gesmolten is; neem het vat dan uit het kookende water, en laat 'er, als de stoffe begint dik te worden, vier drachma's van eenige welriekende wezendlyke Olie in druipen, als die van Kaneel, Nootmuschaat, Foelie, Limoenschillen, van Roozenhout, Lavendel, Rosmaryn, enz. of van een mengsel van twee of drie deezer Oliën: waar by een drachma wezendlykheid van Ambergrys (f) kan gevoegd worden, het welk den reuk der Oliën zal verheffen, zonder van zynen eigen daar by te doen. Houd alles bestendig roerende, op dat alles vol-

komen moge vermengd worden; en zoo ras als dit gedaan is, dompel het vat in koud water, om het vervliegen der wezendlyke Oliën te beletten.

DEEZE soorten van Balsem kunnen van zulk eene kleur gemaakt worden, dat ze, zoo wel in dit opzigt, als in reuk naar die planten gelyken, waar uit de wezendlyke Olie, die gy gebruikt, getrokken is. Een weinig van de verf, die de Schilders sapgroen noemen, met de Olyfolie gevreeven, zal een schoone groene uitleeveren; een weinig Vermiljoen, eene scharlaken; Kurkuma, eene limoen kleur; Berlynsblauw, eene violet; en Cochenielje eene schoone purper kleur.

CONFECTIO CARDIACA.

Hartversterkend Conserf.

Edinb.

Neem van

Conserf van Rosmaryn bloemen, drie oncen.

Gekonfyte Nootmuschaaten, anderhalf once;

Gekonfyte Gember, zes drachma's;

Saamgesteld poeder van Contrayerva, een half once;

Kaneel Olie, vyftien droppels;

Syrop van Oranje schillen, zoo veel als genoeg is.

Meng het tot een Slikmiddel naar de kunst.

DIT Slikmiddel, hoewel zeer verschillende in saamenmengsel, is byna het zelfde in kragt, als dat hier voor, onder den zelfden naam, beschreeven, bladz. 431. In het verkiezen van de wezendlyke Olie moet men zonderling zorgvuldig zyn, want van derzelver goedheid hangt die der Artseny grootelyks af.

CONFECTIO PAULINA.

Het Conserf, genaamd het Paulynsche.

Lond.

(f) *Essentia Ambragrisca.*

IV. DEEL.

111

Lond.

Neem van
Costus, of in deszelfs plaats, Zedoary,
Kaneel,
Lange Peper,
Zwarte Peper,
Storax,
Galbanum, } gekleinsd,
Opium,
Russisch Bevergyl, van elks een once;
Enkele Syroop, tot de dikte van Honich
gekookt, driemaal het gewigt der andere
innengfels.

Warm de Syroop, en meng het Heulsap,
eerst in wyn ontbonden, zorgvuldig daar
mede: doet dit mengfel, terwyl het nog
warm is, langzaamerhand, by de Storax
en Galbanum, die beiden vooraf saamen
gesmolten hebbende; en strooi daar na de
andere soorten, tot poeder gemaakt, daarin.

DIT is de CONFECTIO ARCHIGENIS van
onze voorige Apotheek, tot haare voorige ge-
daante en Uitvinder wedergebragt. Het is
een verwarmend middel van Heulsap, en
wordt, als zodanig, somtyds in de praktyk
gebruikt: twee-en-dertig greinen bevatten een
grein Opium.

MITHRIDATIUM, five CONFECTIO DAMOCRATIS.

*Mitbridaat, of Conserf van Damocrates.
Lond.*

Neem van
Kaneel, veertien drachma's;
Myrrhe, elf drachma's;
Lorken-Zwam (g),
Indische Nardus,
Gember,
Saffraan,

Boeren mosterd (b) zaad,
Wierook (i),
Terpentyn van Chio, van elks tien drach-
ma's;
Kemels hooi (k),
Costus, of in deszelfs plaats Zedoary,
Indisch Blad (l), of in deszelfs plaats
Foelie,
Stechas-bloemen,
Lange Peper,
Sefeli-kruid zaad,
Het Sap van Cistus wortel (m),
Gekleinsde Storax,
Angelica Sap (n),
Gekleinsd Galbanum,
Balsam van Gilead (o), of in deszelfs plaats
uitgeperste Olie van Nootmuschaaten,
Russisch Bevergyl, van elks een once;
Berg Poley (p),
Scordium,
Balsam-Vrugt (q), of in deszelfs plaats,
Cubeben,
Witte Peper,
Essenkruid (r) Zaad,
Bedola (s), gekleinsd, van elks zeven
drachma's;
Celtische Nardus,
Gentiaan wortel,
Essenkruid (x),
Roode Roozen,
Seldery zaad (v),
Kleine-Kardamom Zaad, met de schillen,
Zoete-Fenkel zaad,
Arabische Gom,
Gekleinsd Heulsap, van elks vyf drachma's.
Kalmus,
Wilden Valeriaan wortel,
Anyszaad,
Sagapenum, gekleinsd, van elks drie drach-
ma's;
Beerwortel (x),
St. Jans-kruid,
Acacia, of in deszelfs plaats Japan aarde,
Scincus buiken (y), van elks twee en een
half drachma;

Hel-

(g) Agaricus. (b) Thlapsis. (i) Thus. (k) Fucus edratus. (l) Malabatbrum. (m) Hypocistis. (n) Opa-
panax. (o) Opobalsamum. (p) Polium montanum. (q) Carpobalsamum. (r) Diakamni cretici semen. (s) Bdel-
ventres. (t) Diakamni cretici folia. (v) Petroselinum macedonici semen. (x) Mei atbamantici radix. (y) Scincorum

Helderen Honich, driemaal het gewigt van alle de andere inmengfels.

Warm den Honich, en meng het Heulfap, in wyn ontbonden daar mede; fmelt de Storax, Galban, Terpentyn, en Opobalsamum (of uitgeperste Olie van Nootmufchaaten) tfaamen in een ander vat, het zelve geduurig omroerende, op dat het niet aanbrande; meng met deezen, dus gefmolten, den heeten Honich, eerst by lepels vol, en daar na by grooter hoeveelheden teffens; doet 'er, wanneer alles byna koud geworden is, de andere foorten, tot poeder gemaakt, langzaamerhand by.

THERIACA ANDROMACHI.

Veneetfche Theriakel.

Lond.

Neem van

Koekjes van Zee-Ajuin, een half pond;
Lange Peper,
Gekleinsd Heulfap,
Gedroogde Adders, van elks drie oncen;
Kaneel,
Opobalsam, of in deszelfs plaatse uitgeperste Olie van Nootmufchaaten, van elks twee oncen;
Lorken-Zwam (z),
Florentynfche Lifch-wortel (a),
Scordium,
Roode Roozen,
Raap Zaad (b),
Uittrekfel van Zoethout, van elks anderhalf once;
Indifche Nardus (c),
Saffraan,
Jerufalems kruid (d),
Myrrhe,
Costus, of in deszelfs plaatse, Zedoary,
Kemels hooi (e), van elks een once;
Vyfblad wortel (f),

(z) *Agaricus*. (a) *Iridis Florentinae radix*. (b) *Napi semen*. (c) *Nardus indica*. (d) *Amonum*. (e) *Fucus odoratus*. (f) *Pentaptylli radix*. (g) *Diſſamni cretici folia*. (h) *Marrubii folia*. (i) *Calamintae folia*. (k) *Mei athamantici radix*. (l) *Potium montanum*. (m) *Hypericum*. (n) *Chamaepitys sive Iva arthriticae folia*. (o) *Chamaedryos seu Trifraginis folia & summitates cum semine*. (p) *Carpobalsamum*. (q) *Anmeos semen*. (r) *Seseli vulgaris semen*. (s) *Tblaffis*. (t) *Hypocistis*. (v) *Aristolgia radix*. (x) *Diſſamni cretici semen*. (y) *Opeponax*.

liii 2

Rhabarber,
Gember,
Indiaanfch blad, of in deszelfs plaatse,
Foelie,
Effenkruid (g);
Andoorn (h);
Berg-munt (i) bladeren,
Stechas,
Zwarte Peper,
Seldery Zaad,
Olibanum,
Terpentyn van Chio,
Wilden Valeriaan wortel, van elks zes drachma's;
Gentiaan wortel,
Celtifche Nardus,
Beerwortel (k),
Berg poley (l),
St. Jans-kruid (m), } de bladeren,
Veld-Cipres (n), }
Maanderkruid (o), de toppen met het zaad,
Balsam-Vrugt (p), of in deszelfs plaatse
Cubeben.
Anyszaad,
Zoete-Fenkelzaad,
Kleine Kardamom zaad, met de schillen;
Bifchops kruid (q), }
Sefeli kruid (r), } het zaad,
Boeren mostert (s), }
Het fap van Ciftus wortel (t),
Acacia, of in derzelver plaatse, Japan
Aarde,
Arabifche Gom,
Gekleinsde Storax,
Gekleinsd Sagapenum,
Lemnifche Aarde, of in derzelver plaatse,
Armenifche Bolus, of Fransche Bolus,
Groene gecalcineerde Vitriool, van elks een half once;
Kleinen, (of in deszelfs plaatse, den langen) Geboortekruid wortel (v),
Klein Centaurie toppen,
Effenkruid zaad (x),
Angelica fap (y),

Ge.

Gekleinsde Galbanum,
 Russisch Bevergyl,
 Jooden lym (z), of in deszelfs plaats,
 witten bereiden Barnsteen.
 Kalmus, van elks twee drachma's;
 Heldergemaakten Honich, driemaal het ge-
 wigt van alle de andere inmengfels.

Laaten alle deeze inmengfels t'saamen ver-
 mengd worden, op dezelfde wyze, als tot
 het maaken van de Mithridaat is voorge-
 schreeven.

DEEZE vermaarde Slikmiddelen zyn byna
 de eenigste overblyfselen, welke de laatste ver-
 beetering, uit de wilde overtolligheid, door
 de bygelovigheid der voorige eeuwen in zwang
 gebragt, in de winkels gelaaten heeft. De
Theriac is eene verbeetering van *Mithridaat*,
 door *Andromachus*, Geneesheer van Nero,
 gemaakt: Het *Mithridaat* zelf wordt ge-
 zegd, in het Kabinet van *Mithridates*, Ko-
 ning van *Pontus*, gevonden te zyn. De eer-
 ste Uitgeevers van dit prachtig geheim, wa-
 ren zeer buitenspoorig in hunne aanprijzingen
 van deszelfs kragten; de voornaamste van
 welken men daarin deedt bestaan, dat het een
 zeer kragtig behoedmiddel was tegen alle foor-
 ten van venyn: want die eene gepaste hoe-
 veelheid op een morgen innam, was dien
 gantschen dag beveiligd van vergiftigd te wor-
 den: en dit werd bevestigd met het voor-
 beeld van deszelfs onderstelden Uitvinder,
 die, gelyk *Celsus* ons bericht, door deszelfs
 aanhoudend gebruik zoo gesterkt was tegen de
 dingen, gemeenelyk voor vergiften gehou-
 den, dat geene derzelven eenige uitwerking
 op hem hadde, zelfs zonder den bystand van
 dat tegengift. Maar de begrippen van ver-
 giften, welken in die ruuwe eeuwen de over-
 hand hadden, waren klaarblykelyk valsch.
 Eer de ervarenheid het menschelyk Geslacht
 met eene genoegzaame kennis van de kragten
 der Enkele Geneesmiddelen voorzien hadt,
 waren zy geduurig in alarm, door eene op-
 vating van vergif, en bekommerden zich zeer
 om saamenmengfels uit te denken, die tegen

derzelver uitwerkingen zouden inwerken; ver-
 saamelende alle die zelfstandigheden byeen,
 welken zy zich verbeeldden eenige uildryven-
 de kragt te bezitten. Hier van daan die groo-
 te menigte van Tegengiften, die wy in de
 Schriften der oude Geneesheeren ontmoeten;
 Nogthans blykt het niet, dat zy kennis had-
 den aan eenig wezendlyk vergift, uitgenomen
 de dolle Kervel (a), Wolfswortel (b), en
 de beete van venynige Dieren; en tegen dee-
 zen wisten zy in 't geheel geen tegengift.
 Zelfs wanneer men al de wezendlykheid der
 vergiften toestondt, en de kragten van de ver-
 scheiden tegengiften afzonderlyk erkende,
 zouden de Saamenmengfels niet beter aan de
 oogmerken, die men 'er mede bedoelt, kun-
 nen beantwoorden, dan de ophooping van al-
 le de enkele geneesmiddelen in eene gedaante,
 eene Artseny tegen alle ziekten zoude kunnen
 zyn.

Nogthans, onaan gezien de ongerymdheid
 van het oorspronkelyk oogmerk met deeze
 Geneesmiddelen, en de ongeregeldeheid in 't
 stuk van derzelver saamenmenging; dewylze
 evenwel verscheidene kragtige stoffen in zich
 bevatten, welker kragten, schoon grootelyks
 benadeeld, echter door derzelver veelheid en
 tegenstrydigheid niet vernield zyn; zoo zyn
 deeze Saamenmengfels door herhaalde ervaa-
 renheid bevonden, als verwarmende zweet-
 dryvende middelen met Heulsap, zeer groote
 uitwerkingen voort te brengen.

Deeze Saamenmengfels kunnen, buiten al-
 len twyfel, zonder eenige vermindering van
 derzelver kragten, van veel overtolligheden
 behoefd worden; nogthans is tot nóg toe,
 uit aanmerking van derzelver welbekende uit-
 werkingen, in derzelver tegenwoordige ge-
 daante, en uit eerbied voor het gezag der Ou-
 den, geene zodanige verbeetering onderno-
 men. Evenwel heeft het COLLEGIE van
Lopden goedgevonden, van de voorschriften,
 die oorspronkelyk zoo zeer saamengesteld zyn,
 alle de volgende byvoegfels, die van tyd tot
 tyd ingekroopen zyn, af te snyden. Want
 noch de beschryving van den ouden *Andro-
 machus* in verzen, noch de verklaring in on-
 ge-

(z) *Bitumen judaicum.*

gebonden rede van den jongeren maaken eenig gewag van de witte Peper, die naderhand in de *Theriaca* gevoegd is; en het *Mithridaat* van onze voorgaande Apotheecken, is ook een overtollig innemfjel, in 't oorsprongkelyke niet vermeld: het vers, daar 't uit ontleend is, is verminkt en bedorven; en het woord, dat sommigen, enkel op giffing, gemeend hebben *Ajarum* te weezen, verkiezen anderen, ook op giffing, anders te leezen: tot dat 'er dan eene verbetering, die op heetere gronden, dan enkele Critische giffingen steunt, te voorschyn komt, kan deeze enkele foorte veilig uitgelaaten worden, zonder eenige benadeeling van het Geneesmiddel. Geene van de oude beschryvingen geeven eenig ander licht in dit byzonder stuk; want, of zy laaten dit innemfjel, gelyk ook anderen agter, of zyn opgevuld met byvoegfels.

In beide deeze Geneesmiddelen heeft het COLLEGIE zich eene vernieuwing vergund. In beiden werden Kaneel en *Casia lignea* gevonden; en het is zeer zeeker, uit verscheide plaatsen van *Galenus* werken, dat het laatste alleen by de Ouden gebruikt is, wegens de groote moeijelykheid om het andere te bekoomen; zoo dat, de *Casia* nu te behouden, daar de Kaneel zoo gemeen is, eene blinde navolging is van deeze Schryvers zonder eenige oplettendheid op hunne meening: daarom is de *Casia* nu verworpen, en half zoo veel Kaneel in derzelver plaats genomen, het welk de evenredigheid is, die *Galenus* voorschryft in acht te neemen, als men het een voor het ander neemt. Waarſchynelyk is het eveneens met de Celtische en Indiaanſche *Nardus* geleezen; te weeten dat de eerste eene plaats in dit Saamenmengfel heeft, om dat de Indiaanſche zoo bezwaarlyk te krygen is; want *Galenus* houdt de laatste uitdrukkelyk voor beter.

Daar is een wezendlyke fout, met opzigt tot de *Theriaca*, door alle de Uitgaven onzer Apotheek doorgaan, uitgezonderd de tegenwoordige: deeze is, dat men de Romeinsche Vitriool in plaatſe van de oude Chalcitis genomen heeft, thans niet zeker bekend; en dat men in de lyſt der Enkele Geneesmiddelen de Romeinsche Vitriool beschryft als eene

blauwe; daar de Italiaanſche Schryvers eenpaarig zeggen, dat het eene groene Vitriool is; en als ze zodanig niet is, dat ze dan niet zal beantwoorden aan de uitwerkingen van de Chalcitis, welke zekerlyk eene van Staal was, en aan 't Geneesmiddel zyn zwarte kleur geeft. Het geene voornaamelyk oorzaak ſchynt gegeven te hebben, waarom, in de plaatſe der Chalcitis Vitriool, eene van Kooper gesteld is; is derzelver naam, die van *zaffir*, koper, afgeleid is; doch men moet wel aanmerken, dat men zich voor deezen verbeeldde, dat alle de Vitrioolen van koper kwamen, en daarom ook zoo genaamd werden: de groene of Staal-vitrioolen worden by de *Duitschers* nog *kupfferwasser*, en by ons (*Engelschen*) *Copperas*, [by de *Hollanders* *Koperrood*] genoemd. Waarſchynelyk was de oude Chalcitis Vitriool gene andere; dan een natuurlyke Vitriool van Staal, door de hitte dier warme luchtſtrecken gecalcineerd tot eenen graad van geelagtig roode of koper kleur: en daarom kan de gemeene groene Vitriool, door kunſt op deeze wyze gecalcineerd, zeer gevoeglyk derzelver plaats vervangen.

Het COLLEGIE van Londen heeft de bereiding deezer Geneesmiddelen ook wat gemakkeliker gemaakt, door de *Trochisci cypbeos* in het *Mithridaat* gebruikt, en de *Hedychroi* en *viperini* voor de *Theriaca*, agter te laaten; en door derzelver innemfjels, naar de wyze van *Zwelffer*, in de Saamenmengfels, waar voor ze geſchikt zyn, in te mengen. Dit geſchiedt zeer gemakkelyk in de *Theriaca*, door de innemfjels deezer Koekjes met die van de *Theriaca* zelve, tot ongebroken getallen te vereenigen. Maar om de getallen even eenvoudig te maaken in het *Mithridaat*, was het noodzaakelyk eenige weinige onevene greinen van eenige artikelen af te neemen, en by anderen een weinig by te doen: zy hebben de gedeelten der innemfjels in de *Trochisci cypbeos* uit de oorsprongkelyke beschryving van *Galenus* veresfend; om dat de getallen in onze voorgaande Apotheek zeer gebrekkelyk waren.

Het COLLEGIE van *Edinburgh*, weinig

acht geevende op de oudheid of het gemeene vooroordeel, heeft het eindelyk gewaagd, deeze eerwaerde overblyffels af te danken; en heeft eene fraaije en eenvoudige gedaante in derzelver plaats gesteld, die in kragt met beiden evenaart, onder den tytel van

THERIACA EDINENSIS.

Edinburgsche Theriaca.
Edinb.

Neem van

Virginischen Slangenwortel, tien oncen;
Contrayerva wortel, zes oncen;
Hars van Guajacum, vier oncen;
Kleine Kardamom zaad, twee oncen;
Myrrhe,
Engelsche Saffraan,
Opium, van elks een once;
Conferf van Vlierbeziën, driemaal het gewicht van de Poeders;
Canary wyn, zoo veel als genoeg is om den Opium te ontbinden.

Maak het naar de kunst tot een Slikmiddel.

Dit Saamenmengfel bestaat uit zeer kragtige innengfels, en is buiten twyfel in staat om dat alles uit te werken, wat men redelyker wyze van de opgehoopte *Theriaca* van *Andromachus* kan verwagten. Het COLLEGIE van Londen heeft zyne *Theriaca*, voor deezē, ook saamengesteld uit de minst berispe lyke innengfels van die van *Andromachus*. Maar om dat deeze Geneesmiddelen, federt een geruimen tyd, voornamelyk gebeezigd zyn tot uitwendige oogmerken, by wyze van Pap, zoo is de *Theriaca Londinensis* nu agter gelaaten, en derzelver plaats vervuld met een Pap van weinige welgekoozen artikelen, onder den naam van *Cataplasma e cumino*, waar van hier na. Tot inwendig gebruik, koopt geen van alle de *Theriaca's* tegenwoordig, zoo veel in aanmerking, als wel voor deezē; naardien de Beoeffenaars der Geneeskunst in derzelver plaats Brokken van Virginischen Slangenwortel; Kamfer, Contrayerva en soortgelyken hebben ingevoerd, om op staande voet gereed te maaken; welke aan al-

le derzelver oogmerken beantwoorden, met dat voordeel, dat ze zoo wel zonder, als met, Opium kunnen ingegeven worden, een innengfel, dat de anderen nadeelig maakt, in gevallen, daar ze anders gevoeglyk zouden zyn.

Wat de hoeveelheid van Opium in de voorgaande Saamenmengfels betreft; een grein daar van is begreepen in vier drachma's van het *Mithridaat*; in drie scrupels vyftien grein van de Veneetfche Theriakel; en in vyf scrupels van de *Theriaca Edinensis*. Het gedeelte Opium zal een weinig veranderen naar den tyd dat zy bewaard zyn; dewyl derzelver vogtigheid langzaamerhand uitwaasemt, zoo dat het overblyvende sterker van Opium wordt, dan een gelyk gewicht in 't eerste was. By veele Schryvers is eene verandering van deezē aart opgemerkt, maar valschelyk toegeschreeven aan eene verbeeldde giftende hoedanigheid der innengfels; door welken men onderfelde, dat ze elkanders kragten, wegens derzelver menigte en tegenstrydigheid, geduurig verheften en bevorderden.

In het maaken dezer Saamenmengfels, moet men wel omzigtig zyn, het verlies voor te koomen, dat onder het vryven zou kunnen voorvallen, en welk de evenredigheid van het Heulsap tegen de andere innengfel onzeker zoude maaken. Het oogmerk, met den Opium in wyn te ontbinden, is, denzelven dus gelykmaatiger met al het overige te vermengen.

PHILONIUM LONDINENSE.

Pynstillend Conferf van Londen.
Lond.

Neem van

Witte Peper,
Gember,
Kareweyzaad, van elks twee oncen;
Gekleinsden Opium, zes drachma's;
Siroop van witte Papavers, tot de dikte van Honich gekookt, driemaal het gewicht van de andere innengfels.

Maak de Siroop heet, en meng 'er den Opium, vooraf in wyn ontbonden, zorgvuldig in; doet 'er dan de andere innengfels, tot poeder gemaakt, by.

Dit is eene verbeetering van het *Philonium*,

nium, door *Galenus* beschreeven, welk met byvoeging van eenige overtollige innengfels in onze voorgaande Apotheek aangenomen was, en, hoewel zeer oneigentlyk, onderscheiden door den bynaam van *Romanum*. De bygevoegde, en eenige onnoodige artikels, die in 't oorsprongkelyke waren, zyn hier nagelaaten, en de hoeveelheden der anderen veranderd, zoo dat dezelve evenredigheid van Opium tegen de overige innengfels behouden is, even als in onze laatste Apotheek. Zesendertig greinen van het Saamenmengfel bevatten een grein Opium.

Het *Mithridaat*, de *Theriaca*, *Diascordium*, *Confectio Paulina*, en *Philonium* zyn de eenige Saamenmengfels, nu nog overgebleeven van die, welken de Hoofdstukken der Winkels genaamd werden. Zy zyn alle Geneesmiddelen van groot vermogen; en gelyk ze aan de eene zyde door een oordeelkundig Geneesheer tot uitsteekende oogmerken kunnen aangewend worden, zoo heeft derzelver onvoorzigtig gebruik, aan den anderen kant, kwaade gevolgen voortgebragt. Het is onder Minnemoeders en andere Voedsters gebruikelijk geweest aan Kinderen *Diascordium* in te geeven, om derzelver pyn te stillen en slaap te verwekken; inzigten, waaraan het kragtig beantwoord, maar terzelver tyd nooit mist een hardlyvig gestel voort te brengen, de grondslag van veele ziekten: dit Geneesmiddel is insgelyks al te onbedachtzaam ingegeeven om vloeden te stuiten; welker stremming naderhand gevolgd werdt, van veel gevaarlyker toevallen. De vermaarde *Uitdryvende* middelen, *Mithridaat* en *Theriaca*, hebben dikwerf de ongemakken verzwaaard, die men door dezelve wilde geneezen; zy hebben eene gemeene koude in eene hevige koorts veranderd; zy hebben ligte koortsagtige pynen tot eene kwaadaartige koorts opgewakkerd. Hoe sterk dan ook deeze soorten van Geneesmiddelen mogen aangepreezen zyn, om pyn te stillen, te verwarmen, zweet te bevorderen, kwaadaartigheid te verdryven enz. zoo moet toch, in derzelver gebruik, de uiterste omzigtigheid aangewend worden; en de gevallen, waarin derzelver hulp vereischt

wordt, zyn veel minder, dan men gemeenlyk onderstelt.

ELECTARIUM ACIDUM.

Zuur Slikmiddel.

Neem van

Conserf van wilde Zuuring, een once;
Vleesch van Tamarinden, een half once;
Slappen Geest van Vitriool, zoo veel als genoeg is, om eene aangenaame zuurheid te geeven;
Syrroop van Limoensap, zoo veel als genoeg is, om alles tot de dikte van een zagt Slikmiddel te brengen.

Dit aangenaam zuur Saamenmengfel is een nuttig verkoelend en verrotting tegenstaand middel, in verscheidene soorten van ontfteekingagtige en rotziekten.

ELECTARIUM ALEXETERIUM.

Luchtverdryvend Slikmiddel.

Neem van

Conserf van Kermes, een drachma;
Gekonfyte Gember, zes drachma's;
Contrayerva wortel, van elks een drachma;
Syrroop van Oranje schillen, zoo veel als genoeg is, om de andere innengfels tot de dikte van een Slikmiddel te maaken.

Dit is een maatig verwarmend Slikmiddel, door *BOERHAAVE* uitgedacht, om de kragten op te wekken en te vermeerderen, in slappe koortsen, waar de pols diep en de Lyder flauw en neerslagtig is. Het kan, met eenig gevoeglyk drankje, tot de hoeveelheid van een kleine Nootmuschaat, alle vier of vyf uren worden ingenomen.

ELECTARIUM ALTERANS.

Veranderend Slikmiddel.

Neem

Neem van

Ruww Spiesglas, klein gevreeven, drie drachma's;

Guajacum Hars, twee drachma's;

Olie van Sassafras, zes droppels;

Conserf van Roode Roozen, anderhalf once;

Syroop van Balfem, zoo veel als genoeg is.

te koomen, dezelfde gifte voor drie of vier dagen, voor elke nieuwe en volle Maan moet herhaald worden, gedurende eenen langen tyd.

ELECTARIUM ANTIDYSENTERICUM.

Slikmiddel tegen de Rodeloop.

Vryf de Hars en de fyn gevreeven Antimonie wel te saamen; en deezen met de Olie (op een weinig suiker gedropen) en het Conserf vermengd hebbende, laat alles met de syroop zagt gemaakt worden tot eene behoorlyke dikte.

Neem van

Geel Wasch, drie drachma's;

Spermaceti, twee drachma's;

Conserf van roode Roozen, anderhalf once;

Olie van Amandelen, een half once;

Syroop van Balfem, eene genoegzaame veelheid.

Laat het Wasch en Spermaceti in de Olie, over een zagt vuur, gesmolten worden, en dan met het Conserf en de syroop vermengd.

DEEZE Artseny wordt gebruikt tegen vuiltigheden van de huid, verstoppen der klieren, en onzuiverheden van het bloed en de sappen. In 't algemeen stellen de Schryvers van Apotheeken de meeste kragt, in deeze soorte van Saamenmengsels, in het kryt, de Ceruis, of de Vermiljoen van Antimonie, bereidingen, die veel minder zyn dan het ruuwe Mineraal, en zeer weinig recht hebben op de groote hoedanigheid, die 'er doorgaands aan toegeëigend wordt. De grootte van een kleine Nootmuschaat van dit Slikmiddel kan elken morgen en avond worden ingenomen met een weinig van het enkel of saamengesteld kalkwater.

ELECTARIUM ANTEPILEPTICUM.

Slikmiddel tegen de Vallende Ziekte.

Neem van

Peruviaanschen Bast, een once;

Wilden Valeriaan wortel, twee drachma's;

Syroop van Oranje schillen, eene genoegzaame veelheid, om de anderen tot een

Slikmiddel te brengen.

Dit Geneesmiddel is door Dr. Mead dikwyls met goed gevolg voorgeschreeven in gevallen van Vallende Ziekte: hy ordonneert een drachma, elken morgen en avond, een maand lang in te neemen; waarna, om de geneezing te verzekeren en wederinstorting voor

Wanneer scherpe prikkende vogten de darmen afgebeeten, en de monden der bloedvaten open gemaakt hebben, is dit zachte geneezende Slikmiddel menigmaal van grooten dienst. Men zegt, dat Loopen van langen duur, in de Indiën gekreegen, die niets verminderden door Geneesmiddelen van de saamentrekkende soorte, wech genomen zyn door dit, welk het natuurlyk slym der ingewanden, dat de loop wech genomen hadt, vergoedt, de ontvellingen heelt, en de scherpe vogten verstoppt.

ELECTARIUM AROMATICUM.

Slikmiddel van Speceryen.

Neem van

De soorten van Speceryen, anderhalf drachma;

Conserf van Lavendel, twee oncen;

Syroop van Oranjeschillen, zoo veel als genoeg is.

Maak het tot een Slikmiddel.

Dit

Dit verwarmend hartversterkend Geneesmiddel is dienstig in Zenuwziekten, en verval van het gestel. De grootte van een kleine Nootmuschaat kan twee of driemaal daags, met een glas wyn, of eenig ander bekwaam vogt daar op te drinken, worden ingenomen.

ELECTARIUM BALSAMICUM.

Slikmiddel van Balsem.

Neem van

Conserf van Roozen, twee oncen;
Locatelli's Balsem, een once;

Ontbind den Balsem in een dooijer van een ey, en meng het Conserf dan daar mede.

Dit Slikmiddel wordt in sommige hoesten en borstziekten gebruikt; gelyk ook in de Zweer (a), of verettering van de maag, welke somtyds na Roodeloopen voorvalt; en als 'er een verbyting of barst van de bloedvaten plaats heeft, gelyk in Bloedspuuwingen. In deeze gevallen kan men, twee of driemaal daags, de grootte van een Nootmuschaat voor eene gifte inneemen.

ELECTARIUM CHALYBEATUM.

Slikmiddel van Staal.

I.

Neem van

Zout van Staal, een drachma;
Gekonfyte Nootmuschaaten,
Gekonfyte Gember, van elks een half once;
Kaneelolie, vyf droppels;
Conserf van Oranje schillen, een once;
Syroop van Balsem, zoo veel als genoeg is, om het tot een Slikmiddel te maaken.

(a) *Vomica.*

IV. DEEL.

Neem van

Roest van staal, of staal met Zwavel bereid, zes drachma's;
Gekonfyte Gember, een once;
Conserf van Oranje schillen, drie oncen;
Syroop van Oranje schillen, zoo veel als genoeg is, om het tot eene behoorlyke dikte te brengen.

DEEZE fraaije Staalmiddelen worden niet alleen ingegeven in kwaade gesteldheden en gevallen van Vrysterziekte en opstoppen der Maandstonden; maar ook in ligte Moeder- en Mildziekten; en om het gestel te verwarmen en op te wakkeren, in groote zwakheden en verval van gesteldheid. Tot alle deeze oogmerken moet de grootte van een kleine Nootmuschaat twee of driemaal daags ingenomen, en deszelfs uitwerking door maatige beweging bevorderd worden.

ELECTARIUM DEOBSTRUENS.

Onstluitend Slikmiddel.

Neem van

Ammoniac Gom,
Harde Zeep, van elks een drachma;
Zee-Ajuin, tot poeder gemaakt, een schrupel;
Conserf van Oranje schillen, een half once;
Syroop van Gember, zoo veel als genoeg is, om de andere innengfels tot een Slikmiddel te maaken.

WANNEER de Borst met dik slym bezet is, of de Ingewanden verstopt zyn, kan dit Slikmiddel twee- of driemaal daags, tot de grootte van een kleine Nootmuschaat worden ingenomen. De hoeveelheid, hier boven voorgeschreeven, is genoeg voor zes of agt giften.

ELEC-

K k k k

ELECTARIUM AD GONORRHOEAM.

Slikmiddel voor Zaaddruiping.

I.

Neem van

Het verzagtend Slikmiddel, drie oncen;
 Jalappe, drie drachma's;
 Salpeter, anderhalf drachma;
 Enkele Syroop, eene genoegzaame veel-
 heid om het tot een Slikmiddel te maaken.

2.

Neem van

Het verzagtend Slikmiddel, drie oncen;
 Balsam Copaiva, anderhalf once;
 Rhabarber,
 Guajacum Gom,
 Salpeter, van elks een once;
 Syroop van Oranje schillen, zoo veel als
 genoeg is, om het tot eene behoorlyke
 dikte voor een Slikmiddel te brengen.

MEN zegt, dat deeze Saamenmengfels in
 sommige Gasthuizen der Krygslieden gebruikt
 worden; het eerste als een verkoelend openlyf
 maakend middel, voor de ontfteeking en span-
 ning der piswegen, welken altoos met eene
 venynige Zaaddruiping verzeld gaan; tot dat
 oogmerk wordt anderhalf drachma voorge-
 schreeven, om elken morgen en avond in te
 neemen.

Het tweede is geschikt om de deelen te ver-
 sterken, na dat het venyn uitgedreeven is, en
 de hitte en ontfteeking ophouden: de grootte
 van een Nootmuschaat kan twee of driemaal
 daags worden ingenomen.

ELECTARIUM E GUMMI GUAJACO.

Slikmiddel van Guajacum Gom.

Neem van

Guajacum Gom,
 Saamengefeld poeder van Kalfsvoet (b),

(b) *Arum.* (c) *Consolidæ majoris radix.* (d) *Malva.*

Witte Kaneel, van elks zes drachma's;
 Conferf van Lepelblad, twee oncen;
 Syroop van Oranje schillen, zoo veel als
 genoeg is om het tot eene behoorlyke
 dikte te brengen.

In sleepende Zinkingen, pynen en smer-
 ten, die met geene ontfteeking verzeld gaan,
 en sommige foorten van ongevoeligheden, uit
 beroerdheid ontfaan, kan dit verwarmend
 prikkelend Slikmiddel, tweemaal daags, tot
 de hoeveelheid van een Nootmuschaat worden
 ingenomen.

ELECTARIUM EX HELLEBORO NIGRO.

Slikmiddel van Zwarten Nieswortel.

Neem van

Zwarten Nieswortel,
 Uittreksel van Zevenboom,
 Saamengefeld poeder van Myrthe, van
 elks een half once;
 Witte Kaneel, twee drachma's;
 Syroop van Oranje schillen, zoo veel, als
 genoeg is.

Meng en maak het tot een Slikmiddel.

Dit Slikmiddel wordt in een van onze
 Gasthuizen gebruikt, om de natuurlyke ont-
 lastingen der Baarmoeder te bevorderen; ten
 welken einde het ongetwyfeld een genees-
 middel van groot vermogen is. Het kan
 tot de hoeveelheid van een half drachma
 tweemaal daags gebruikt worden.

ELECTARIUM INCRASSANS.

Verdikkend Slikmiddel.

Neem van

Tragacanth Gom,
 Vleesch van verschen Smeerwortel (c),
 Conferf van Kaasjes kruid (d), een half
 once;

Sy-

Syroop van Althea wortels, zoo veel als genoeg is, om het alles tot de dikte van een Slikmiddel te brengen.

Dit Slikmiddel wordt drie of viermaal daags, tot de grootte van een Kastanje ingenomen te gelyk met melk spys, om dunne scherpe vogten te verdikken en te verstoppen, in uitdroogende Ziekten, in hoesten, die uit dunne kittelende zinkingen voortkoomende, in vloeden en hitte der pis, wanneer het natuurlyk slym van de deelen afgebeeten is.

ELECTARIUM AD NEPHRITICOS.

Slikmiddel voor het Graveel.

Neem van

Het verzagtend Slikmiddel, anderhalf once;
Veneesche Terpentyn, een once;
Bereide Eijerschalen, [of bereide Oesterschelpen], een half once;
Uitgezochte Rhabarber, een drachma;
Syroop van Atheawortel, zoo veel als genoeg is.

Ontbind de Terpentyn in den dooijer van een Ey, en meng dan alles tsaamen, naar de kunst, om 'er een Slikmiddel van te maaken.

Dit Saamenmengfel, van de *Edinburgsche Ziekenkamer* overgenomen, is uitgedacht om de pisweegen te zuiveren, in Graveel ziekten. Terpentyn, door aardagtige poeders behoorlyk verdeeld, is een veilig, en te gelyk een van de kragtigste pisdryvende mid- delen, daar men het, in dit geval, mede kan wagen; de Rhabarber en het openlyfmaakende Slikmiddel, zyn zeer nuttige byvoegfels; want hier moet altoos openlyf gehouden worden, schoon de sterker purgeermiddelen zeer ongepast zyn. Een drachma van het Slik- middel kan eens of tweemaal daags worden ingenomen, te gelyk met een trekfel van Althea wortels, met een lepelvol Honich zoetgemaakt.

ELECTARIUM PARALYTICUM.

Slikmiddel voor Beroerdheid.

Neem van

Mosterd zaad,
Conserf van Rosmaryn toppen, van elks een once;
Saamengefelden Geest van Lavendel, twee drachma's.

Stamp het Mosterd zaad met een weinig water, op dat het vleesch door een zeef moge uitgeperst worden; meng daar mede dan het Conserf en den Geest.

Dit is een zeer kragtig Geneesmiddel voor Beroerdheden, beevingen en ongevoeligheden van de Lendenen, de zwakheden, die den Ouderdom verzellen, en in alle gevallen, daar de vaste deelen moeten geprikkeld, of traage stillstaande sappen in beweging moeten gebragt worden. Het moet elken morgen en avond, of dikwylf, ingenomen worden, tot de hoeveelheid van een grooten Noormuschaar; met een glas witten wyn, of eenig ander bekwaam vogt daarop te drinken.

ELECTARIUM E CORTICE PERUVIANO.

Slikmiddel van Peruviaanschen Bast.

1.

Neem van

Peruviaanschen Bast, drie oncen;
Cascarilla, een half once;
Syroop van Oranje schillen, eene genoeg- zaame veelheid.

2.

Neem van

Peruviaanschen Bast, drie oncen;
Virginischen Slangenwortel, een once;
Syroop van Oranje schillen, eene genoeg- zaame veelheid.

3.

Kkkk 2

3.

Neem van

Peruviaanschen Bast, drie oncen;
 Ruuw Ammoniac zout, drie drachma's;
 Syroop van Limoenſap, eene genoegzaa-
 me veelheid.

4.

Neem van

Peruviaanschen Bast, drie oncen;
 Colcothar van Vitriool, zes drachma's;
 Enkele Syroop, zoo veel als genoeg is.

5.

Neem van

Peruviaanschen Bast, drie oncen;
 Aluin, een once;
 Syroop van Limoenſap, zoo veel als ge-
 noeg is.

6.

Neem van

Uittreksel van Peruviaanschen Bast, een on-
 ce;
 Uittreksel van Campeche Hout,
 Uittreksel van Zoethout, van elks een half
 once;
 Slym van Kweepitten, zoo veel als genoeg
 is om de andere innengfels tot de dikte
 van een Slikmiddel te maaken.

ALLE deeze Saamenmengfels zyn zeer fraai en kragtig tot de oogmerken, waar toe ze bestemd zyn. Het eerste is geschikt voor gemeene afgaande koortſen, in de geneezin- ge van welken de kragten van den Bast groo- telyks ondersteund worden door de Cascarilla. Het tweede en derde worden in zodanige af- gaande koortſen ingegeven, die in kwalik gestelde gestellen voorvallen, en in Men- ſchen, die aan verſtoppingen der ingewan- den onderhevig zyn, daar de Bast alleen, wegens zyne groote ſaamentrekkende kragt,

(n) Diabeten.

nadeelig zoude zyn. Het vierde is een goed versterkend middel in ſlapheden der vaste deelen, en verval van het gettel; en het vyf- de een kragtig ſaamentrekkend middel in vloed en bloedvloeijingen, byzonderlyk in den pisvloed (e) en den witten vloed. De grootte van een Nootmuſchaat kan op eene reis ingenomen, en zulks, naar vereiſch van het geval herhaald worden. Het zesde is een zeer aangename gedaante, om den Pe- ruviaanschen Bast aan zulken in te geeven, die ongemeen veel tegen deszelfs ſmaak heb- ben; dewyl de zelfſtandigheden, hier by den- zelve gevoegd, zynen ſmaak niet alleen kragtig verbergen, maar ook teffens met hem in kragten overeenkoomen. Het Saamen- mengfel is een zeer fraai en aangenaam mid- del, en verdiende wel eene plaats in de Win- kels: het kan in de gedaante van een Brok; of van een Slikmiddel worden ingegeven, in de gifte van een drachma of meer; of in eenig bekwaam voegt tot een Drankje ont- bonden worden.

ELECTARIUM PURGANS ACIDUM.

Een zuur buikzuiverend Slikmiddel.

Neem van

Vleesch van Tamarinden, twee oncen;
 Kryſtallen van Wynſteen, twee drachma's;

Maak het tot een Slikmiddel.

Dit is een nuttig verkoelend openlyfma- kend middel, in galagtige gettellen, of ont- ſteekingagtige ziekten. Men kan elk uur, of dikwylſter de grootte van een Nootmuſchaat 'er van inneemen, tot dat het begint te wer- ken, of dezelve hoeveelheid kan nu en dan eens op een dag worden ingenomen, in droo- ge hardlyvige gestellen.

ELECTARIUM SAPONACEUM.

Slikmiddel met Zeep.

Neem

Neem van

Harde Spaansche Zeep, twee oncen;
Pareira brava, een once;
Rhabarber,
Gom van Aloë, van elks drie drachma's;
Syroop van Oranje schillen, eene genoeg-
zaame hoeveelheid.

Meng en maak het tot een Slikmiddel.

Dit Slikmiddel is bestemd voor de Geelzucht, die uit verstopping der Galbuizen, of lymigheid van de Gal zelve, ontstaat: zodanigen zyn, die gemeenelyk voorkoomen wanneer de stoelgang van eene witagtige of afsch-kleur is, en moeijelyk te ontlasten. De gifte is van een half tot een heel drachma, tweemaal daags. Hoe veel de Pareira brava; in dit saamenmengsel, tot deszelfs kragten toebrenge, zal ik niet onderneemen te bepalen. Sommigen hebben dezen wortel aangepreezen, als een allerkragtigt verdunnend middel, in zeer veele en verscheidene Ziekten (Zie bladz. 198.), terwyl anderen hem aanmerken als niet beeter dan, of gelyk mer, de gemeene openende wortels (bladz. 256.). De blykbaare hoedanigheden van de Pareira ontdekken weinig grond voor die groote eigenschap, die 'er aan toegeschreeven wordt; en het ontbreekt tot nog toe aan behoorlyke proefnemingen van deszelfs kragten. Het COLLEGIE van Londen heeft hem in zyne Apotheek niet aangenomen.

ELECTARIUM SISTENS

Stoppend Slikmiddel.

(f) *Hamorrhoides.*

Neem van

Het Japoniesch Conserf, twee oncen;
Uittreksel van Campechehout, een once;
Syroop van gedroogde Roozen, zoo veel
als genoeg is om het tot de behoorlyke
dikte van een Slikmiddel te brengen.

Dit Slikmiddel is geschikt tot verligting van Roodeloopen, en andere darmvloeiden, na dat de scherpe vogten, door zagte buikzuiverende middelen enz. behoorlyk ontledigd zyn. Men kan 'er, elke vier of vyf uren, de grootte van een Nootmuschaat van innemen.

ELECTARIUM E SULPHURE.

Slikmiddel van Zwavel.

Neem van

Bloem van Zwavel, een half once;
Verzagtend Slikmiddel, twee oncen;
Syroop van Althea wortels, eene genoeg-
zaame veelheid, om het tot een Slikmid-
del te maaken.

Dit Slikmiddel is geschikt tegen de Ambeyen (f), en in de Gasthuizen gemeenelyk onderscheiden, door den naam van *Electarium hamorrhoidale*: wanneer de ziekte met koortsagtige, of ontfteekingagtige, toevallen verzeld is, wordt 'er somtyds eenige Salpeter bygedaan, in de evenredigheid van twee drachma's tegen de hoeveelheid, die hier voorgeschreeven is. Het kan tot de hoeveelheid van een drachma tot een half once te gelyk worden ingegeven.

Kkkk 3

VL HOOFD.

VI. H O O F D D E E L.

Van de Likmiddelen.

ECLEGMA, LINCTUS, of een *Likmiddel*, is een week saamenmengfel, geschikt om opgelikt, of zagtelyk doorgeslikt te worden, van eene middel-dikte tusschen eene syroop en een slikmiddel, althans nooit zoo dun als het eerste, noch zoo dik als het laatste.

Deeze Bereidingen worden gemeenelyk saamengesteld uit geperste Oliën, met syroop en andere soortgelyke zelfstandigheden vermengd. In het maaken van dezelve, moet de syroop eerst met een weinig suiker gemengd worden, en dan, met de Olie, wakker in een mortier opgestampt worden; welke dus gereedelyk zal ingelyfd worden, byzonderlyk, als de syroop van de zuure soorte is. Twee oncen syroop, een drachma suiker, en een once uitgeperste Olie, maaken een Likmiddel van behooryke dikte; welk naar welgevallen kan verdikt worden, door meer Olie daar by te doen, of verdund, door vermeerdering van de syroop.

Eenige Oliagtige zelfstandigheid, als Locatelli's Balsam, Spermaceti, enz. kan insgelyks tot deeze gedaante gebragt worden; en in plaats van suiker, kan men poeders, die beeter met het oogmerk van verzagende, of borstmiddelen overeenkoomen, gebruiken; als daar zyn het saamengesteld poeder van Tragacanth Gom, of de witte of zwarte borstkoekjes der Winkels. Doch de gedaante op haar best genomen, is toch afzigtelyk en onaangenaam, en zelfstandigheden van deeze soorte maaken ze nog erger.

ECLEGMA COMMUNE.

*Gemeen Likmiddel.
Edinb.*

Neem van

Versch getrokken Amandel-Olie,
Syroop van Althea wortels, of syroop van
Balsam, van elks een once;
Witte suiker, twee drachma's.

Meng en maak het tot een Likmiddel.

ECLEGMA EX AMYLO.

*Likmiddel van Styffel.
Edinb.*

Neem van

Styffel, twee drachma's;
Japan Aarde, een drachma;
Syroop van Balsam,
Wit van Eijeren, tot een dunne vloeistoffe
geklopt, van elks een once;

Meng en maak het tot een Likmiddel.

ECLEGMA DE LINO.

*Likmiddel van Lynzaad.
Edinb.*

Neem van

Versch getrokken Lynzaad Olie,

Sy:

Syroop van Balsen, van elks een once;
Gewasschen bloem van Zwavel,
Witte suiker, van elks twee drachma's.

ECLEGMA BALSAMICUM.

Likmiddel van Balsen.

Meng en maak het tot een Likmiddel.

ECLEGMA DE MANNA.

*Likmiddel van Manna.
Edinb.*

Neem van
Calabrische Manna,
Versch getrokken Olie van Amandelen,
Syroop van Vioolen, van elks evenveel.

Neem van
Spermaceti, twee drachma's;
Balsen van Peru, een drachma;
Syroop van Althea wortel, twee oncen.

Laat het Spermaceti en de Balsen wel bewerkt worden met eene genoegzaame veelheid dooijers van Eijeren; en meng de syroop dan daar mede.

LINCTUS SOLUTIVUS.

Losmaakend Likmiddel.

Meng en maak het tot een Likmiddel.

ECLEGMA SAPONACEUM.

Likmiddel van Zeep.

Edinb.

Neem van
Spaanische Zeep, een drachma;
Amandel Olie, een once;
Syroop van Limoensap, anderhalf once.

Neem van
Conserf van wilden doorn (a), een once;
Losmaakende syroop van Roozen,
Olyfolie, van elks vier oncen.

Meng en maak het tot een Likmiddel.

Meng en maak het tot een Likmiddel, naar de kunst.

ECLEGMA DE SPERMATE CETI.

*Likmiddel van Spermaceti.
Edinb.*

Neem van
Spermaceti, twee drachma's;
Versch gemaakte Amandel Olie, een half once;
Syroop van Balsen, een once.

Meng het Spermaceti met eene genoegzaame veelheid dooijers van Eijeren, doet 'er dan de Olie en syroop by, en maak het tot een Likmiddel.

HET voornaamste gebruik der Likmiddelen is in ziekten van de inwendige deelen van den mond, de keel, en slikbuis, gelyk in de Spruw en kittelende hoesten, van afvloeiingen in de eerste wegen voortkoomende; want hoe zeer zy ook mogen vermaard geweest zyn onder den ruimen naam van Borstmiddelen, in aandoeningen van de borst en longen; zoo is het toch niet te verwagten, dat derzelver bevochtigende en verzagtende hoedanigheid, deeze deelen kan bereiken, of dat zy eenige verligting kunnen geeven in den waaren Longen hoeft. De langzaame wyze, op welke zy neergeflikte worden, maakt ze wel geschikt, om scherpheid en prikkeling in de keel, omtrent den mond van de maag, te verhelpen; maar het rykelyk gebruik van zulke vetagtige saamenmengfels, is haast onderhevig, den eetlust te doen verslaauwen. Het is inderdaad eene fraaije gedaante, doch in de tegenwoordige praktyk wordt 'er weinig werk van gemaakt.

LINC-

(a) *Cynobasti fructus.*

LINCTUS ACIDULUS.

Meng het te saamen.

Zuuragtig Likmiddel.

Neem van

Conserf van roode Roozen, twee oncen;
Slappen Geest van Vitriool, vier scrupels,
of zoo veel als genoeg is, om eene aangenaame zuurheid te geeven.

Dit Likmiddel is van eenen anderen aart, dan de voorgaande bereidingen, en wordt als een ligt saamentrekkend en afvaagend middel gebruikt. Het zal de maag veel eer versterken, dan verflappen, is aangenaam genoeg van smaak en van eene fraaije roode kleur.

VII. H O O F D D E E L.

Van de Amandelmelken.

IN het voorgaande Hoofddeel, werden Oliën met wateragtige vogtigheeden vereenigd, door middel van Suiker en Syroopen, tot dikke vetagtige Saamenmengfels. Het tegenwoordige Hoofddeel behelst mengfels van olieagtige, harsagtige, en andere foortgelyke lichaamen, met water, in eene vloeibaare gedaante, van eene witte kleur, die naar melk gelykt, en die hierom *Emulsiones* Amandelmelken genaamd worden.

De Amandelmelken zyn gemeenelyk bereid geweest, door de oliagtige zaaden van planten, of pitten van vrugten, met gemeen water, of eenig aangenaam enkel gedistilleerd water te vryven.

In deeze bewerking wordt de Olie van het onderwerp, door bemiddeling van de andere stoffe, met het wateragtige vogt vereenigd: en hier van daan bezitten zy een gedeelte van de verzagtende kragt der zuivere Olie; met dat voordeel, dat ze aangenaam voor het gehemelte zyn, en niet geschikt om duf of fcherp te worden door de hitte van het lichaam, 't welk de zuivere Oliën in sommige gevallen van ontsteeking wel zouden kunnen doen.

Amandelmelken zyn, buiten derzelver gebruik als geneesmiddelen, uitnemende voervogten voor zekere zelfstandigheden, die anders zoo gemakkelyk niet in eene vloeibaare gedaante in te neemen zyn. Dus vereenigt Kamfer, met Amandelen gestampt, zich gereedelyk met water, tot eene Amandelmelk, en wordt in deeze gedaante tot de afgelegenste deelen des lichaams geleid, met genoegzaame uitwerking om aan gewigtige oogmerken te beantwoorden; terwyl derzelver heete en prik-

kelende hoedanigheid tegelyk verzagt wordt door de vetigheid der Amandelen.

Zuivere Oliën, Balsems, Harfen, en andere foortgelyke zelfstandigheden, worden insgelyks mengbaar gemaakt met water, tot Amandelmelken, of melkagtige vogten, door tuschenkomst van Slynen. Ook vereenigt het Wit, of de Dooijer van een Ey, deeze lichaamen met water, maar zoo fraai niet.

Verscheidene Gomharfen, als Ammoniacum, Galbanum, Myrrhe, en anderen kunnen tot Amandelmelken gemaakt worden, door dezelve met water alleen te stampen; dewyl derzelver harsagtige deelen ontbindbaar gemaakt worden, door de bemiddeling van de Gommen.

EMULSIO COMMUNIS.

Gemeene Amandelmelk.

Lond.

Neem van

Zoete Amandelen, die wit gebleekt zyn, een once;

Arabische Gom, een half once;

Tweemaal gerafineerde Suiker, zes drachma's;

Garsten Water, twee pinten.

Ontbind de Gom in het gewarmde Garstenwater; en zoo haast als het water door en door koud geworden is, giet het by weinigjes te gelyk op de Amandelen en de Suiker, die eerst t'saamen gestampt zyn; vervolg dan met alles te saamen te vryven op dat

dat het vogt melkagtig moge worden; waar na het door een teems moet gedaan worden.

Edinb.

Neem van

Zoete Amandelen, een once;
Witte Suiker, twee drachma's;
Enkel Kaneelwater, een once;
Gemeen water, twee pinten.

Stamp de Amandelen met de pitten in een marmeren mortier, en giet het gemeene water langzaamerhand daarop, alles wel door een werkende. Kleins het vogt dan af, en doet 'er het kaneelwater en de suiker by.

Indien men een half once Arabische Gom vooraf in het water smelt, wordt de bereiding **EMULSIO ARABICA**, *Arabische Amandelmelk* genaamd.

MEN moet groote zorg draagen, dat de Amandelen door het lang bewaaren niet duf worden; welk de Amandelmelk niet alleen ten uitersten onaangenaam zal maaken, eene omstandigheid van groot belang in een Geneesmiddel, dat by groote menigten moet ingenomen worden; maar ook kwaade hoedanigheden aan dezelve geeft, die men weinig van bereidingen van deezen rang verwacht.

Deeze vogten worden voornaamelyk gebruikt, om scherpe vogten af te spoelen en te verstopen; byzonderlyk in heete pis of in koude pis (a), die of uit een natuurlyke scherpeheid der sappen, of uit de werking van Spaansche Vliegen, of andere prikkelende Geneesmiddelen ontstaat: in deeze gevallen moeten zy dikwyls gedronken worden, in de hoeveelheid van een half pint, of meer te gelyk.

Sommigen hebben geordonneerd de Amandelmelken te kookken, met inzicht om ze van eene ingebeelde raauwheid te ontdoen; maar door zulk eene bewerking houden zy wel haast op Amandelmelken te zyn; dewyl de Olie van het Water afscheidt, en onderscheiden boven op deszelfs oppervlakte dryft. Zuuren en wynagtige Geesten brengen eene gelyke losmaaking

(a) *Stranguria.*

voort. Ook zelfs wanneer ze maar eenige dagen staat, zonder eenig byvoegfel, scheidt de oliagtige stoffe af, en komt boven dryven, niet in haare zuivere gedaante, maar in die van eene dikke room.

Deeze proeven bewyzen, dat de Saamenmengfels van de Amandelmelken van de oliagtige zaaden en pitten gemaakt zyn, en toonen te gelyk eenige voorzorgen aan, die men in 't bereiden en gebruiken van dezelve in acht moet neemen.

EMULSIO CAMPHORATA.

Amandelmelk met Kamfer.

Edinb.

Neem van

Kamfer, een half drachma;
Zoete Amandelen, zes in getal;
Witte Suiker, een half once;
Enkel Polywater, een half pint.

Stamp de Kamfer en de Amandelen wel te saamen in een steenen mortier, en doet 'er het polywater langzaamerhand by; kleins het vogt dan af, en ontbind 'er de Suiker in.

Dit is eene zeer gemakkelyke gedaante om Kamfer in te geeven; dewyl de vetagtige hoedanigheid der Amandelen derzelver prikkeling grootelyks bedekt. In koortsen, die den bystand van deeze kragtige zweetverwekkende droogery vereischen, kan men alle drie of vier uren een lepel vol van de Amandelmelk inneemen.

LAC AMMONIACI.

Ammoniac Melk.

Lond.

Neem van

Ammoniac Gom, twee drachma's;
Enkel Polywater, een half pint.

Vryf

Vryf de Ammoniac Gom met het water, in een mortier, tot dat de Gom ontbonden is.

Dit vogt wordt gebeezigd om taai slym te verdunnen, en borstontlasting te bevorderen, in vogtige Amborstigheden, hoesten, en verstoptheden van de ingewanden. Het kan tot de hoeveelheid van twee lepels vol tweemaal daags worden ingegeeven.

EMULSIO PURGANS.

Een buikzuiverende Amandelmelk.

Neem van

Zoete Amandelen, die gebleekt zyn, twee drachma's;

Beste suiker, een drachma;

Schammonie, tien greinen;

Enkel Kaneelwater, een once.

Ontbind de Gom in het Kaneelwater, en de Schammonie met de Amandelen en de Suiker gestampt hebbende, giet het vogt by weinigjes te gelyk, daarop; aanhoudende met alles t'saamen te vryven, om het tot een Amandelmelk te maaken.

DEEZE Amandelmelk is een aangenaam en kragtig purgeermiddel. Het kan, naar welgevallen, met verschillende gedeelten van Schammonie bereid worden: andere buikzuiverende Harfen, gelyk die van Jalappe, kunnen in de plaats der Schammonie genomen worden; een gevoeglyke hoeveelheid van eenige fyroop in plaats van de suiker; en in plaats van het Kaneelwater, eenig ander enkel water, dat nog aangeneramer zyn moge: maar geestagtige Wateren, kunnen hier, om redenen hier voor reeds gemeld, geen plaats hebben. Sommigen hebben een trekfel van Zoethout gebeezigd, het welk een zeer gevoeglyk byvoegsel schynt te weezen, in deeze soorte van bereidingen; dewyl het met de Amandelen, in 't verbeeteren van de prikkelende kragt der buikzuiverende stoffe, zeer wel strookt.

EMULSIO OLEOSA.

Olieagtige Amandelmelk.

Neem van

Olyfolie, een vierde van een pint;

Geest van Hartshoorn, twee drachma's;

Enkel Polywater, twaalf oncen;

Borst fyroop, anderhalf once.

Meng het alles t'saamen.

Dit Saamenmengfel is menigmaal gebruikt in versche Verkoudheden, om den hoest te verligten, en de borstontlasting te bevorderen. Wanneer kwaalen lang geduurd hebben, koomen deeze Geneesmiddelen niet te pas; ook moet derzelver gebruik nooit lang agter een vervolgd worden, dewyl ze de maag verflappen, den eetlust verzwakken, en de ziekte verergeren zouden.

Een veel fraaijer olieagtige Amandelmelk, voor alle de oogmerken, waarin de enkel gladmaakende hoedanigheid der uitgeperste Oliën vereischt wordt, kan op de volgende wyze bereid worden:

Neem een once Arabische Gom, tot poeder gemaakt, en even zoo veel gemeen water: ontbind de Gom in het Water, op dat het een dik slym moge worden; doet daar, langzaamerhand, vier oncen versh gemaakt Amandelolie by; alles wel te saamen vryvende in een mortier, tot dat het ingelyfd is tot een zagten witagtigen klomp. Giet 'er dan, by weinigjes, al voort roerende, vier oncen gemeen water in; waar by nog Nootmuschaat water, Rooze water, en enkele fyroop, van elks twee oncen, kan bygedaan worden.

DEEZE schynt de aangenaamste gedaante te weezen, waarin Oliën kunnen ingegeeven worden. De vereeniging is ook veel volmaakter, en de Olie minder geschikt, om in 't staan af te scheiden, dan in de Amandelmelken, die op andere wyzen verkreegen worden. Zelfs brengen sterke Zuuren, by deeze Amandelmelk gevoegd, geene losmaaking in dezelve voort. Maar Loogzouten kunnen in deeze gedaante geen plaats hebben; want deezen,

ge-

L III 2

gelyk wy by andere gelegenheid hebben aangemerkt, ploffen zelfs zuivere Gommen van water neder.

EMULSIO SPERMATIS CETI.

Amandelmelk van Spermaceti.

Neem gelyke deelen van Spermaceti en Arabifche Gom. Vryf het t'faamen in een mortier, tot dat ze tot een dikken klomp vereenigd zyn, welke naar welgevallen met water kan verdund worden, gelyk in de voorgaande bewerkinge.

AMANDELMELKEN van Spermaceti, of Spermaceti Drankjes, worden gemeenelyk door middel van doofers van Eijeren bereid; en de Amandelmelken, dus bereid, zyn gelykformig genoeg. Doch deezen, die met fym bereid worden, gelyk hier wordt voorgefchreeven, hebben dat voordeel, dat ze zoo onaangenaam van fmaak niet zyn, en niet onderworpen aan duf worden. Het mengfel van het Spermaceti en fym kan veele dagen zoo gehouden worden, dat het in ftaat is, om door langzamerhand water daar by te doen, tot eene gladde Amandelmelk verdund te worden.

EMULSIO CUM ARO.

Amandelmelk met wortel van Kalfsvoet.

Neem van

Verschen wortel van Kalfsvoet;
Arabifche Gom, van elks twee drachma's;
Spermaceti, twee scrupels;
Gemeen water, vyf oncen;
Noetmuschaat water,
Syrroop van Oranjefchillen, van elks een half once.

Ontbind de Arabifche Gom met een gedeelte van het water tot een fym, welk met het Spermaceti tot een glad deeg moet geflampd worden. Doet den wortel van Kalfsvoet, vooraf alleen tot een vleefch geflampd, daar by; en vryf het wel te faamen, dat alle ter dege moge vermengd zyn. Giet 'er dan langzaamerhand de wateren en de fyrroop in.

VERSCHE wortel van Kalfsvoet kan in deeze gedaante worden ingenomen, zonder het minfte ongemak van deszelfs prikkeling, waar door deeze wortel, op zich zelf alleen, den mond anders zoo fterk aandoet. Ik heb een lepelvol van de Amandelmelk, elke zes uren, of dikwyf, ingegeven, in gevallen van de zinkingagtige foorte, en gemeenelyk met groote baat. De onmiddelyker uitwerking, daar van ondervonden, was, dat ze de maag verwarnde, en het zweeten bevorderde, welk ze in fomnige voorbeelden overvloedig deedt.

VIII. H O O F D D E E L

Van de Koeldrankjes, Mengsels en Drankjes.

DOOR een Koeldrankje, JULAPIUM, wordt gemeenelyk een aangenaam Vogt veritaan, dat geschikt is tot een Voervogt voor kragtiger Geneesmiddelen, of om na dezelven gedronken te worden, of om nu en dan als een hulpmiddel tusschen beiden ingenomen te worden. In dit opzigt is derzelver grondslag doorgaands gemeen water, of een enkel gedistilleerd water, met een vierde, of een derde van deszelfs hoeveelheid gedistilleerd geestagtig water: Dit mengsel wordt met suiker zoet gemaakt, of met eenige bekwaame fyroop, of het wordt zuur gemaakt met zuuren van plantgewassen of van delfstoffen, of bezwangerd met andere Geneesmiddelen, die met het oogmerk overeenkoomen; zorgdraagende, dat de byvoegsels zodanig zyn, dat ze het saamenmengsel noch onzigtelyk, noch onsmakelyk maaken. De hoeveelheid, in de gemeene voorschriften, op eenmaal gewoonlyk geordonneerd, is zes of agt oncen, om by lepels vol in te neemen.

Een Mengsel, in naauwer zin dus genaamd, bevat sterker stoffen, het zy die ontbindbaar zyn in water, als Uittreksels of Zouten, het zy dat ze niet ontbindbaar zyn, als poeders; wordende hier meer acht gegeven op het geneeskundig oogmerk, dan op de ooglykheid of de smaakelykheid van het Saamenmengsel. Daar is inderdaad geen naauwkeurig onderscheid tusschen die beiden; dewyl het zelfde Saamenmengsel by den eenen dikwyls een Koeldrankje, en by den anderen een Mengsel genoemd wordt; alhoewel, over 't algemeen, weingen den naam van Koeldrankje aan een zeer onaangenaam vogt, of dien van een Mengsel, aan een zeer aangenaam zullen geeven.

Een Drankje verschilt van een Koeldrankje, of Mengsel, alleen daar in, dat het in minder hoeveelheid wordt voorgeschreeven, als zynde geheel en al voor eene gifte geschikt.

JULEPUM E CAMPHORA.

Koeldrankje van Kamfer.
Lond.

Neem van
Kamfer, een drachma;
Tweemaal gerafineeerd suiker, een half on-
ce;
Kookend water, een pint.

Vryf de Kamfer eerst met een weinig verbeterden Geest van wyn, tot datze zagt wordt; en daar na met de suiker, tot dat ze volkomen vermengd zyn: doet 'er dan het water met weinigjes tefens by, laat het mengsel in een beslooten vat koud worden, en doet het eindelyk door een teems.

Dit is een veel gemakkeliker en zekerer weg, om Kamfer met wateragtige vogten te vermengen, dan dezelve met water alleen te vryven, of dezelve op vuur te zetten, en dan in water te blusschen, gelyk in onze voorgaande Apotheek, en in andere Apothekersboeken wordt voorgeschreeven: hoewel ook deeze wyze zelfs aan eenige ongemakken onderhevig is; dewyl een gedeelte van de Kamfer uitwaassent, ten zy men groote zorgvuldigheid gebruikt, in het opgieten van het kookende water; en dewyl 'er een gedeelte op den teems blyft. Het Koeldrankje smaakt sterk

LIII 3

naam

naar de Kamfer, en kan, in gevallen daar deze droogery te pas komt, tot de gifte van een lepelvol worden ingegeven. In voorschriften, die op staande voet gereed gemaakt worden, wordt somtyds Azyn in plaats van Water gebruikt; om dat dit zuur het Koeldrankje niet alleen aangenaamer maakt voor het gehemelte en de maag, maar ook de uitwerking van de Kamfer bevordert en verder uittrekt, door dezelve dienstig te maaken in sommige koortsen, waarin dat heete prikkelende Geneesmiddel, op zich zelf alleen, minder gevoeglyk zoude zyn. In dit gezigtspunt beschouwd, is het volgende voorschrift een zeer fraai.

JULEPUM E CAMPHORA ACETOSUM.

Koeldrankje van Kamfer met Azyn.

Neem van

Kamfer, een drachma;
Arabische Gom, twee drachma's;
Tweemaal gerafioneerde suiker, een half
once;
Azyn, een pint.

Vryf de Kamfer met eenige droppelen verbeterden Geest van wyn, tot dat ze week wordt; doet 'er dan de Gom, vooraf met even zoo veel water tot een slym gemaakt, by, en vryf het te saamen tot dat alles volkomen gemengd is, doet den Azyn met de suiker, daar in ontbonden, langzaamerhand daar by.

Door deze behandeling wordt de geheele zelfstandigheid van de Kamfer vereenigd met, en hangende gehouden in het vogt; en gevolgelyk is elke lepel vol even kragtig als een grein en zeven agtste van een grein van de Kamfer in zelfstandigheid. Dezelfde behandeling gelukt insgelyks wel, als men watertot het scheivogt gebruikt; en als de bystand van Salpeter vereischt wordt, kan zé in beide gedaanten daar by gedaan worden.

JULEPUM E CRETA.

*Koeldrankje van Kryt.
Lond.*

Neem van

Het witte bereide Kryt, een once;
Tweemaal gerafioneerde suiker, zes drachma's;
Arabische Gom, twee drachma's;
Water, twee pinten.

Meng het t'saamen.

Dit Koeldrankje is voor hartbranding, en andere soortgelyke ongeteldheden geschikt, die uit zuure sappen in de eerste wegen ontstaan. Het voornaamste gebruik van de Gom is, een grooter trap van dikte aan het water te geeven, en het zelve inlaat te stellen, om de poeder van kryt in het zelve hangende te houden.

JULEPUM E MOSCHO.

*Koelkrankje van Muskus.
Lond.*

Neem van

Damaft-Roozewater, zes oncen by maate;
Muskus, twaalf greinen;
Tweemaal gezuiverde Suiker, een drachma.

Vryf de Suiker en de Muskus te saamen, en doet 'er het Roozewater langzaamerhand by.

Dit is eene verbetering van het KOELDRAKJE MET MUSKUS VOOR MOEDERKWAALLEN van Bates. Oranje bloesem water was door dien Uitvinder voorgeschreeven; en dit komt inderdaad met de Muskus beter overeen, dan Roozewater: maar om dat het eerste bezwaarlyk in volmaaktheid te krygen is, zoo is het laatste hier geordonneerd. Het Koeldrankje vertoont zich eerst troebel: doch als het een wyl tyds gestaan heeft, legt het een bruin poeder af, en wordt klaar; maar verliest ter zelve tyd een groot gedeelte van zyne kragt. Dit ongemak kan men voorkomen,

men, door de Muskes ter dege te vryven met twee of drie drachma's slym van Arabische Gom, eer men het water daar by doet, gelyk in het voorgaande HOOFDDEEL tot het maaken van Amandelmelken is voorgeschreeven: dus zal de Gom maaken, dat de gantsche zelfstandigheid van de Muskus in het water blyft hangen. Vlugge Geeften zyn in veele gevallen ook een nuttig byvoegfel by Muskus, en maaken het water insgelyks bekwaam, om wat meer van de Muskus ontbonden te houden, dan het anders zoude doen. Het volgende Saamenmengfel van deeze foorte wordt in sommigen van onze Gasthuizen gebruikt.

JULEPUM MOSCHATUM.

Koeldrankje met Muskus.

Neem van
Roozewater, zes oncen;
Vluggen oliagtigen Geest, anderhalf drachma;
Muskus, vyftien greinen;
Witte Suiker, een half once.

Vryf de Muskus met de Suiker en meng dan de andere inmengfels daar mede.

JULEPUM ALEXIPHARMACUM.

Uitdryvend Koeldrankje.

1.

Neem van
Enkel luchtverdrievend Water, zes oncen;
Geestagtig luchtverdrievend water, twee oncen;
Siroop van July-Nagelbloemen, twee drachma's.

Meng het alles t'saamen.

2.

Neem van
Enkel luchtverdrievend water, zes oncen;

Geestagtig luchtverdrievend Water met Azyn, twee oncen;
Siroop van Limoensap, twee drachma's.

Meng het te saamen.

JULEPUM CARDIACUM.

Hartversterkend Koeldrankje.

1.

Neem van
Enkel Kaneelwater,
Enkel Oranjeschilwater, van elks drie oncen;
Nootmuschaat water, twee oncen;
Siroop van Oranje schillen, een half once.

Meng het te saamen.

2.

Neem van
Dilzaadwater, zes oncen;
Kardamomzaad water, twee oncen;
Saamengestelden Geest van Lavendel;
Siroop van saffraan, van elks twee drachma's.

Meng het te saamen.

JULEPUM CARMINATIVUM.

Windbreekend Koeldrankje.

1.

Neem van
Fenkelzaad water, zes oncen;
Saamengesteld Jenever water, twee oncen;
Siroop van July-Nagelbloemen, een half once.

2.

Neem van
Jamaicasche Peper water, zes oncen;

Sass.

Saamengefeld Anyszaad water, twee on-
cen;
Siroop van Oranje schillen, een half once.

3.

Neem van
Dilzaad water, zes oncen;
Saamengefeld Karewei water, twee oncen;
Siroop van Gember, een half once.

JULEPUM HYSTERICUM.

Koeldrankje voor Moederkwaalen.

1.

Neem van
Enkel Polywater,
Bevergyl water, van elks drie oncen;
Geestagtig Polywater, twee oncen;
Enkele syroop, twee drachma's.

2.

Neem van
Enkel luchtverdrievend water, zes oncen;
Kardamomzaad water, twee oncen;
Saamengefelden Geest van Lavendel,
Vluggen speceryagtigen Geest, van elks een
drachma;
Siroop van July Nagelbloemen, een half
once.

3.

Neem van
Dilzaadwater, vier oncen;
Enkel Pepermunt water, twee oncen;
Aftreksel van Kardamom (a),
Siroop van Gember, van elks twee drach-
ma's.

JULEPUM REFRIGERANS.

Verkoelend Koeldrankje.

Neem van
Rhynschen Wyn, vyf oncen;
Damaft-Roozewater, twee oncen;
Sevillie Oranje sap,
Siroop van Vioolen, van elks zes drach-
ma's.

JULEPUM STOMACHICUM.

Koeldrankje voor de Maag.

1.

Neem van
Enkel Muntwater, zes oncen;
Geestagtig Muntwater, twee oncen;
Siroop van Saaffraan, twee drachma's.

2.

Neem van
Aftreksel van Munte (b), zes oncen;
Kardamom water, twee oncen;
Enkele Syroop, een half once.

3.

Neem van
Kaneelwater, zes oncen;
Nootmuschaat water,
Aftreksel voor de Maag (c), van elks een
once;
Siroop van Oranje schillen, een half once;

DE tytels van deeze mengfels drukken de
oogmerken uit, waar toe zy geschikt zyn:
vier of vyf lepels vol kunnen 'er nu en dan
van ingenomen worden, of zy kunnen als
voervogten voor kragtiger Geneesmiddelen ge-
bruikt worden.

De volgende Koeldrankjes worden in de
Edinburgsche Ziekenkamer gebruikt.

JULAPIUM AMMONIACUM.

Koeldrankje van Ammoniac.

Neem

(a) *Tinctura Cardamomi.* (b) *Tinctura Menthae.* (c) *Tinctura Stomachica.*

Neem van
Mielk van Ammoniac, vier oncen;
Syroop van Zee-Ajuin, drie oncen.

Meng het te saamen.

Twee lepels vol van dit Mengfel kunnen tweemaal daags ingegeven worden, in hoesten, Amborftigheden, en bezetheden op de Borst. Het is een Geneesmiddel van groote uitwerking, maar niet weinig onaangenaam, alhoewel het in de Gasthuizen, daar het gebruikt wordt, een Koeldrankje genoemd wordt.

JULAPIUM ANTIHYSTERICUM.

Koeldrankje tegen de Moederziekte.

Neem van
Polywater, vier oncen;
Saamengesteld Valeriaan water, twee oncen;
Aftrekfel van Bevergyl, twee drachma's;
Zout van Hartshoorn, tien greinen;
Witte suiker, zes drachma's.

Meng het te saamen.

De kragten van dit Saamenmengfel zyn kenbaar genoeg uit deszelfs tytel: de gifte is twee leepels vol, twee of driemaal daags in te neemen.

JULAPIUM CARDIACUM.

Hartversterkend Koeldrankje.

Neem van
Luchtverdrievend Water, vier oncen;
Specery Water, twee oncen;
Vluggen olieagtigen Geest,
Aftrekfel van Saffraan (d), van elks twee drachma's;
Witte Suiker, een half once.

Meng en maak het tot een Koeldrankje.

(d) *Tinctura croci.*

IV. DEEL.

Dit mengfel is een nuttig hartversterkend middel, in alle neerflagtigheden van de geesten, in verminderingen van slappe koortsen, en in de slaauwten, waaraan Moeder- en mildzieke Menschen onderworpen zyn. Een once, of twee lepelsvol kan, twee of driemaal daags, voor eene gifte worden ingenomen.

JULAPIUM DIAPHORETICUM.

Zweetdrievend Koeldrankje.

Neem van
Luchtverdrievend water, vier oncen;
Geest van Mindererus, twee oncen;
Zout van Hartshoorn, tien greinen;
Witte Suiker, zes drachma's.

Meng het tot een Koeldrankje.

Dit uitsteevende Saamenmengfel is een zeer kragtig Zweetmiddel, en beantwoordt veel kragtiger en met grooter zekerheid aan deszelfs oogmerk, dan veele anderen, die tot het zelfde oogmerk geschikt zyn. Wanneer een overvloedig Zweeten moet verwekt worden, gelyk in zinkingagtige Ziekten, of verkoudheden, moet men elk uur, of om de twee uren, twee lepelsvol, warm in 't bed, inneemen, tot dat het Zweet uitbreekt; en indien warme afspoelende vogten niet genoeg instaat zyn om het zelve gaande te houden, moet het zelfde Geneesmiddel nu en dan herhaald worden.

JULAPIUM DIAPHORETICUM ACIDUM.

Zuur Koeldrankje om te Zweeten.

Neem van
Luchtverdrievend water, vier oncen;
Theriakel Azyn, twee oncen;
Aftrekfel van Saffraan, een half once;
Geest van Barnsteen, een drachma;
Witte Suiker, een once.

Meng het t'saamen.

Da

Mmmm

De zuure hoedanigheid van dit Zweetdrankje maakt het meer byzonderlyk geschikt voor die Ziekten, waar in eenige van de inwendige deelen ontstoken zyn, als in het Zydwee en de Longontsteeking(e). Het wordt tot dezelve gifte ingegeven, als het voorgaande.

JULAPIUM DIURETICUM.

Pisdryvend Koeldrankje.

Neem van

Geest van Mindererus, vier oncen;
Saamengesteld Mirkswortelwater, twee oncen;
Siroop van Althea wortels, drie oncen.

Meng het te saamen.

DE Geest van Mindererus is een uitstee- kend openend zoutagtig vogt, instaat om ontlastingen te bevorderen, het zy door de zweetgaaten, het zy door de piswegen, naar dat men het zelve ingeeft. Wy hebben hier boven gezien, dat, wanneer het warm in 't bed wordt ingenomen, het een kragtig zweetmiddel is; byzonderlyk als het door vlugge Zouten, kleine giften van Heulsapmiddelen, of andere zelfstandigheden, die ingericht zyn om deszelfs werking tot de huid te bepalen, ondersteund wordt. Indien de Lyder in een koele lucht wat omwandelt, werkt het zagte- lyk, maar meesten tyd kragtig door de pis, de byvoegfels, hier daar by gedaan, strooken wel met dat inzicht, en bevorderen deszelfs werking. Dewyl deeze Artseny de pisontlasting verwekt, zonder de deelen te verhiten of te prikkelen, zoo heeft dezelve niet alen plaats in Waterzuchten, maar ook in ontsteekingagtige Ziekten, waar in deeze heilzame afscheiding moet bevorderd worden. Het wordt tot de hoeveelheid van twee lepelvol, driemaal daags, ingegeven.

Een drachma Geest van Amber, wordt somtyds met dit Koeldrankje vermengd, welk echter niet schynt eenige vermeerdering van

kragt van dit innengsel te ontvangen: wat voore kragten het Zout van Barnsteen ook moge bezitten, (die waarschynelyk zoo groot niet zyn, als men gemeenelyk onderstelt) zoo is de Geest toch in eenen zeer laagen trap daar mede bezwangerd, zie bladz. 499.

JULAPIUM FOETIDUM.

Stinkend Koeldrankje.

Neem van

Affa foetida, anderhalf drachma;
Wynruit water, zes oncen;
Saamengesteld Valeriaan water, twee oncen;
Olie van Hartshoorn, twintig droppels;
Witte suiker, tien drachma's.

Vryf de stinkende Gom in het Wynruitwater, tot datze ontbonden is, en de Olie op de Suiker hebbende laten druipen, zoo meng alles t'saamen tot een Koeldrankje.

Dit Saamenmengsel is niet weinig stinkend en afzigtelyk; nothans is het een Geneesmiddel van groote kragt in Mild- en Moederziekte, Amborstigheden, en andere Zenuw-Ziekten: de gifte is een lepelvol, om driemaal op een dag in te neemen. Het wordt somtyds zonder de Olie van Hartshoorn bereid.

JULAPIUM HYDRAGOGICUM.

Koeldrankje om het Water af te dryven.

Neem van

Kamilbloemen-water, zes oncen;
Braaking verwekkenden Wynsteen, tien greinen;
Siroop van Hartsdoorn, twee oncen.

Meng het te saamen.

VAN dit Koeldrankje worden, alle twee uren, twee lepelvol ingegeven, in gevallen van Waterzucht, tot dat het genoegzame uitwer-

(e) Pleuritis & peripneumonia.

werking heeft, als een buikzuiverend middel; het welk het gemeenelyk doet, eer de hoeveelheid, die hier wordt voorgeschreeven, opgebruikt is. Braaking verwekkende Wynsteen, dus in kleine giften ingegeven, en dikwyls herhaald, is zulk een zeker en kragtig buikzuiverend middel, als het een braakmiddel is, wanneer het in grooter hoeveelheid in eens wordt ingegeven. Nogthans werkt het gemeenelyk gemakkelyk genoeg.

JULAPIUM SISTENS.

Scoppend Koeldrankje.

Neem van

Luchtverdrievend water, vier oncen;
Specery water, twee oncen;
Japoneesch Conserf, twee drachma's;
Japan Aarde, in poeder, een drachma;
Vloeibaar Heulfap, veertig droppels;
Witte Suiker, een half once.

Meng het wel te saamen.

Dit Koeldrankje is voor Roodelooopen, en Buikloopen geschikt; waarin het, na behoorlyke ontlastingen, gemeenelyk de krimpelingen verligt en den loop stuit. Het moet, drie of viermaal daags, tot de hoeveelheid van een lepelvol elke reis, worden ingegeven.

MISTURA ALEXETERIA.

Luchtverdrievend Mengfel.

Neem van

Gemeen water, vier oncen;
Geestagtig Luchtverdrievend water, met Azyn,
Koeldrankje van Kamfer, van elks anderhalf once;
Saamengesteld poeder van Contrayerva, vier scrupels;
Salpeter, twee scrupels;
Syroop van Oranje schillen, zes drachma's.

Meng het te saamen.

In Gasthuizen en plaatsen, die eene kwaade lucht hebben, veranderen de gemeene ontsteekingagtige Koortsen somtyds in Rot- en kwaadaartige Koortsen. Om nu tegens toevallen van deezen aart op zyne hoede te zyn, kan men, zoo ras als de ontsteeking begint te bedaaen, of de pols zagter te worden, drie of vier lepels vol van dit verdrievend Mengfel, alle zes uren, ingegeven. Kamfer schynt best te slagen, als ze dus in eene vloeibare gedaante wordt ingegeven; en het kragtigste te zyn in zulke kleine giften, om ontsteeking en toevallen op de Zenuwen te doen bedaaen; gelyk ook om eene zagte Zweeting te bevorderen.

MISTURA ANTIDYSENTERICA.

Mengfel tegen de Roodeloop.

I.

Neem van

Enkel Kaneelwater, zeven oncen;
Geestagtig Kaneelwater, een once;
Slikmiddel van Scordium met Opium, een half once.

Meng het te saamen.

2.

Neem van

Uittreksel van Campeche hout, drie drachma's;
Aftreksel van Japanaarde, twee drachma's;
Geestagtig Kaneelwater, een once;
Gemeen water, zeven oncen.

Ontbind het Extract in het Kaneelwater, en doet 'er dan het gemeene water, en de Tinctuur by.

In nieuwe Roodelooopen, kan men een lepelvol of twee van elk deezer Mengfels, na de noodige ontlastingen, ingegeven, na elke beweeging, of om de vier of vyf uren eens: indien het eerste, dat een zagt middel van Heulfap is, feilt rust te bezorgen, is zulks een teken, dat 'er nog wat van de bedorven

Mmmmm 2

vog-

vogten in de Ingewanden is, en dat het beeter is met de ontlasting voort te gaan, dan den loop te stuiten. Deeze Geneesmiddelen zullen somtyds ook plaats vinden op het einde van de ziekte, wanneer dezelve door verzuim, of kwaade behandeling, zoo lang aangehouden heeft, dat de kracht veel verminderd is, de darmen grootelyks verslapt, en derzelver vlokagtig bekleedsel afgebeeten is; mits dat 'er geen ichoreuze of onwillige afgang, spruw (a), vlekken of peper-koorns (b), hik, of groote benaauwdheid op de borst zy. Rhabarber en deeze saamentrekkende middelen moeten zodanig met elkanderen tusschen beiden verpoosd worden, dat, ter zelve tyd, dat de bedorven vogten uitgedreeven worden, de kracht ondersteund, en de darmen gespannen mogen worden. Zie Dr Pringle's uitneemende *Aanmerkingen over de Legerziekten*, pag. 254 enz. waar de Leezer een volkomen en voldoende geschiedenis zal vinden van de toevallen en de geneezing deezer Ziekte, die zoo menigvuldig en zoo doodelyk is in 't veld.

MISTURA ANTIEMETICA SALINA.

Zoutagtig Mengsel tegen het braaken.

Neem van

Zout van Alfem, een half drachma;
Limoensap, zes drachma's;
Enkel Kaneelwater, een once;
Fyne Suiker, een scrupel.

Meng het te saamen.

Dit Mengsel wordt dikwerf voorgeschreeven, niet alleen tot het oogmerk in den tytel uitgedrukt, maar ook als een zoutagtig openend middel, in de Geelzucht, Ontsteeking en andere Ziekten, waar Artsenyen van deezen rang te pas koomen.

MISTURA CARDIACA.

Hartversterkend Mengsel.

(a) *Asphib.* (b) *Petechia.*

Neem van

Enkel Kaneelwater, vier oncen;
Geestagtig Kaneelwater, twee oncen;
Uittreksel van Safran, een scrupel;
Conserf van Kermes, zes drachma's.

Meng het te saamen.

In groote slaauwten en neêrgedruktheden, kan elk half uur een lepelvol van dit ryk hartversterkend Mengsel worden ingenomen.

MISTURA AD PHTHISIN.

Mengsel voor de Teering.

Neem van

Balssem Copaiva, een drachma;
Gemeen Water, vier oncen;
Geestagtig Kaneelwater, een once;
Siroop van Oranjeschillen, een half once.

Laat de Balssem in eene behoorlyke hoeveelheid dooijers van Eijeren ontbonden, en dan met de andere innengfels vermengd worden.

Neem van

Thebaiesch Uittreksel, een grein;
Conserf van Roozen, een half drachma.

Meng het te saamen tot een Brok.

Neem van

Honich-siroop van Zee-Ajuin, anderhalf drachma;
Thebaiesch Aftreksel, vyftien droppels;
Geestagtig Kaneelwater, twee drachma's;
Gemeen Water, twee oncen.

Meng het te saamen.

Li.

In den gevorderden staat van Teering kunnen we twee soorten van Hoest onderscheiden; eene veroorzaakt door de Zweeren, en de andere door dun scherp vogt, dat op de keel en de luchtpyp valt; welke deelen dan, van derzelver slym beroofd zynde, ten uiterste gevoelig worden voor prikkeling. En het is mogelyk deeze laatste, die het pynelykste en moeiljykste voor den Lyder is. De eerste soort vereischt balsmagtige middelen, als de zweer open is, en de stoffe ontlatt kan worden. Tot dit oogmerk is het eerste der bovenstaande Mengsels een zeer fraai en kragtig voorschrift: twee lepels vol moeten op een reis tweemaal daags worden ingenomen: indien de Balsm purgeert, zullen twee drachma's van het pynstillend Elixir, gevoegd by de hoeveelheid van het Mengsel, hier voorgeschreeven, deeze uitwerking voorkoomen. De andere soort van Hoest kan alleen door verdikkende middelen verzagt worden: en tot dat oogmerk is het tweede van de bovenstaande saamenmengsels een van de best slagende Artsenyen: het Conserf is alzins veilig, en anders wel geschikt naar den aart der ziekte; maar gering van kragten: het heulsappig Uittrekfel is een van de kragtigste innengsels; maar moet met veele omzigtigheid ingegeven worden, dewyl de Heulsapmiddelen in 't algemeen geschiktheid hebben om te verhitten, het lyf te verstoppem, en de borstontlasting te stuiten. Dewyl deeze kwaade hoedanigheden grootendeels verbeterd worden door de Zee-Ajuin; zoo kan het derde mengsel, zoo ras als de Lyder begint te klaagen over rustelooze nagten wegens den Hoest, worden ingegeven, ten tyde dat men naa bed gaat. Zie *Pringle's* Aanmerkingen over de Legerziekten.

MIXTURA E VALERIANA.

Mengsel van Valeriaan Wortel.

Neem van
Enkel Peper-munt water, twaalf oncen;
Wilden Valeriaan wortel in poeder, een once;
Saamengestelden Geest van Lavendel, een half once;

Mmm 3

Syroop van Oranje schillen, een once.

Meng het te saamen.

WILDE Valeriaan wortel, een van de voornaamste Geneesmiddelen in vallende Ziekten en Duizeligheden, schynt beeter te slaagen, als hy dus in zelfstandigheid wordt ingegeven, dan wanneer hy in de gedaante van een Afrekfel of Trekfel wordt toegediend. De Vogten, hier by denzelven gevoegd, strooken uitteekend wel daar mede, en door derzelver verwarmende en prikkelende hoedanigheid, bevorderen zy deszelfs kragten. Twee lepels vol van het Mengsel kunnen twee of driemaal daags worden ingenomen.

HAUSTUS CATHARTICUS.

Buikzuiverende Drank.

1.

Neem van
Schammonie, tien greinen;
Geest van Rosmaryn, twee drachma's;
Syroop van Hartsdoorn, zes drachma's.

Vryf de Schammonie met den Geest in een glazen mortier, en meng 'er, als het volkomen vereenigd is, de syroop in.

2.

Neem van
Jalap, in poeder, een scrupel;
Ipecacoanha, drie greinen;
Saamengesteld Jeneverwater, een once;
Trekfel van Lynzaad, anderhalf once;
Enkele syroop, een drachma.

Meng het te saamen.

BEIDE deeze saamenmengsels zyn sterke buikzuiverende middelen, en nogthans meestendeels zagt en veilig in hoonne werkinge. Zy zyn voornaamelyk voor de Waterzucht geschikt, waarin zy overvloedige ontlasting be-

zet.

zorgen, zonder den Lyder zoo veel te verzwakken en te vermoeijen als veele andere Geneesmiddelen van deeze soorte doen.

HAUSTUS CATHARTICUS SALINUS.

Zoutagtige buikzuiverende Drank.

Neem van

Glaubers purgeer Zout,
Manna, van elks zes drachma's;
Kookend Water, drie oncen;
Aftreksel van Kardamom, een drachma.

Ontbind het Zout en de Manna in het Water, en, het vogt afgekleinsd hebbende, doet 'er het Aftreksel van Kardamom by.

Dit is een zeer fraai en aangenaam zoutagtig buikzuiverend middel. Want Aftreksel van Kardamom is een van de beste byvoegfels by vogten van deeze soorte, of by de mineraale purgeerwaters, om dezelve ontvangbaar voor de maag te maaken,

HAUSTUS DIAPHORETICUS.

Zweet Drank.

Neem van

Geest van Mindererus,
Siroop van witte Papavers, van 'elks een half once;
Zout van Hartshoorn, vyf greinen.

Meng het te saamen.

DEEZE Drank is een zeer kragtig Zweetmiddel. Het wordt veilig, en menigmaal met goed gevolg, ingegeven, in 't begin van ontsteekingagtige Koortsen, na eene Aderlaating; daar de *Theriaca*, en andere verwarmende zelfstandigheden, gewoonelyk gebeezygd, indien zy feilen zweet voort te brengen, de koorts vermeederen.

HAUSTUS DIURETICUS.

Pisdryvende Drank.

1.

Neem van

Honich-syroop van Zee-Ajuin, anderhalf drachma;
Enkel Kaneel water, een once;
Saamengefelden Geest van Lavendel,
Siroop van Oranje schillen, van elks een drachma.

Meng het te saamen.

2.

Neem van

Azyn van Zee-Ajuin, een drachma (of anderhalf);
Zout van Alfem, een half drachma;
Limoensap, zes drachma's;
Enkel Kaneelwater, anderhalf once;
Geestagtig Peper-munt water, een half once;
Siroop van Oranje schillen, een drachma.

Laat het Zout van Alfem en Limoensap eerst t'saamen vermengd worden, en doet de andere inmengfels dan daar by.

3.

Neem van

Pisdryvend Zout, twee scrupels;
Honich-syroop van Zee-Ajuin, een drachma by maate;
Water, anderhalf once.

Meng het te saamen.

4.

Neem van

Aftreksel van Spaansche Vliegen, vyftien droppels;
Zout van Alfem, een half drachma;
Limoensap, zes drachma's;
Enkel Polywater, anderhalf once;
Enkele syroop, twee drachma's.

Meng het te saamen.

DE

DE twee eersten van deeze fraaije en kragtige Saamenmengfels zyn door Dr. MEAD aangepreezen, om de pis te bevorderen in de Waterzucht. Hy ordonneert dezelve elken avond, of dikwylf in te neemen, naar dat de toevallen daar toe dringen. De Zee-Ajuin, een der sterkste pisdryvende middelen, wordt hier, door de bygedaane byvoegfels niet alleen aangenaamer voor de maag en 't gehemelte gemaakt, maar ook kragtiger geschikt om aan de bedoelde oogmerken te beantwoorden. De twee anderen zyn uit onze Gasthuizen overgenomen; in welken het eerste, naar het zelfde ontwerp als de twee voorgaande te saamengesteld, te recht onderscheiden wordt met den naam van *mitior*, of zagter; en het laatste, bevattende, behalven de zoutagtige stoffe, eene maa-tige gifte van Spaansche Vliegen, door dien van *fortior* of sterker.

HAUSTUS ANODYNO-DIURETICUS.

Een pynstillende pisdryvende Drank.

Neem van

Loog van Wynsteen, een half drachma;
Thebaïsch Afreksel, veertig droppels;
Peper-munt Water, een once;
Enkel Kaneel-water, een half once;
Geestagtig Kaneelwater, twee drachma's;
Siroop van Altheawortels; een drachma.

Meng het te saamen.

ALHOEWEL de Beoeffenaars der Geneeskunst het zelden hebben durven waagen, om Heulsap in te geeven in Waterzuchten; zoo is deeze pynstillende droogery nogthans in zodanige Waterzuchten, die met groote pyn verzeld gaan, door de pyn te stillen, en de vernaauwing der wegen, die altoos door pynelyk gevoel veroorzaakt wordt, wech te neemen, een Geneesmiddel van grooten dienst, en bevordert de ontlasting der pis op eene aanmerkelyke wyze. Dr. Mead geeft een merkwaardig voorbeeld op van de goede uitwerking van het boven voorgeschreeven Mengfel, in een persoon, die met eene Waterzucht in den Onderbuik (c) en Buikzwelling (d) worstelde, terwyl de pyn ook onverdraaglyk, de dorst heevig, en de pis zeer gering was: de sterker buikzuiverende middelen vermeerderden de ziekte; Zeep, Loogzouten, Salpeter, en andere pisdryvende middelen, waren vrugteloos beproefd: Deeze drank echter (toen de Lyder buiten hope scheen van eenige hulpe door de Geneeskunst te zullen bekoomen) bezorgde onverwagte verligting, niet alleen door eenen zagten slaap en stilland van de pyn, maar ook door eene overvloedige ontlastinge van de pis: en door het Geneesmiddel voor eenigen korten tyd om de agt uren te herhaalen, en naderhand versterkende middelen te gebruiken, werdt de geneezing volkomenlyk voltooid.

(c) *Ascites*. (d) *Tympanites*.

IX. HOOFD:

IX. H O O F D D E E L

Van de Waffchingen, Gorgeldranken, Inwerpfels enz.

AQUA ALUMINOSA BATEANA.

*Aluin Water van Bates.
Lond.*

NEEM van

Aluin,
Witte Vitriool, van elks een half once;
Water, twee pinten.

Kook de Zouten in het Water, tot datze ontbonden zyn, laat de ontbinding bezinken, en kleins ze daar na door papier.

BATES ordonneert het zout eerst tot poeder te maaken en over het vuur te smelten; maar dit is een onnoodige moeite, om dat de smelting alleen de wateragtige deelen uitdampt, die naderhand wederom hersteld worden, als men het water daar by doet. Dit Vogt wordt gebruikt om zweeren en wonden te zuiveren en te heelen; en om uitslag van de huid wech te neemen, door het deel heet met het zelve te betten, drie of viermaal daags. Somtyds wordt het ook als een Oogwatertje gebruikt; en als een inwerpfel in de Zaaddruipinge en den witten Vloed, als die niet met vergiftigheid verzeeld zyn.

AQUA ALUMINOSA.

*Aluin Water.
Edinb.*

(a) *Mercurius sublimatus corrosivus.* (b) *Plantago.*

Neem van

Invreetend opgeheven Kwikzilver (a),
Aluin, van elks twee drachma's;
Water, twee pinten.

Laat het Sublumaat en de Aluin tot poeder gevreeven worden, en in een glazen vat gekookt, tot dat het water half verwaasfemd is; laat het Vogt dan staan bezinken, en giet het klaar van den droefflem af.

Dit is van *Fallopis* overgenomen, met verwisseling van Rooze- en Weegbree (b) Waters voor gemeen water, welk even goed tot het oogmerk is. Het Saamenmengfel is voornaamelyk geschikt voor puisten en zweeren van de huid.

AQUA SAPPHIRINA.

*Sapphier kleur Water.
Lond.*

Neem van

Kalkwater, een pint;
Ammoniac Zout, een drachma.

Laat het te saamen in een kooperen vat staan, of in een ander met eenige platen koper, tot dat het vogt eene Sapphier kleur verkrygt.

Edinb.

Neem van

Kalkwater, nieuwlings gemaakt, een pint;
Ammoniac Zout, twee drachma's.

Ont-

Ontbind het Zout in het Kalkwater, en laat de ontbinding in een geel koperen vat staan, tot dat ze eene blaauwe kleur verkreegen heeft.

Dit Water is thans vry veel in gebruik, als een afvagend middel in vuile hardnekkige zweeren; en om vlekken of vliezen op de Oogen wech te neemen. Het Koper doet meer tot deszelfs kleur dan tot deszelfs geneezende uitwerking; want de ontbondene hoeveelheid is ten uiterste gering.

AQUA VITRIOLICA CÆRULEA.

*Blaauw Vitrioolwater.
Lond.*

Neem van
Blaauwe Vitriool, drie oncen;
Aluin,
Sterken Geest (of Olie) van Vitriool, van
elks twee oncen;
Water, anderhalf pint.

Kook de Zouten in het Water, tot dat ze gesmolten zyn, doet 'er dan den zuuren Geest by, en kleins het mengsel door papier.

AQUA STYPTICA.

*Bloedstempend Water.
Edinb.*

Neem van
Blaauwe Vitriool,
Aluin, van elks drie oncen;
Water, twee pinten.

Kook het tot dat de Zouten ontbonden zyn, kleins dan het Vogt, en doet 'er twee drachma's Olie van Vitriool by.

DEEZE Saamenmengfels worden gemaakt naar het Bloed-stempend middel, door *Sydenham* aangepreezen, om het bloeden uit den Neus en andere uitwendige bloedingen te stui-

ten: tot dat einde moeten doeken of wieken in het vogt gedoopt, en op de deelen aangewend worden.

AQUA VITRIOLICA CAMPHORATA.

*Gekamferd Vitriool Water.
Lond.*

Neem van
Witte Vitriool, een half once;
Kamfer, twee drachma's;
Kookend Water, twee pinten.

Meng het saamen, op dat de Vitriool moge smelten, en kleins het vogt, na dat de droeffem bezonken is, door papier.

Dit is eene onprofytelyke wyze van Kamfer te behandelen; want het grootste deel van dezelve scheidt te gelyk met den droeffem der Vitriool af, en 'er blyft weinig van in het water hangen. Het COLLEGIE van *Edinburgh* hadt, in de voorgaande Uitgave hunner Apotheek, eene bereiding, onder den tytel van AQUA OPHTHALMICA (*Oogwater*), weinig van het bovenstaande verschillende, dan dat de hoeveelheid van het Water grooter was, en in de byvoeging van Oogniet en Bolus; inmengfels, die 'er geheel geen nut aan kunnen doen, om dat ze in water niet kunnen ontbonden worden, en onder het staan, van het zelve bezinken. Daarom hebben zy, by de laatste overziening van hunne Apotheek, deeze bereiding tot de volgende eenvoudiger gedaante gebragt.

AQUA VITRIOLICA.

*Vitriool Water.
Edinb.*

Neem van
Witte Vitriool, twee drachma's;
Water, twee pinten.

Kook

Kook het tot dat de Vitriool ontbonden is,
en kleins het vogt dan af.

WANNEER de Oogen wateragtig of ontstoken zyn, kunnen deeze ontbindingen van witte Vitriool met veel nut aangewend worden; de ligter ontsteekingen zullen dikwyls, zonder eenigen verderen bystand, voor dit Geneesmiddel wyken: in de heeviger, moeten Aderlaating en buikzuiverende middelen, voor derzelver gebruik, voorafgaan.

AQUA PHAGEDÆNICA.

Wech-eetend Water.
Edinb.

Neem van
Kalkwater, een pint;
Invreetend opgeheeven Kwiksilver, een
half drachma.

Laat 'er eene Ontbinding van gemaakt worden.

Dit is ingericht om oude vuile zweeren te wasschen en te zuiveren, en het groeijen van sponsagtig vleesch te beletten. Tot de meeste oogmerken is het veel te scherp om onverdund gebruikt te worden.

GARGARISMA ADSTRINGENS.

Saamentrekkende Gorgeldrank.

Neem van
Eiken Bast, een once;
Aluin, een drachma;
Honich van Roozen, een once;
Water, anderhalf pint.

Kook het Water met den Eiken Bast, tot zoo lang, dat het Vogt, als het gekleinsd wordt, slegs een pint bedraagt; waar by dan de Aluin en de Honich moet gedaan worden.

GARGARISMA COMMUNE.

Gemeene Gorgeldrank.

Neem van
Tinctuur van Roozen, een pint;
Honich van Roozen, twee oncen.

Meng het te saamen.

Of,

Neem van
Water, zes oncen;
Salpeter, een drachma;
Honich van Roozen, een once.

Meng het te saamen. Wanneer zuuren vereischt worden, moeten 'er veertig droppels van den flappen Geeft van Vitriool by dit saamenmengsel gedaan worden.

GARGARISMA DETERGENS.

Afvaagende Gorgeldrank.

Neem van
Verzagtend Afkookfel, een pint;
Tinctuur van Myrthe, een once;
Honich, anderhalf once.

Meng het te saamen.

GARGARISMA EMOLLIENS.

Verzagtende Gorgeldrank.

Neem van
Althea wortel, twee oncen;
Vygen, vier in getal;
Water, drie pinten.

Kook het tot dat een pint 'er van uitgewaasemd is, en kleins het vogt dan af.

DEEZE Vogten worden gebruikt, om den mond en de keel te spoelen; het eerste, als de deelen ten uiterste verslapt zyn; het twee en derde, als 'er zweeren zyn, die afgevaagd of de ontlasting van dik lymig speeksel moet bevorderd

derd worden; en het vierde, wanneer de mond droog, smagende en styf is, om hem te bevochtigen en te verzagten. In sommige gevallen kunnen vlugge Geesten, met voordeel, by deeze soorte van bereidingen gevoegd worden. Dr. *Pringle* onderricht ons, dat hy weinig baat gevonden heeft, in de Keel-Ontsteeking, of vernauwing van de Keel, by de gewoone Gorgeldrankjes; dat zulken, die van eenen zuuren aart zyn, meer kwaad dan goed schynen te doen, door de ontlastbuisjes van het speeksel en slym toe te trekken, en deeze vogten te verdikken; dat een Afkooksel van Vygen in Melk en water eene tegengestelde uitwerking schynen te hebben, byzonderlyk als 'er wat Geest van Ammoniac Zout bygedaan was, waar door het speeksel dunner werdt en de klieren overvloediger afscheidden; eene omstandigheid, die altoos veel tot de geneezing toebrengt.

ENEMA DE AMYLO.

Klisteer van Styffel.

Neem van

Gely van Styffel, vier oncen;
Lyn-Olie, een half once.

Smelt de Gely over een zagt vuur, en meng 'er dan de Olie in. Somtyds worden 'er veertig droppels vloeibaar Heulsap bygedaan.

ENEMA ANODYNUM, five OPIATUM.

Pynstillend, of heulsappig Klisteer.

Neem van

Treksel van Lynzaad, zes oncen;
Vloeibaar Heulsap (d), veertig droppels.

Of.

Schaapen vleeschnat, vyf oncen;
Thebaiesch Uittreksel, drie greinen.

(d) *Laudanum liquidum.*

ENEMA ANTICOLICUM.

Klisteer tegen het Koliek.

Neem van

Gemeen Afkooksel, een half pint;
Heilig aftreksel (e), een once;
Gemeen Zout, een drachma;
Lyn-Olie, twee oncen.

Meng het te saamen.

ENEMA ADSTRINGENS.

Saamentrekkend Klisteer.

Neem van

Kalkwater, tien oncen;
Japoniesch Conserf, een half once.

Meng het te saamen tot een Klisteer, waar van de helft in eens moet ingespooten.

ENEMA ADSTRINGENS BALSAMICUM.

Balsmagtig saamentrekkend Klisteer.

Dit wordt gemaakt, door een half once van Locatelli's Balsam, in den dooijer van een Ey ontbonden, by het voorgaande te doen.

ENEMA COMMUNE.

Gemeen Klisteer.

Neem van

Gemeen Afkooksel, twaalf oncen;
Verzagtend Slikmiddel, een once;
Gemeen Zout, een half once;
Olyf-Olie, twee oncen.

Meng het te saamen.

ENEMA DOMESTICUM.

Huisklysteer.

Neem

Nann: 2.

Neem van
Koeijemelk, een half pint;
Bruine Suiker,
Olyf-Olie, van elks een once.

Meng het te saamen.

ENEMA EMOLLIENS.

Verzagtend Klisfeer.

Neem van
Palm-Olie, anderhalf once;
Koeijemelk, een half pond.

Laat de Olie met den dooijer van een Ey geklopt worden, en doet 'er dan de Melk by.

ENEMA FOETIDUM.

Stinkend Klisfeer.

Neem van
Asfa foetida, twee drachma's;
Wynruit,
Zevenboom, van elks een half once;
Olyf-Olie, een once;
Olie van Barnsteen, een half drachma;
Water, anderhalf pint.

Kook het Water met de Wynruit, en Zevenboom, tot dat 'er een half pint van verwaasfemd is; kleins het overblyvend Afkookfel dan af; en meng de stinkende Gom en Oliën daar mede. De helft van de voorgeschreevene hoeveelheid, moet in eene reis ingespooten worden.

ENEMA PURGANS.

Buikzuiverend Klisfeer.

Neem van
Gemeen Afkookfel, een half pint;
Witte Zeep, een once;
Siroop van Hartsdoorn, anderhalf once.

Meng het te saamen.

ENEMA TEREBINTHINATUM.

Terpentyn Klisfeer.

Neem van
Gemeen Afkookfel, tien oncen;
Veneetfche Terpentyn (in den dooijer van een Ey ontbonden) een half once;
Lyn-Olie, een once.

Meng het te saamen.

DE Gebruiken deezer Saamenmengfels zyn uit derzelver tytels genoeg te zien. De Styffel-pynstillende, verzagtende, en saamentrekkende Klystereen, worden in Roodelopen en andere Buikloopen gebruikt, om de spanning der Darmen te versterken, om ze tegen het afbyten door de scherpe vogten te beschermen, derzelver verzweringen te heelen, en de pynen, die deeze ongemakken verzellen, te verzagten. Het Terpentyn Klisfeer wordt in Graveelziekten ingespooten, het stinkende in die van de Baarmoeder. De anderen zyn geschikt, om de Darmen van het geen ze bevatten te ontlasten, wanneer het ingeeven van buikzuiverende middelen in andere gedaanten, of niet gevoeglyk, of niet veilig is. De Klistereen zyn van sommigen aangemerkt geweest als enkel plaatselyke toepassingen, welker werking bepaald was tot de Darmen, in welken zy ontvangen werden. Maar de ervaa renheid heeft getoond, dat ze zich vry verder uittrekken: dus bevordert het Terpentyn Klisfeer, hier boven beschreeven, de ontlasting door de Nieren, en deelt aan de pis eenen Violet reuk mede; en het pynstillende Klisfeer is verdoovende, even als of men eene maatige gifte Opium doorgeflikt hadt: ja 'er zyn Menschen geweest, die door geestagtige Klistereen dronken geworden zyn; en sommigen verzeekeren, dat het leven eenige dagen lang onderhouden geweest is door zulken, die van eene voedende foorte zyn.

INJECTIO BALSAMICA.

Balsmagtig Inwtrpsel.

Neem

Neem van

Balfem Copaiva, een half once;
Kalkwater, zes oncen;
Honich van Roozen, twee oncen.

Laat de Balfem ter dege geklopt worden met den dooijer van een Ey; en doet 'er dan het Kalkwater en den Honich langzaamerhand by.

INJECTIO MERCURIALIS:

Inwerpsel van Kwikzilver.

(e) Urethra.

Neem van

Kwikzilver,
Balfem Copaiva, van elks een half once;
Roozewater, een half pint.

Vryf het Kwikzilver met den Balfem, tot dat zy volkomen vereenigd zyn; meng dan een door van een Ey daar mede, en doet 'er naderhand het Roozewater by.

Dit en de voorgaande bereiding zyn geschikt om in den pisweg (e) gespuut te worden, in venynige Zaaddruipingen, om de decelen te zuiveren en af te vagen.

Nann 3

X. HOOFD.

X. H O O F D D E E L.

Van de Pleisters.

PLEISTERS worden voornaamelyk saamenmengd uit olieagtige en vetagtige zelfstandigheden, met poeders tot zulk eene dikte vereenigd, dat het saamenmengsel, in de koude, vast blyve, zonder aan de vingers te kleeven; dat het met eene geringe hitte zagt en buigzaam worde; en dat het door de warmte van het menschelyk lichaam zoo taai worde, dat het gereedelyk zoo wel aan de huid kleee, als aan de zelfstandigheden, daar het op uitgespreid wordt.

Daar is echter verschil tusschen de dikte van Pleisters, naar de onderscheiden oogmerken, waar toe ze aangewend worden: dus moeten die, welke voor de Borst en Maag geschikt zyn, zeer zagt en buigzaam zyn; terwijl die, welke voor de Lendenen geordeneerd worden, vaster en kleeveriger moeten zyn. Een once uitgeperste Olie, een once geel Wafch, en een half once van eenig bekwaam poeder, zullen een Pleister maaken van de eerstgemelde dikte; voor een harde, kan 'er een once Wafch, en een half once poeder meer worden bygedaan. Men kan ook Pleisters maaken van Harsen, Gomharsen, enz. zonder Wafch, voornaamelyk in voorschriften, die op staande voet gereed gemaakt worden: voor Winkelbereidingen, zyn deeze Saamenmengfels zoo gevoeglyk niet; om dat ze in het bewaaren schielik week worden, en in eene warme lucht plat neer zakken.

Men heeft gemeend, dat Pleisters konden bezwangerd worden met de soortelyke kragten van verscheidene plantgewassen, door de ver-

sche plant met de Olie, die men tot het saamenmengsel der Pleister bezigt, te kooken. De kooking werdt vervolgd tot dat het kruid byna geschroeid was, met voorzorge, dat de stoffe geene zwarte kleur mogte aanneemen: waarna de vloeistoffe uitgekleinsd werd, en wederom op het vuur gezet, tot dat alle de wateragtige vogtigheid uitgewaassend was. Wy hebben reeds aangemerkt, dat deeze behandeling geene zeer gewigtige hoedanigheden aan de Oliën mededeelt, zelfs in betrekking tot derzelver gebruik in eenen vloeibaaren staat: veel min kunnen Pleisters, met zulke Oliën gemaakt, eenige kragt van belang uit deeze kruiden verkrygen.

Kalken van Lood, met Oliën gekookt, verenigen zich met dezelve tot een Pleister van uitsteekende vastigheid, en die een bekwaamen grondslag uitmaakt voor verscheidene andere Pleisters.

Onder het kooken van deeze Saamenmengfels, moet 'er eenige hoeveelheid water bygedaan worden, om voor te koomen, dat de Pleister niet aanbrande, noch zwart worde. Zodanig water, als 'er noodzaakelyk by moet gedaan worden terwijl het kookt, moet vooraf heet gemaakt worden: want koud vogt zoude de bewerking niet alleen langer uitrekken, maar de stoffe ook doen losbarsten, en met geweld 'er uitvliegen tot groot gevaar van den bewerker; dit toeval zal eveneens gebeuren, als men 'er heet water bydoet, by aldien de Pleister uitneemend heet is.

EMPLASTRUM ANODYNUM.

Pyn.

*Pynstillende Pleister.**Edinb.*

Neem van

Witte Hars, agt oncen;
 Tacamahaca, in Poeder,
 Galbanum, van elks vier oncen;
 Komynzaad, drie oncen;
 Zwarte Zeep, vier oncen.

Smelt de Harsen en Gommen te saamen; doet 'er dan de Zaaden, tot poeder gemaakt, en de Zeep by, en maak het alles tot een Pleister.

DEEZE Pleister geeft somtyds verligting in sommige ligte Zinking pynen, welk zy onderfeld wordt te doen, door te beletten, dat de vogten op het deel vloeijen, en door de zodanigen, die daar reeds stilstaan in beweging te brengen en uit te dryven.

EMPLASTRUM ANTIHYSTERICUM.*Pleister tegen de Moederkwaalen.**Edinb.*

Neem van

Galbanum, twaalf oncen;
 Tacamahaca, in poeder;
 Geel Wasch, van elks zes oncen;
 Veneesche Terpentyn,
 Komynzaad, in poeder,
 Alfa foetida, van elks vier oncen.

Meng en maak het tot een Pleister.

DEEZE Pleister wordt op het Navelgewest, of over den geheelen Onderbuik gelegd, in Moederkwaalen; en somtyds met goed gevolg.

EMPLASTRUM ADTRAHENS.*Trek-Pleister.**Lond.*(a) *Ceratum album.* (b) *Ceratum citrinum.*

Neem van

Geele Hars,
 Geel Wasch, van elks drie ponden;
 Beproefd Schaapenvet, een pond.

Smelt het te saamen, en doet de stoffe, terwyl ze nog vloeibaar is, door een teems.

Dit is een zeer wel uitgedachte Pleister tot de oogmerken, in den tytel uitgedrukt; zy is bestemd om de plaats der Meliloten Pleister te vervangen; over welker prikkeling, wanneerze gebeezigd wordt om blaaren te trekken, geduurig geklaagd wordt. Dit ontstondt uit de groote veelheid van Hars, die 'er in begreepen was, welke hier om die reden verminderd is. Het zou wel schynen dat de Hars, wanneer het oogmerk alleen was, om blaaren te maaken, geheel en al moest nagelaaten worden, ten zy 'er eenē aanhoudende pyn en prikkeling, door de blaartrekkinge verwekt, vereischt wierdt. Inderdaad zyn geen Pleisters van welke soorte ook, tot dit oogmerk geschikt: want derzelver dikte maakt, dat ze ongemakkelyk zitten, en derzelver kleeverygheid maakt het afneemen van dezen pynelyk. Wasch-Pleisters, die zagter en zoo kleeveryg niet zyn, schynen verre de voorkeur te moeten hebben: De witte Wasch Pleister (a) zal tot algemeen gebruik kunnen dienen; en tot sommige byzondere oogmerken kan de Citroenkleure Wasch Pleister (b) aangewend worden.

EMPLASTRUM CEREUM.*Wasch Pleister.**Edinb.*

Neem van

Geel Wasch, vier ponden;
 Witte Hars,
 Schaapenvet, van elks twee ponden.

Smelt het te saamen, tot een Pleister; welke de plaats van de Meliloot Pleister vervangt.

DEE-

DEEZE Pleister is aan de voorgaande gelyk, doch de verdere vermindering van de Hars maakt ze voor sommige oogmerken verkieslyker.

EMPLASTRUM CEPHALICUM.

Hoofd-Pleister.

Lond.

Neem van

Burgundiesch pik, twee ponden;

Week Labdanum, een pond;

Geele Hars,

Geel Wafsch, van elks vier oncen;

De uitgeperste Olie, die Olie van Foelie genaamd wordt, een once.

Smelt de Pik, Hars en 't Wafsch te saamen; doet 'er dan eerst het Labdanum, en daarna de Olie van Foelie by.

Edinb.

Neem van

Tacamahaca, in poeder;

Geel Wafsch,

Veneetsche Terpentyn, van elks vier oncen;

Olie van Lavendel, twee drachma's;

Olie van Barnsteen, een drachma.

Smelt de Tacamahaca met het Wafsch, en doet 'er dan de Terpentyn by, zoo dat 'er een Pleister van gemaakt worde: wanneer dit saamenmengsel van het vuur genomen, en byna koud geworden is, meng 'er dan de Oliën in.

DEEZE Pleisters worden, in zwakheid of pyn van het hoofd, aan de Slaapen of Voorhoofd, enz. gelegd, en somtyds ook aan de Voeten. *Schulze* verhaalt, dat eene verouderde zinking in de Slaapen van 't hoofd, die zich by ryden tot de Tanden uitstreckte, en ondraaglyke pyn veroorzaakte, in twee dagen geneezen was door een Pleister van deeze soorte, (met byvoeging van een weinig Opium) op het deel gelegd, na dat verscheide andere

hulpmiddelen te vergeefs beproefd waren: Hy voegt 'er by, dat eene groote menigte vloeibaare stoffe, onder de Pleister, by droppels afliepen, die zoo scherp waren, dat ze de huid verbeeten.

EMPLASTRUM de CICUTA cum AMMONIACO.

Pleister van Scheerling, met Ammoniac.
Edinb.

Neem van

Sap van Scheerlingbladeren, vier oncen;

Ammoniac Gom, agt oncen;

Azyn van Zee-Ajuin, zoo veel als genoeg is, om de Gom te ontbinden.

Doet het Sap by deeze ontbinding, en het mengsel gekleinsd hebbende, kook hetzelfde tot de dikte van een Pleister.

DEEZE Pleister werdt voor deezen ongesteld kragtig verkoelende en verdryvende zyn, en byzonder dienstig tegen zwellingen van de Milt, en spanningen van de hypochondriesche Ryken. Eenigen tyd geleden, werdt ze geheel en al verzuimd, en daarom heeft het COLLEGIE van Londen dezelve, by de laatste overziening van hunne Apotheek, uitgelaaten. Maar de verheeven ontbindende kragt, die Dr. *Storck* in de Scheerling ontdekt heeft, en die hy bevondt, dat ze zoo wel in deeze, als in andere, gedaanten oeffende, gaf haar recht tot verdere beproevingen. De Pleister schynt zeer wel uitgedacht, en de bygevoegde inmengfels wel gekoozen, om de uitwerking der wilde, of dolle, Kervel te ondersteunen.

EMPLASTRUM COMMUNE.

Gemeene Pleister, gemeenelyk Diachylon genaamd.
Lond.

Neem van

Olyf Olie, een Gallon;

Zilverfchuim, tot een zeer fyn poeder gevreeven, vyf ponden.

Kook

Kook het over een zagt vuur, met omtrent twee pinten water, hetzelfde geduurig roerend houdende, tot dat de Olie en het Glit vereenigen, en de dikte van een Pleister verkrygen. Indien al het water verteerd is, eer 't zoo ver koomt, doet 'er dan wat heet gemaakt water by.

Edinb.

Neem van
Olyf Olie, zes pinten;
Zilverfchuim, drie ponden.

Kook het tot een Pleister.

In deeze bewerkingen moet de hitte zagt zyn, en de stoffe geduurig roerende gehouden worden, anders zwelt het op, en zou over het vat kunnen loopen. Wanneer het Saamenmengfel wankleurig is, zoo zal het bydoen van een weinig Loodwit en Olie de kleur verbeteren.

Deeze Pleisters zyn de gewoone hulpmiddelen in ontvellingen van de huid, geringe vleesch wonden en dergelyken. Zy houden het deel zagt en een weinig warm, en beschermen het tegen de lucht; het welk alles is, dat men van eenige Pleister, in deeze gevallen, kan verwagten. Sommigen onzer fchrandere Medicyn-Maakers dachten deeze oogmerken wel te kunnen bereiken met een beeterkoop saamenmengfel, en hebben daarom eene groote menigte Witfel en Varkens Reuzel daar by gedaan: dit is echter geenszins toe te staan, niet alleen om dat het zoo goed niet kleeft, maar ook om dat de Reuzel instaat is om duf en fcherp te worden. De nagemaakte, of vervalschte is op het oog wel te onderscheiden.

EMPLASTRUM COMMUNE ADHÆSIVUM.

*Gemeene Hechtpleister.
Lond.*

Neem van
Gemeene Pleister, drie ponden;
Geele Hars, een half pond.
IV. DEEL.

Smelt de gemeene Pleister over een zeer zagt vuur; doet 'er dan de Hars, eerst tot poeder gemaakt, op datze te beter moge finelten, by; en meng alles te saamen.

Deeze Pleister kan anders gemaakt worden, door, in plaatse van de gemeene Pleister, derzelver innengfels, Olie en Glit te nemen; en de Hars, een weinig voor dat ze tot haare behoorlyke dikte gekoomen is, daar by te doen; dan het kooken te vervolgen tot dat de Pleister voltooid is.

Op deeze laatste wyze gemaakt, komt ze best voor den dag.

EMPLASTRUM ADHÆSIVUM.

*Hecht-Pleister.
Edinb.*

Neem van
Gemeene Pleister, twee ponden;
Burgundiesche Pik, een pond.

Smelt het te saamen om 'er een Pleister van te maaken.

DEEZE Pleisters worden voornaamelyk gebruikt als hechtpleisters, om andere verbanden by een te houden enz.

EMPLASTRUM COMMUNE cum GUMMI.

*Gemeene Pleister met Gommen.
Lond.*

Neem van
Gemeene Pleister, drie ponden;
Gekleinsde Galbanum, agt oncen;
Gemeene Terpentyn,
Wierook, van elks drie oncen.

Smelt de Galbanum met de Terpentyn, over een zagt vuur, en strooi 'er den Wierook; tot poeder gemaakt, in: meng dan met deezen de gemeene Pleister; dezelve vooraf op een heel zagt vuur gefinolten hebbende. Of, in plaatse van de Gemeene Pleister, die reeds gemaakt is, kunt gy de Olie en het Glit, te saamen gekookt, neemen: zoo ras als deezen vereenigen, eer ze de dikte van een Pleister gekreegen hebben, moeten de andere innengfels daar by gedaan worden.

Oooo

EM.

EMPLASTRUM GUMMOSUM.

Gom Pleister.
Edinb.

Neem van
Palm-Olie, vier pinten;
Zilverschuim, anderhalf pond;
Ammoniac Gom,
Galbanum,
Veneetſche Terpentyn,
Geel Waſch, van elks een half pond.

Kook de Olie met het Zilverschuim, tot de dikte van een Pleiſter; doet 'er dan de andere inmengſels by, en maak alles tot een Pleiſter, naar de kunst.

BEIDE deeze Pleiſters worden als rypmaakende en ettermaakende gebruikt; byzonderlyk in Ettergezwollen, na dat een gedeelte van de ſtoffe ryp geworden en ontlaſt is, om het overige harde gedeelte tot etter te maaken, of te verdryven.

EMPLASTRUM CROCEUM, vulgo
OXYCROCEUM.

Saffraan Pleiſter, gemeenelyk genaamd
Oxycroceum.
Edinb.

Neem van
Burgundieſche Pik,
Geel Waſch, van elks een pond;
Galbanum,
Teer, van elks een half pond;
Saffraan tot poeder geſtampt, twee oncen.

Laat de Burgundieſche Pik, het Waſch en de Galbanum te ſaamen geſmolten worden over een zagt vuur; doet 'er dan de Teer en Saffraan by, en maak alles tot een Pleiſter.

MEN zegt, dat dit min zuinig en zonder oordeel bedacht ſaamenmengſel de deelen, op welken het gelegd wordt, grootelyks verſterkt, byzonderlyk de peesagtige; en dat het koude gezwollen ontbindt en verdryft. De Teer is nu,

als een inmengſel, in de plaats van Veneetſche Terpentyn, Myrrhe en Olibanum, ingevoerd.

EMPLASTRUM e CUMINO.

Komyn Pleiſter.
Lond.

Neem van
Burgundieſche Pik, drie ponden;
Geel Waſch,
Komyn Zaad,
Karewei Zaad,
Lauwerier Beziën, van elks drie oncen.

Smelt de Pik met het Waſch; ſtrooi 'er dan de andere inmengſels, eerſt tot poeder gemaakt in, en meng alles wel te ſaamen.

DEEZE Pleiſter ſtaat aangepreezen, als een maatig verwarmend verdryvend middel; en wordt door ſommigen geordonneerd op het Onderbuiks Geweſte te leggen, om de Ingewanden te verſterken, en winden te verdryven.

EMPLASTRUM DEFENSIVUM.

Befchermende Pleiſter.
Edinb.

Neem van
Zilverschuim, twee ponden;
Olyf olie, vier pinten;
Geel Waſch,
Olibanum, in poeder,
Veneetſche Terpentyn, van elks vier oncen;
Colcothar van Vitriool, zes oncen.

Kook de Olie met het Zilverschuim tot dat zy byna de dikte van een Pleiſter gekreegen hebben; ſmelt het Waſch hierin, en doet 'er de andere inmengſels dan by, om alles tot een Pleiſter te maaken, naar de kunst.

DEEZE Pleiſter wordt rondom de lippen der

der wonden en zweeren gelegd, over de andere oplegfels heen, om dezelve voor ontfteekinge of toevloed van vogten te befchermen; waar toe de Pleifter nogthans, gelyk de Hr. *Sharp* wyslyk aanmerkt, veel eer gefchikt is om te weeg te brengen, dan om af te weeren.

EMPLASTRUM e MELILOTO.

Meliloot Pleifter.

Neem van

Meliloot verfche bladeren, zes ponden;
Oflen vet, drie ponden;
Witte Hars, agt ponden;
Geel Wafch, vier ponden.

Kook het kruid in het gefmolten vet, tot dat het byna gethroeid is; pers het Vet dan fterk uit, en, de Hars en 't Wafch daar by gedaan hebbende, kook het alles een weinig; om 'er een Pleifter van te maaken.

DEEZE Pleifters is menigmaal gebruikt geweest om blaaren te maaken: zie EMPLASTRUM ADTRAHENS. Het COLLEGIE van Londen heeft de hoeveelheid van de Hars verminderd, om het faamenmengfel minder prikkelend te maaken; gelyk zy ook het kruid hebben agter gelaaten, als hebbende niets te beduiden ten nutte van de Pleifter, en zynde van eenen zeer onaangenaamen reuk, eene omftandigheid van het uiterfte belang om vermyd te worden, in ziekten, waarin met alle mogelyke poogingen moet toegelegd worden om moeijelykheid voor te koomen, en volkomen rust te bezorgen; om nu niet te fpreken van de ondeugende vervalschingen, die in deeze Pleifter fomtyds gedaan worden met prikkelende middelen, om de groene kleur, die tot haar verkoopbaar kenmerk gemaakt is, op een veel korter wyze, dan door het kookken van het kruid, daaraan te bezorgen. De zekerste wyze, om dit bedrog te ontdekken, is, een weinig van de Pleifter in wat Geest van Ammoniac zout te doen; als dat den Geest blaauw verft, kunnen wy verzeekerd zyn, dat ze vervalicht is. Het COLLEGIE van Londen,

heeft in de plaatfe van deeze Pleifter, het *Emplastrum attrahens*, en dat van *Edinburgh*, het *Emplastrum cereum* gefield.

EMPLASTRUM ex AMMONIACO cum MERCURIO.

Lond.

Neem van

Ammoniac Gom, gekleinsd, een pond;
Kwikzilver, drie oncen;
Enkele Balfem van Zwavel, een drachma.

Vryf het Kwikzilver met den Balfem van Zwavel, tot dat het niet meer gezien kan worden; doet 'er dan de Ammoniac Gom, dezelve gefmolten hebbende, by, een weinig voor dat het mengfel koud is; en laat alles wel ter dege faamen vermengd worden.

Dit is een zeer wel uitgedachte Pleifter met Kwikzilver. Indien dezelve in sommige gevallen niet genoeg kleeft, zal het bydoen van een weinigje Terpentyn dezelve ras zoo maaken.

EMPLASTRUM COMMUNE cum MERCURIO.

Gemeene Pleifter met Kwikzilver.

Lond.

Neem van

Gemeene Pleifter, een pond;
Kwikzilver, drie oncen;
Enkele Balfem van Zwavel, een drachma.

Maak het tot een Pleifter, op dezelfde wyze als de voorgaande.

EMPLASTRUM MERCURIALE.

Pleifter van Kwikzilver.

Edinb.

Neem van

Gompleifter, anderhalf pond;
Kwikzilver, agt oncen;

00002

Ve

Veneetsche Terpentyn, een once;
Vloeibaare Storax, anderhalf once.

Vryf het Kwiksilver met de Terpentyn en de Storax, in een mortier, tot datze volkomen vereenigd zyn; en de Gomplesister gesmolten en van 't vuur genomen hebbende, doet 'er dit mengfel dan by.

DEEZE mercuriale Pleisters worden aangemerkt, als kragtige ontbind- en verdryvende middelen, die met veel meer zekerheid tot deeze oogmerken werken, dan eenig saamenmengfel van groeiende zelfstandigheden alleen; dewyl het Kwiksilver in een grooten trap zyne kragt oefent, en somtyds in het gestel gebragt wordt tot zulk eene groote hoeveelheid, dat het den mond aandoet. Pynen in de gewrichten en Lendenen, uit venusziekte ontstaan, knoesten, knobbels en beginnende verhardingen der klieren, worden gezegd somtyds daar voor te wyken.

EMPLASTRUM e MINIO.

Pleister van Menie.
Lond.

Neem van

Olyf-Olie, vier pinten;
Menie, tot een zeer fyn poeder gemaakt,
twee en een half pond.

Maak het tot een Pleister, op die wyze, als voor het bereiden van de Gemeene Pleister voorgeschreeven is; maar hier wordt meer water vereischt, en 'er is meer zorgvuldigheid noodig, om voor te koomen, dat het saamenmengfel niet aanbrande noch zwart worde.

Dit wordt tot dezelfde oogmerken gebruikt als de gemeene, of diachylon Pleister, waar van het weinig anders, dan in kleur verschilt. Het heeft een ongemak, dat het zoo wel niet kleeft; en daarom heeft het COLLEGIE van Edinburgh dit saamenmengfel nu agter gelaten.

EMPLASTRUM de MINIO cum SAPONE.

Menie Pleister met Zeep.

Deeze wordt gemaakt, door by de voorgaande Pleister, van het vuur genomen, zoo ras als de vogtigheid uitgedampt, en terwyl het nog heet is, een half pond Spaansche Zeep, in dunne schilfers gesneden, by te doen: roer alles sterk te saamen, tot dat de Zeep gesmolten en een Pleister gemaakt is, naar de kunst.

Dit wordt by sommigen heel veel geacht, om jichtagtige builen, en sappen, die na verrekking stillaan, te verdryven. Wat voore kragten, onderscheiden van de algemeene der middelen van deezen rang, het ook moge bezitten, dezelve hangen geheel en al van de Zeep af; en Zeep, tot de gedaante van een Pleister gebragt, schynt niet veel van die kragt te oeffenen, welke zy in gedaanten van mindere dikte vertoent.

EMPLASTRUM e MUCILAGINIBUS.

Pleister van Slymen.
Lond.

Neem van

Geel Wasch, veertig oncen;
Olie van Slymen, een half pint;
Ammoniac Gom, gekleinsd, een half pond;
Gemeene Terpentyn, twee oncen.

Smelt de Ammoniac Gom met de Terpentyn; en, het Wasch met de Olie in een ander vat gesmolten hebbende, doet dit laatste mengfel by het andere.

SOMMIGEN zyn gewoon geweest, in plaats van de Olie van slymen, gemeene Olyf-olie, met Fenegriekzaad geurig gemaakt, te gebruiken; en deeze verwisseling kan misschien als geoorloofd worden toegelaaten; want de echte Olie van slymen bevat naauwelyks iets van eenig der inmengfels, uitgenomen dat gedeelte van het Fenegriek zaad, waarin deszelfs geur

geur huisvest, terwyl de slymige stoffen alleen dienen, om ze met een naam te voorzien. Zie blad. 34r.

EMPLASTRUM ROBORANS.

*Versterkende Pleister.
Lond.*

Neem van
Gemeene Pleister, twee ponden;
Wierook, een half pond;
Drakenbloed, drie oncen.

Smelt de Gemeene Pleister, en doet 'er de andere innengfels, tot poeder gemaakt, by.

Het Drakenbloed moet tot een zeer fyn poeder gemaakt worden, anders zal het mengfel niet van eene gelykformige kleur zyn.

DIT is eene verbetering van het werkelyk, en zonder oordeel uitgedacht saamenmengfel, in onze voorgaande Apotheeken beschreeven, onder den tytel van EMPLASTRUM AD HERNIAM; en schoon ver de fraaiste en eenvoudigste, is ze alzoo kragtig tot dat oogmerk, als eenig Geneesmiddel van deeze soorte. Als ze geduurig met eenen bekwaamen band gedragen wordt, zal ze, by Kinderen, menigmaal dienst doen; alhoewel mogelyk niet zoo zeer door eenige versterkende kragt der innengfels, als wel, om dat het een zagt, digt, en kleeveryg bedekfel is. Men heeft wel onderfeld, dat Pleisters, uit saamentrekkende Geneesmiddelen saamengesteld, de deelen, daar ze op gelegd werden, saamentrekken, en versterkken, maar op geen zeer goed fundament; want alle Pleisters verslappen, in 't algemeen, veel eer dan dat ze zouden saamentrekken, om dat de vetagtige stoffen, die tot derzelver saamenmenging noodig is, tegen de werking der andere innengfels inwerken en dezelve vernietigen.

EMPLASTRUM e SAPONE.

*Zeep-Pleister.
Lond.*

Neem van
Gemeene Pleister, drie ponden;
Harde Zeep, een half pond.

De gemeene Pleister gesmolten hebbende, meng de Zeep daar mede, en kook het tot de dikte van een Pleister. Draag wel zorg, dat het niet te koud worde, eer gy het tot rollen maakt, want dan zou het te brosch zyn.

DEEZE Pleister verschilt alleen in kleur van de Menie Pleister met Zeep, hier boven vermeld.

EMPLASTRUM SAPONACEUM.

*Pleister van Zeep.
Edinb.*

Neem van
Gompleister, drie ponden;
Spaansche Zeep, gescherft, een pond.

Smelt de Gompleister, en meng de Zeep daar in.

HIER wordt het bydoen der Gommen onderfeld, de ontbindende kragt der Zeep te bevorderen.

EMPLASTRUM STOMACHICUM.

*Maag-Pleister.
Lond.*

Neem van
Week Labdanum, drie oncen;
Wierook, een once;
Kaneel,
De Uitgeperste Olie, die Olie van Foelie genaamd wordt, van elks een half once;
Wezendlyke Olie van Munte, een drachma.

Den Wierook gesmolten hebbende, doet daar eerst het Labdanum, door hitte gesmolten, by, en de Olie van Foelie; meng deaen daarna met de Kaneel en de Olie van Munte; en stamp het te saamen in een warmen mortier, tot een klomp, die in een digt geslooten vat moet bewaard worden.

Ob 00 3

DER

DEEZE is een zeer fraaije Maagpleister. Zy is uitgedacht om gemakkelyk by gelegenheid gemaakt te kunnen worden (want deeze foorten van saamenmengfels, zyn niet geschikt, wegens derzelver vlugge innengfels, om bewaard te worden;) en om maar maagtig kleeverig te zyn, op dat ze de huid niet kweets; en op dat ze zonder moeite dikwils afgenomen en vernieuwd moge worden, gelyk deeze foorten van middelen, om eenige uitwerking van belang voort te brengen, moeten gedaan worden.

Edinb.

Neem van

Geel Wasch, agt oncen;
Tacamahaca, in poeder, vier oncen;
Nagelen, tot poeder gemaakt, twee oncen;
Palm Olie, zes oncen;
Uitgeperste Olie van Foelie, anderhalf once;
Wezendlyke Olie van Munte, twee drachma's.

Smelt de Wasch en Tacamahaca met de Palm-Olie; het mengfel dan van het vuur genomen hebbende, doet 'er de andere innengfels by, en maak het tot een Pleister, naar de kunst.

DEEZE Pleisters worden op het kuiltje van de Maag gelegd, in Zwakheden van dat Inge- wand, in braakingen, in het ongemak, dat oneigentlyk Hartbranding genoemd wordt enz. en somtyds met goed gevolg. Nogthans is het Maagkuiltje, gelyk *Hoffman* aangemerkt heeft, niet altoos de beste plaats, om Pleisters van deeze foorte op te leggen: Indien ze op de vyf laager Ribben van de linker zyde, na den rug toe gelegd worden, zal de Maag over 't algemeen meer baat daar van hebben; want uit ontleedkundige beschouwinge blykt, dat haar grootste deel daar gelegen is.

EMPLASTRUM VESICATORIUM.

Blaartrekkende Pleister.
Lond.

Neem van

Trekpleister, twee ponden;
Spaansche Vliegen, een pond;
Azyn, een half pint.

Smelt de Trekpleister, en meng de Spaansche Vliegen, tot een zeer fyn poeder gemaakt, kort voor dat ze styf wordt, daar in; doet 'er dan den Azyn by, en werk het wel ter dege door elkander.

Edinb.

Neem van

Burgundische Pik, twintig oncen;
Veneetsche Terpentyn,
Spaansche Vliegen, van elks zes oncen.

Maak de Spaansche Vliegen tot een zeer fyn poeder, en doet dat by de andere innengfels, vooraf te saamen gesmolten, om alles dus tot een Pleister te maaken, naar de kunst.

Saamengefelde blaartrekkende Pleister.

Edinb.

Neem van

Burgundische Pik, twaalf oncen;
Geel Wasch, vier oncen;
Veneetsche Terpentyn, agtien oncen;
Mosterd Zaad,
Zwarte Peper, van elks een once;
Spaansgroen, twee oncen;
Spaansche Vliegen, twaalf oncen.

Smelt het Wasch en de Pik te saamen; doet 'er dan de Terpentyn by; en als dit gesmolten is, strooi dan de andere innengfels, eerst tot poeder gemaakt en te saamen vermengd, daar by; het zelve geduurig roerend houdende om 'er een Pleister van te maaken naar de kunst.

De blaartrekkende Pleisters moeten in geoliede blaazen bewaard worden.

Dit laatste saamenmengfel is lang in sommige byzondere Winkels, als het onfeilbaarste blaartrekkende middel gebruikt geweest; alhoe-

hoewel ieder der twee anderen ook zeer wel aan het oogmerk beantwoorden. Maar of de Azyn in het eerste wel eenig voordeel doet, is zeer te twyfelen: in sommige gevallen heeft men inderdaad waargenomen, dat de Pleister in 't eerst in haare uitwerking scheen te missen, zonder dit byvoegfel; en dat men dezelve afneemende, en het deel met Azyn vryvende, dezelfde Pleister, daar weder opgelegd, rykelyk getrokken hadt; edoch dit schynt zoo zeer niet toe te schryven te zyn aan eenige byzondere hoedanigheid van den Azyn, als wel daar aan, dat hy, op deeze wyze aangewend, de huid zagt en bakwaam maakt voor de werking der Spaansche Vliegen; maar als hy met de andere inmengfels van de Pleister gemengd wordt, heeft hy deeze uitwerking niet: ook verwaasemt hy in 't bewaaren, in zoo verre, dat het saamenmengsel, hoewel zagt genoeg in 't eerst, in eenen niet zeer langen tyd al te droog wordt. Sommigen hebben de gewoonte van deeze moeite te spaaren, om eenige Pleister tot blaartrekking te maaken, door de Spaansche Vliegen, in poeder, by gelegenheid op een gemeene Pleister te strooijen.

EMPLASTRUM ANODYNODISCUTIENS.

Een pynstillende en verdryvende Pleister.

Neem van
Kornyn Pleister, twee oncen;
Kamfer, drie drachma's;
Thebaïsch Uittreksel, anderhalf drachma.

Vryf de Kamfer met eenige droppels Olyf-olie, tot een zeer fyn poeder, en meng ze dan met de andere inmengfels tot een Pleister, naar de kunst.

EMPLASTRUM CALIBUM.

Verwarmende Pleister.

Neem van
Gom Pleister, een once;
Blaartrekkende Pleister, twee drachma's.

Smelt het te saamen over een zagt vuur.

EMPLASTRUM SUPPURANS.

Eitermaakende Pleister.

Neem van
Gom Pleister, anderhalf once;
Burgundische Pik, een half once.

Smelt het te saamen.

De nuttigheden der drie voorgaande Saamenmengfels, die uit onze Gasthuizen overgenomen zyn, kunnen genoegzaam uit derzelve tytel gekend worden. De verwarmende Pleister is een zeer prikkelend middel van groot nut in vaste pynen, gelyk in zinkingen, de heupjicht, beginnende winterhanden of voeten, enz.

X L H O O F D D E E L.

Van de Zalven, Smeeringen, en Wasch-Zalven.

ZALVEN en Smeeringen verschillen weinig anders van Pleisters, dan in de dikte. Een Winkel Pleister, met zoo veel Olie verdunt, als in staat is om dezelve tot de dikte van styven Honich te brengen, formeert eene Zalve: en door de Olie verder te vermeerderen, wordt ze eene Smeering.

UNGUENTUM ÆGYPTIACUM.

Egyptische Zalve.
Edinb.

Neem van
Spaansgroen, tot fyne poeder gemaakt,
vyf oncen;
Honich, veertien oncen;
Azyn, zeven oncen.

Kook het, over een zagt vuur, tot de dikte van eene Zalve.

MEL ÆGYPTIACUM.

Egyptische Honich.
Lond.

Neem van
Spaansgroen, tot een zeer fyn poeder gemaakt, vyf oncen;
Honich, veertien oncen, by gewigt;
Azyn, zeven oncen by maate.

Kook deeze inmengfels te saamen over een zagt vuur, tot dat zy eene behoorlyke dikte, en roodagtige kleur gekreegen hebben.

Wanneer men dit mengfel eenigen tyd bewaart, zinkt het dikste gedeelte naa den grond; het dunner, dat boven op dryft, wordt *Mel Ægyptiacum* genaamd.

DEEZE bereidingen zyn alleen tot uitwendige gebruiken geschikt, om zweeren te zuiveren en af te vaagen, en sponsagtig vleesch onder te houden: ook zyn ze dienstig in Venus Zweeren van den mond en de Amandelen. Indienze, tot byzondere oogmerken, meer scherpheid moeten hebben, kunnen ze by gelegenheid zoo gemaakt worden, door het vat te schudden, om de dikke stoffe van den bodem (die 't meeste deel van 't spaansgroen bevat) dus met de bovenste dunne te vermengen.

UNGUENTUM ALBUM.

Witte Zalve.
Lond.

Neem van
Olyf olie, een pint;
Wit Wasch, vier ponden;
Spermaceti, drie oncen;

Smelt het met een zagt vuur, en houd het geduurig en wakker roerende, tot dat het geheel en al koud geworden is.

Edinb.

Neem van
Olyf olie, drie pinten;
Cerus, een pond;
Wit Wasch, negen oncen.

Smelt

Smelt het Wafch in de Olie, doet 'er dan langzaamerhand de Ceruis by, en roer het alles t'saamen; op dat het ter dege moge vermengd worden tot eene Zalve.

DEEZE zyn nuttige, verkoelende, verzagende Zalven, van goeden dienst in ontvellingen en andere foortgelyke ineetingen van de huid. In het eerste voorschrift is de Ceruis agtergelaaten, op vermoeden, dat dezelve eenige kwaade uitwerkingen mogt voortbrengen, wanneer ze, gelyk deeze Zalven menigmaal gedaan worden, op de tedere lichaamen van Kinderen gelegd worden. Maar alhoewel 'er geen groot gevaar in dit uitwendig gebruik van de Ceruis schynt te wezen, zoo is het bydoen daar van hier te minder noodig, om dat 'er eene andere Zalve is, die een veel werkzaamer bereiding van het zelfde metaal bevat, de *Unguentum saturninum*; welke by gelegenheid met deeze kan vermengd, of op haar zelve alleen gebruikt worden, in gevallen, waar middelen, van Lood bereid, vereischt worden.

UNGUENTUM ALBUM CAMPHORATUM.

Witte Kamfer Zalve.
Lond.

Deeze wordt gemaakt, door anderhalf drachma Kamfer, voor af met eenige droppels amandel Olie gevreeven, by de witte zalve te doen.

Edinb.

Neem van
Witte Zalve, een pond;
Kamfer, met een weinig Olie gewreeven, anderhalf drachma.

Meng het te saamen.

DEEZE Zalven worden ondersteld meer verdryvende te zyn, dan de voorgaande, en

(a) *Oxylapathum.* (b) *Nasturtium aquaticum.*

IV. DEEL.

dienstig tegen vuurigheden van de huid, juckend, en voortkruipend uitslag. Zy moeten in digt geslooten vaten bewaard worden, anders zal de Kamfer ras vervliegen: derzelver sterke reuk naar dit innengfel is het beste kenmerk van derzelver goedheid.

UNGUENTUM ex ALTHÆA.

Zalve van Althea Wortels.
Lond.

Neem van
Olie van flymen, drie pinten;
Geel Wafch, een pond;
Geelse Hars, een half pond;
Gemeene Terpentyn, twee oncen.

Smelt de Hars en het Wafch met de Olie; het mengfel dan van het vuur genomen hebbende, doet 'er de Terpentyn by, en kleins het, terwyl het nog heet is, af.

DEEZE Zalve verkrygt geene kragt van het innengfel, waar van het zyn' naam ontleent, zie bladz. 341. en daarom heeft het COLLEGIE van *Edinburgh* het zelve nagelaaten.

UNGUENTUM ANTISPORICUM.

Zalve tegen de Schurft.

Neem van
Alants wortel, versch zynde,
Scherpgepunten Patientie wortel (a), versch;
van elks drie oncen;
Water-Kers (b), versch en gestampt, tien oncen;
Varkens Reuzel, vier ponden;
Geel Wafch,
Laurier Olie, van elks vier oncen;
Azyn, een pint;
Water, drie pinten.

Stamp de wortels en kook ze in het Water en den Azyn, tot dat het vogt half verteerd is:

Pppp

is: kleins en pers het overige sterk uit, doet 'er de Waterkers en Reuzel by, en kook het tot dat de vogtigheid uitgewaasfemd is; pers de Zalve dan uit, en smelt 'er het Wafch en de Laurier-Olie in.

Nu en dan wordt Zwavel in deeze Zalve gedaan.

UNGUENTUM ANTISPORICUM cum MERCURIO.

Zalve tegen de Schurft met Kwikzilver.

Deeze wordt gemaakt, door vier oncen Kwikzilver, met eene genoegzaame veelheid Veneetfche Terpentyn gedood, by de voorgaande Zalve te doen, en dezelve, naar de kunst, tot eene Zalve te faamen te mengen.

DEEZE zyn zeer leelyke Zalven, en worden zelden gebruikt. De eerfte is ook onzeeker in haare uitwerkingen, en alhoewel deezen met Zwavel en Kwikzilver, van ontwyfelbaare kragt zyn, nogthans zyn ze geenszins beeter, dan de eenvoudiger Zalven van deeze droogeryen, hier na beschreeven. Het COLLEGIE van *Edinburgh* heeft daarom, by de laafte verbeetering, beide de Zalven tegen de Schurft gevoeglyk uitgelaaten.

UNGUENTUM BASILICUM FLAVUM.

Geele Konings Zalve.
Lond.

Neem van

Olyfolie, een pint;
Geel Wafch,
Geele Hars,
Burgundiefche Pik, van elks een pond;
Gemeene Terpentyn, drie oncen.

Smelt het Wafch, de Hars en Pik, te gelyk met de Olie, over een zagt vuur; neem het dan van het vuur af, doet 'er de Terpentyn by, en kleins het, terwyl het mengfel nog heet blyft.

Edinb.

Neem van

Geel Wafch, een pond;
Witte Harsch, anderhalf pond;
Veneetfche Terpentyn, een half pond;
Olyfolie, een pint.

Smelt het Wafch en de Hars in de Olie; doet 'er dan de Terpentyn by, en kleins de Zalf uit.

DEEZE worden gemeenelyk gebruikt in verbanden, om wonden en zweeren te zuiveren, ryp te maaken en te heelen. Zy verschillen weinig, indien iets, in derzelver uitwerkingen van het *Limimentum Arcaei*.

UNGUENTUM BASILICUM NIGRUM
vel TETRAPHARMACUM.

*Zwarte Koningszalve, of Zalve van vier
Inmengfels.*
Lond.

Neem van

Olyfolie, een pint;
Geel Wafch,
Geele Hars,
Drooge Pik, van elks negen oncen.

Smelt het alles t'faamen, en kleins het mengfel, terwyl het nog heet is, af.

DEEZE Zalve was voor deezen in zeer groote achtinge, om wonden te heelen en vleesch te doen groeijen enz. maar wordt gezegd een ongemak te hebben; te weten van dezelve vuil te maaken, en sponsagtig vleesch voort te brengen; thans wordt ze zelden gebruikt; wordende de Geele Koningszalve en de Smeering van Arceus in 't algemeen voor beter gehouden.

In de *Edinburgfche Apotbeek* wordt de Zwarte Konings Zalve voorgeschreven als volgt:

Neem van

Geel Wafch,

Wit.

Witte Hars,
Schaapen Vet,
'Feer, van elks een half pond;
Olyfolie, anderhalf pint.

Smelt het over een zagt vuur, roerende het alles wel te saamen; en kleins dan de Zalve.

HOE veel de verandering, hier gemaakt, moge toebrengen, om het ongemak, waar over hier voor geklaagd werdt, voor te koomen, dan of de tegenwerping, tegen de oude Zalve gemaakt, inderdaad wel gegrond ware, zulks kan ik niet op my neemen te bepalen. Die in 't gebruik deezer soorten van middelen meest ervaaren zyn, kunnen wel meer aan 't saamenmengfel toefchryven, dan het deel heeft in de voortbrenging.

UNGUENTUM BASICUM VIRIDE.

*Groene Konings Zalve.
Lond.*

Neem van
Gele Konings Zalve, agt oncen;
Olyf Olie, drie oncen by maate;
Bereid Spaansgroen, een once.

Meng en maak het tot een Zalve.

DEEZE Zalve is een kragtig afvaagend middel. Onze Gasthuizen zyn gewoon geweest, eene Zalve te bereiden, die veel naar deeze gelykt, onder den tytel van *Unguentum viride detergens*.

UNGUENTUM CITRINUM.

*Gele Zalve.
Edinb.*

Neem van
Kwikzilver, een once;
Geest van Salpeter, twee oncen;
Beproefde Varkens Reuzel, een pond.

Ontbind het Kwikzilver in den Geest van Salpeter, door trekkinge in eene Zandhitte;

Pppp 2

en meng de Reuzel, terwyl de ontbinding nog zeer heet is, daarin; dezelve eerst gesmolten hebbende, en als ze pas begint styf te worden. Roer het wakker te saamen in een marmeren mortier, om alles tot eene Zalve te maaken.

UNGUENTUM CÆRULEUM FORTIUS.

*De sterker blaauwe Zalve.
Lond.*

Neem van
Beproefde Varkens Reuzel, twee ponden;
Kwikzilver, een pond;
Enkelen Balsëm van Zwavel, een half once.

Vryf het Kwikzilver met den Balsëm van Zwavel, tot dat ze volkomen vereenigd zyn; doet 'er dan de heergemaakte Reuzel by, en meng het zorgvuldig te saamen.

UNGUENTUM CÆRULEUM MITIUS.

*De zagter blaauwe Zalve.
Lond.*

Neem van
Beproefde Varkens Reuzel, vier ponden;
Kwikzilver, een pond;
Gemeene Terpentyn, een once.

Vryf het Kwikzilver met de Terpentyn, in een mortier, tot dat het niet meer gezien kan worden; doet 'er de Warme Reuzel dan langzaamerhand by, en meng het zorgvuldig te saamen.

DEEZE laatste Zalve komt met eene veel beter kleur te voorschyn; dan de voorgaande, die van eene zeer gebrooken kleur is. De Zalven van Kwikzilver hebben, in veele gevallen, dezelfde uitwerkingen, als de bereidingen van dit mineraal, inwendig ingenomen zynde; en ze worden tegenwoordig menigmaal gebeezigd, niet alleen, als veranderende middelen, in huidziekten; maar ook in

Ve-

Venus en andere hardnekkige gevallen, om eene kwyling te verwekken.

De kwyling, door Zalve verwekt, wordt gezegd met het minste ongemak verzeld te gaan, en de volkomenste geneezing uit te werken. Want in sommige gestellen, loopen de bereidingen van Kwikzilver, inwendig ingenomen, door de darmen heen, zonder den mond aan te doen; en in anderen doen ze de kwylikieren zoo schielijk aan, dat ze eene overvloedige kwyling veroorzaaken, zonder derzelver werking tot de afgeleegener deelen uit te strekken, en gevolglik zonder de oorzaak der ziekte wech te nemen.

UNGUENTUM DESICCATIVUM RUBRUM.

Rooide opdroogende Zalve.

Neem van

Olyf Olie, anderhalf pint;
Wit Wasch, een half pond;
Bereiden Calamyn-steen, zes oncen;
Bereid Zilverfchuim,
Armeniesche Bolus, van elks vier oncen;
Kamfer, drie drachma's.

Smelt het Wasch in de Olie, en het mengfel van het vuur genomen hebbende, strooi 'er de andere inmengfels langzaamerhand in, het zelve wakker te saamen roerende tot eene Zalve. De Kamfer moet vooraf met een weinig Amandel Olie gevreeven worden.

Dit wordt gezegd een uitsteekend opdroogend en heelend middel te zyn; doch is thans in geene groote achtinge, en wordt zelden in de Winkels gevonden. In de laatste *Edinburgsche Apotheek* was het nog behouden, maar is nu uitgeschrapt.

UNGUENTUM DIAPOMPHOLYGOS.

Oogniet Zalve.

(c) *Solanus communis*, seu *terbalis*. (d) *Pompholyx*.

Neem van

Olyf Olie, twintig oncen;
Sap van de beziën van gemeene, of doodelyke Nagtschade (c), agt oncen;
Wit Wasch, vyf oncen;
Ceruis, vier oncen;
Gebrand Lood,
Oogniet (d), van elks twee oncen;
Zuiveren Wierook, een once.

Kook de Olie en het Sap over een zagt vuur, tot dat het Sap uitgewaasemd is; en smelt het Wasch, tegen het einde van de kooking, in de Olie; neem het mengfel dan van het vuur, en doet, terwyl 't heet is, de andere inmengfels, tot poeder gemaakt, daar by. Meng en maak het tot eene Zalve.

Dit is, even als het voorgaande uit de laatste Uitgave van de *Edinburgsche Apotheek* overgenomen. Het staat aangepreezen tegen heete ontleekingagtige Zweeren, en scherpe afvloeijingen op de oogen; maar wordt zeer zelden gebruikt, hebbende voor eenigen tyd plaats gemaakt voor eenvoudiger saamenmengfels, die echter ten minsten even kragtig zyn: om welke reden het nu door het COLLEGIE agter gelaten is.

UNGUENTUM e GUMMI ELEMI.

*Zalve van Elemi Gom.
Lond.*

Neem van

Schaapen vet, verscht en beproefd, twee ponden;
Elemi Gom, een pond;
Gemeene Terpentyn, tien oncen.

Smelt de Gom met het vet, en het mengfel van het vuur genomen hebbende, meng 'er de Terpentyn aanstonds in; kleins het dan, terwyl de klomp nog vloeibaar is, af.

UNGUENTUM, vulgo LINIMENTUM
ARCÆI.

De

*De Zalve, gemeenelyk genaamd, Smeering
van Arceus.
Edinb.*

Neem van

Varkens Reuzel, een pond;
Gyten vet, of Schaapen vet, twee ponden;
Veneetsche Terpentyn,
Elemi Gom, van elks anderhalf pond;

Smelt en kleins het, om 'er eene Zalve van te
maaken, naar de kunst.

DEEZE Zalve is lange in gebruik geweest,
om ryp te maaken, te zuiveren en vleesch te
doen groeijen; en tot deeze oogmerken wordt
ze van sommigen beter gehouden, dan alle de
andere saamenmengfels van deeze soorte.

UNGUENTUM EMOLLIENS.

*Verzagtende Zalve.
Edinb.*

Neem van

Palm Olie, vier pinten;
Versch gemaakte Lyn-Olie, drie pinten;
Geel Wafch, een pond;
Veneetsche Terpentyn, een half pond.

Smelt het Wafch in de Oliën, over een zagt
vuur, meng 'er dan de Terpentyn in, en
kleins de Zalve; welke de plaats van de
Zalve van Althea wortel vervult.

Zy is ten minste gelyk aan die Zalve, tot
het oogmerk in den tytel uitgedrukt; dewyl
daar in niets van het slym, of de verzagten-
de stoffe der Althea wortels behouden wordt.
En inderdaad, wanneer slymen met Zalven
vermengd worden, zullen ze veel eer derzel-
ver verzagtende kragt verminderen, dan ver-
meederen; om dat zy de vettigheid der Oliën
merkelyk verminderen, maakende met dezel-
ven een nieuw saamenmengfel, dat van de in-
mengfels verschilt, en met water mengbaar is
tot een melkagtig vogt, gelyk wy in het VII.
HOOFDD. gezien hebben.

UNGUENTUM MERCURIALE.

*Zalve van Kwikzilver.
Lond.*

Neem van

Varkens Reuzel, twee oncen;
Kwikzilver, een once.

Vryf het vlytig te saamen, tot dat het Kwik-
zilver verdwynt. Het mengfel kan insge-
lyks met twee, drie, of meer maalen de
hoeveelheid van het Kwikzilver gemaakt
worden.

Dit is de eenvoudigste van de mercuria-
le Zalven, hoewel mogelyk zoo kragtig, als
eenige andere. Het vordert inderdaad veel
meer arbeid, om het Kwikzilver in de Reuzel
alleen te doen verdwynen, dan wanneer 'er
Terpentyn, of andere soortgelyke zelfstandig-
heden bygedaan worden: maar tot vergoe-
ding daar van is het saamenmengfel met Reu-
zel vry van een ongemak, dat met de ande-
ren verzeld gaat; te weten, dat ze geschikt
zyn, om door dikwyls vryven de tedere hui-
den te vereeten. Sommigen verkiezen, dee-
ze Zalve te styven met een vierdepart vet
(verminderende de Reuzel naar evenredig-
heid), welk aan dezelve eene beter dikte geeft
tot gebruik.

Het bovenstaande voorschrift, en deeze aan-
merking zyn uit de voorgaande Uitgave dee-
zer Apotheek. Het COLLEGIE heeft het by-
voegfel van Vet nu aangenomen, in zulk eene
evenredigheid, dat het zelve een vierde van
de hoeveelheid der geheele Zalve uitmaakt;
de evenredigheid van het Kwikzilver dezelfde
gebleeven zynde. Het saamenmengfel is nu
als volgt.

Edinb.

Neem van

Varkens Reuzel, drie oncen;
Schaapen Vet, een once;
Kwikzilver, een once.

Pppp 3

Stamp

Stamp het vlytig te saamen in een mortier, tot dat de Kwiksilver bolletjes verdwynen. Deeze Zalve wordt insgelyks met twee, of driemaal de hoeveelheid van 't Kwiksilver gemaakt.

UNGUENTUM e MERCURIO PRÆCIPITATO.

*Zalve van neergeploft Kwiksilver.
Lond.*

Neem van

Enkele Zalve, anderhalf once;
Neergeplofte Zwavel, twee drachma's;
Wit neergeploft Kwiksilver, twee scrupels.

Meng het wel te saamen, en bevogtig het met loog van Wynsteen, op dat het tot eene Zalve moge worden.

DEEZE is eene zeer fraaije Zalve van Kwiksilver, en wordt zeer dikwyls gebruikt tegen huidziekten. De bereidingen van Kwiksilver en Zwavel, hier voorgeschreeven, zyn om derzelver kleur gekoozen.

UNGUENTUM NERVINUM.

*Zalve voor de Zenuwen.
Lond.*

Neem van

Averuit (e),
Marjolyn (of Origanum) (f),
Munte,
Poly,
Wynruit,
Rosmaryn, van elks, versck vergaderd, zes oncen;
Olie van Offenvoet, vyf pinten;
Offen Vet, drie ponden;
Olie van Laurier, een half pint.

Kook de Kruiden met de Olie van Offen Voet en het Vet, tot dat de wateragtige vogtig-

heid uitgedampt is; pers en kleins de vloeistof dan uit, en de Olie van Laurier daar by gedaan hebbende, maak alles tot eene Zalve.

DEEZE Zalve is geschikt, gelyk de tytel uitdrukt, om de Zenuwen te verwarmen en te versterken. De bovenstaande ordonnantie is uit de voorgaande Uitgave der *Edinburgsche Apothek*. Het is een kwalyk uitgedacht voorschrift: want behalven dat de innengels menigvuldiger zyn dan noodig is; zoo is de wyze van dezelve te behandelen zeer berispelyk. Immers bestaan de verwarmende, prikkelende, zenuwversterkende kragten der Kruiden in derzelver vlugge deelen; en deezen worden door het kookken van dezelve met de Olie verlooren. De kragtigste wyze, om Zalven met deeze kragten van plantgewassen te bezwangeren, is die, welke wy hier voor bladz. 343. hebben voorgesteld, en welke het COLLEGIE nu aangenomen heeft, met byvoeging van een gevoeglyke hoeveelheid der wezendlyke Olie van het onderwerp. De tegenwoordige verbeterde saamenmenging is als volgt.

Edinb.

Neem van

Schaapen Vet, twee ponden;
Olie van Kamillen (door afkookinge) een pint;
Laurier Olie, anderhalf pint;
Wezendlyke Olie van *Wilde Marjolyn* (g) of van Rosmaryn, twee oncen.

Smelt het Vet, over een zagt vuur, in de Olie van Kamillen, om 'er eene Zalve van te maaken; welke van het vuur genomen zynde, roer de Laurier-Olie en de wezendlyke Olie daar in.

SOMMIGEN zyn gewoon, in plaatse van eenige wezendlyke Olie met het saamenmengsel te vermengen, eenige weinige dropels van dezelve op de pleister te vryven, als die gesmeerd wordt.

UN-

(e) *Abrotanum mas.* (f) *Majorana.* (g) *Origanum.*

UNGUENTUM NUTRITUM.

*De Zalve, genaamd gevoedde.
Edinb.*

Neem van
Zilverfchuim,
Azyn, van elks twee oncen;
Olyf Olie, zes oncen.

Vryf het in een mortier, de Olie en den Azyn beurtelings, by weinigjes teffens daar by doende, tot dat de Azyn niet meer gezien wordt, en de Zalve gelykformig en wit is.

DEEZE Zalve is moeilijck te maaken, en houdt zich ook niet wel, dewyl de Azyn uitwaasfemt, en het faamenmengfel te ftyf laat: om welke reden nu voorgefchreeven is, de zelve in minder hoeveelheid te maaken, dan in voorgaande Uitgaven. Het wordt onderfeld een goed verkoelend en opdroogend middel te zyn; en wordt nu en dan gebruikt in ontvellingen ligt douwwurmagtig uitflag, en om de lippen der wonden, die veel jeuken, of tot ontfteeking neigen, te zalven.

UNGUENTUM OPHTHALMICUM.

Oogen Zalve.

Neem van
Oogniet Zalve, anderhalf once;
Lood Zalve, een half once;
Kamfer, een half drachma.

Meng en maak het tot eene Zalve, naar de kunst.

Deeze Zalve kan insgelyks met twee, drie, of meer maalen de hoeveelheid van Kamfer gemaakt worden.

DEEZE Zalve is zeer wel uitgedacht tot het oogmerk in den tytel uitgedrukt; dewyl 'er bezwaarlyk eene onder die, welke men gemeenelyk aantreft, zoo kragtig is in ontftekingen, en heete fcherpe afvloeiingen op de oogen. Maar om dat 'er groote omzigtheid

vereifcht wordt in het gebruik van Loodmid-
delen, voor zulk een teder lid, als het Oog
is; en om dat faamenmengfels van deeze foor-
te ligtelyk op ftaande voet kunnen gereed ge-
maakt worden, met zulke gedeelten der in-
mengfels, als de Voorschryver gevoeglyk zal
oordeelen; zoo heeft de *Edinburgfche Apo-
theek* (uit de voorgaande Uitgave, waar uit
het bovenftaande voorfchrift genomen is) het
zelve nu uitgelaaten.

UNGUENTUM e PICE.

*Zalve van Teer.
Lond.*

Neem van
Beproefd Schaapenvet,
Teer, van elks even veel gewigt.

Smelt het te faamen, en kleins het mengfel
terwyl het nog heet is.

Dit faamenmengfel, met byvoeging van
half deszelfs gewigt van Hars, is lang in de
Winkels in gebruik geweest, als eene goed
koop Zalve, in plaatfe van de Zwarte Ko-
nings Zalve.

UNGUENTUM SAMBUCINUM.

*Vlierbloemen Zalve.
Lond.*

Neem van
Vlierbloemen, volkomen uitgebloeid, vier
ponden;
Schaapen Vet, beproefd, drie ponden;
Olyf Olie, een pint.

Smelt het Vet met de Olie, en kook de Bloe-
men in dit mengfel, tot dat ze byna gekruild
zyn: kleins en pers de Zalve dan uit.

Edinb.

Neem van
Den binnenften Bast van den Vlierboom;
De

De Bladeren van den Vlier, versch, van
elks vier oncen;
Lyn Olie, twee pinten;
Wit Wafch, zes oncen.

Laaten de Balf en de Bladeren wel gekneusd
worden, en in de Olie gekookt, tot dat
de vogtigheid verteerd is; pers de Olie
dan uit door een teems, en smelt de
Wafch daarin, om het tot eene Zalve te
maaken.

DEEZE Zalven schynen niet beter te zyn
dan eenige anderen, die veel fraaijer zyn,
en met minder kosten kunnen bereid wor-
den. Men kan bezwaarlyk onderstellen, dat
zy eenige groote kragt verkrygen van de
innengfels, van welken zy haaren naam ont-
leenen.

UNGVENTUM SATURNINUM.

Zalve van Lood.
Lond.

Neem van
Olyf Olie, een half pint;
Wit Wafch, anderhalf once;
Suiker van Lood, twee drachma's.

Laat de Suiker van Lood, tot een zeer fyn
poeder gemaakt, met een gedeelte van de
Olie gevreeven, en het Wafch met het
overige van de Olie gesmolten worden:
meng beide te saamen, en houd het roe-
rende tot dat de Zalve koud geworden is.

Edinb.

Neem van
Suiker van Lood, een once;
Wit Wafch, drie oncen;
Olyf Olie, een pint.

Smelt de Olie en het Wafch te saamen, en
doet 'er de Suiker van Lood langzaamer-
hand by; het zelve geduurig roerend hou-
dende, tot dat het, koud geworden zyn-
de, tot eene Zalve vereenige.

BEIDE deeze Zalven zyn nuttige verkoelen-
de en opdroogende middelen; veel beeter zoo
wel in fraaiheid als in kragt, dan de *Nutri-
tum* of de *Tripbarmacum*.

UNGVENTUM SIMPLEX.

De enkele Zalve.
Lond.

Neem van
Varkens Reuzel, beproefd, twee ponden;
Roozewater, drie oncen, by maate.

Vryf de Reuzel met het Roozewater, tot dat
ze wel vermengd zyn; smelt het dan over-
een zeer zagt vuur, en zet het eenigen tyd
neer, op dat het water moge bezinken:
giet de Reuzel van het water af, en houd
het onophoudelyk roerende; het zelve om-
trent zoo lang vryvende tot dat het koud
wordt, om het tot een ligten, niet saamen-
hangenden klomp te brengen: eindelyk,
doet 'er zoo veel wezendlykheid van Li-
moenen by, als genoeg zyn zal, om het
eenen aangenaamen reuk te geeven.

UNGVENTUM ROSACEUM, vulgo POMATUM.

Rooze-Zalve, gemeenelyk genaamd Pomade.
Edinb.

Giet zoo veel water, op eenige hoeveelheid
Varkens Reuzel, in kleine stukjes gefnee-
den, en in een verglaasd aarden vat gedaan,
dat het eenige duimen daar boven staat; en
laat het tien dagen te saamen staan trekken,
het water alle dagen vernieuwende. Smelt de
Reuzel dan met eene zeer zachte hitte, en
giet ze in eene bekwaame hoeveelheid Roo-
zewater; werk het wel door een; en doet
daar na, het water afgegooten hebbende,
eenige droppels Olie van Roozenhout by
de Reuzel.

DEEZE Zalven zyn in gemeen gebruik, om
de huid zagt en glad te maaken, en barften te
heelen.

UN.

UNGUENTUM e SULPHURE.

*Zwavel Zalve.**Lond.*

Neem van

De Enkele Zalve, een half pond;

Bloem van Zwavel, ongewasschen, twee oncen;

Wezendlykheid van Limoenen, een scrupel.

Meng het te saamen.

Dit is voor huidziekten bestemd; het is veel fraaijer dan de *Unguentum antipforicum cum Sulphure*, en ten allerminsten even kragtig.

UNGUENTUM AD PSORAM.

Zalve tegen de Schurft.

Neem van

Zwavel, een once;

Witten Nieswortel, in poeder, of ruuw

Ammoniac Zout, twee drachma's;

Varkens Reuzel, twee oncen.

Meng en maak het tot eene Zalve.

ZWAVEL is een zeker middel voor de schurft, en tegelyk veiliger en kragtiger dan Kwikzilver: want, gelyk Dr. Pringle aanmerkt, ten zy eene Zalve van Kwikzilver overal de huid raake, kan 'er geene zekerheid van goed gevolg weezen; daar met eene van Zwavel de geneezing kan verkreegen worden, door eene gedeeltelyke smeeringe; dewyl de Diertjes, die dit ongemak veroorzaaken, gelyk andere Infekten, gedood worden door den zwavelagtigen damp, die door de hitte van het lichaam uitwaasemt. Wat het inwendig gebruik van Kwikzilver betreft, het welk sommigen voor een foortelyk middel tegen de Schurft gehouden hebben; daar zyn verscheide voorbeelden van Menschen, die eene volkomen kwyling ondergaan hebben tot geneezing van de Ve-

IV. DEEL.

nusbesmettinge, zonder van de schurft bevryd te worden.

De hoeveelheid der Zalve, hier boven voorgeschreeven, dient voor vier smeeringen: de Lyder moet elken avond gevreeven worden; maar om eenig ongemak voor te koomen, dat uit het verstoppen van al te veel zweetgaten tegelyk mogt ontstaan, zoo moet men een vierde part van het lichaam op eene reis besmeeren en vryven.

Alhoewel de Schurft dus met eene Zalfpot kan geneezen worden, zal het echter dienstig zyn, het middel te vernieuwen, en de deelen, die meest aangedaan geweest zyn, nog eenige avonden aan te roeren, tot dat een tweede potje ook opgebruikt is; en in de ergste gevallen, het inwendig gebruik van Zwavel daar op te laten volgen, niet met oogmerk om het bloed te zuiveren, maar om den waassem met meer zekerheid door de huid te verspreiden; dewyl 'er reden is om te gelooven, dat de Diertjes somtyds al te diep kunnen liggen, om door uitwendige middelen gantschelyk vernield te kunnen worden.

UNGUENTUM TRIPHARMACUM.

*Zalve van drie Inmengfels.**Lond.*

Neem van

Gemeene Pleister, vier oncen;

Olyf Olie, twee oncen by maate;

Azyn, een once, by maate.

Kook het te saamen over een zagt vuur, het zelve geduurig roerend houdende, tot dat het tot de dikte van eene Zalve gebragt is.

Dit is eene nieuwe wyze, om de *Unguentum nutritum* te bereiden, en lang zoo werke-lyk niet, als de eene, onder dien tytel reeds beschreeven. Het Saamenmengfel is ook veel gladder en gelyker, en zoo zeer niet onderworpen, in 't bewaaren droog te worden.

Nogthans is deeze Zalve minder, zoo wel in opzigt van de fraaiheid, als ten aanzien van de werking, dan de *Unguentum saturninum*.

Qqqq

UN-

UNGUENTUM TUTIÆ.

*Zalve van Oogniet.
Lond.*

Laat eenige hoeveelheid van bereid Oogniet vermengd worden met zoo veel Addersvet, als genoeg is, om het tot de dikte van een zachte Zalve te brengen.

DEEZE Zalve is tot een Oogenzalve bestemd. Maar welke byzondere krachten zy van het Adders Vet bekomt, zullen wy niet onderneemen te bepaalen.

In de voorgaande Uitgave der *Edinburgsche Apotheek*, was deze Zalve voorgeschreeven, als volgt:

Neem van

Wit Wasch, drie oncen;
Beste Olyf Olie, tien oncen;
Bereid Oogniet, twee oncen;
Bereiden Calamyn-steen, een once.

Smelt het Wasch met de Olie over een zagt vuur: strooi 'er dan het Oogniet en Calamyn langzaamerhand in, het zelve geduurig roerende tot dat de Zalve koud wordt.

Deeze Zalve kan ook op staande voet gereed gemaakt worden, door den Calamyn en het Oogniet met viermaal derzelver hoeveelheid versche Boter te mengen.

IN de tegenwoordige Uitgave is geordonneerd, de Zalve alleen met Boter te maaken, met een weinig Wasch opgestyfd: en de Calamyn is nagelaaten; want zekerlyk waren Calamyn en Oogniet beiden niet noodig in een saamenmengsel. Het Voorschrift is nu als volgt:

Neem van

Versche Boter, vier oncen;
Wit Wasch, twee drachma's;
Bereid Oogniet, een once.

Smelt het Wasch met de Boter, over een zagt

vuur, en strooi 'er dan het Oogniet in, het zelve geduurig t'saamen roerende, tot dat de Zalve koud geworden is.

DAAR is een ongemak in 't gebruik van booter; te weten, dat ze in 't bewaaren schielik duf wordt, in zoo verre, dat de Zalve, daar mede gemaakt, onbekwaam zoude schynen tot eene Winkelbereiding. Dat ondertuschen, of Boter, of Adders Vet, kragtiger zy, of min nadeelig voor de Oogen, dan de beste soorte van Olie van Florence; dat het Oogniet in eenig opzigt beeter zy, dan de Calamyn, of dat elk van die, in deeze gedaante, alle die uitwerking heeft, welke zy gemeenelyk ondersteld worden te hebben, wil ik niet verzeekeren. Beiden zoo wel de Calamyn steen, als het Oogniet werken alleen door de kragt van het Zink, dat zy bevatten, en de Calamyn schynt het meest van beiden te bezitten, en ook het minst veranderlyk te zyn, in het geen hy bevat. Maar de zuivere Bloem van het Zink zelf bereid (zie bladz. 558.) is buiten allen twyfel beter dan een van die beiden.

HET COLLEGIE van *Edinburgh* heeft 'er nu by gedaan.

UNGUENTUM TUTIÆ CAMPHORATUM.

*Gekamferde Zalve van Oogniet.
Edinb.*

Deeze wordt gemaakt door twee drachma's Kamfer by de voorgaande Zalve by te doen. Ook wordt ze met eene dubbele hoeveelheid van Kamfer bereid.

UNGUENTUM VERMIFUGUM.

Zalve tegen de Wurmen.

Neem van

Lavendel-Kattoen (b),
Alsem,
Wynruit,
Zevenboom,

Ryn-

(b) *Abrotanum femina.*

PPPQ

Rynvaren bladeren (i), versich vergaderd,
van elks twee oncen;

Olyf Olie, anderhalf pint;

Varkens Reuzel, een pond;

Geel Wasch, drie oncen;

Ossen Gal,

Socotorynsche Aloë, van elks anderhalf
once;

Kolokwint,

Wurmzaad (k), van elks een once.

Stamp de Kruiden en kookze met de Olie
en de Reuzel, tot dat de wateragtige vog-
tigheid uitgedampt is; pers het vogt dan
door een teems, smelt 'er het Wasch in;
en doet 'er de andere inmengfels naderhand
by; kookende en roerende het te saamen,
om 'er eene Zalve van te maaken. De
Aloë, Kolokwint, en 't Wurmzaad moet
vooraf tot een zeer fyn poeder gemaakt
worden.

DEEZE Zalve wordt op de buiken der
Kinderen gevreeven, om de Wurmen te ver-
dryven, en somtyds, zoo gezegd wordt,
met goed gevolg. Zy is uit de voorgaande
Uitgave der *Edenburgsche Apothek* geno-
men: in de tegenwoordige is zy agter ge-
laaten.

UNGUENTUM ad VESICATORIA. [L.]
UNGUENTUM EPISPASTICUM. [E.]

Blaarmaakende Zalve.

Lond.

Neem van

Varkens Reuzel, beproefd,

Blaartrekkende Pleister, van elks evenveel
gewicht.

Smelt het te saamen over een zagt vuur,
en houd het geduurig roerende tot dat
het koud geworden is.

(i) *Tanacetii folia.* (k) *Santonicum.*

Edinb.

Neem van

Varkens Reuzel,

Veneetsche Terpentyn, van elks drie on-
cen;

Geel Wasch, een once;

Spaansche Vliegen, drie drachma's.

Smelt de Reuzel en het Wasch te saamen;
doet daar eerst de Spaansche Vliegen, tot
poeder gemaakt, en dan de Terpentyn
by: eindelyk, meng het alles te saamen
tot eene Zalve.

DEEZE Zalven worden gedaan in de be-
reidingen om blaaren te maaken, die bestemd
zyn om aanhoudende te weezen, gelyk ze
genoemd worden, of om loopende gehouden
te worden voor een langen tyd; gelyk ze
in veele sleepende en hardnekkige gevallen,
moeten gedaan worden. Groote zorgvuldig-
heid moet 'er aangewend worden, dat de
Spaansche Vliegen, in deeze saamenmengfels
gebeezigd, tot een zeer fyn poeder gemaakt
worden, en dat de mengfels zoo gelyk en
eenvormig gemaakt worden, als mogelyk is.

UNGUENTUM EPISPASTICUM MI-
TIUS.

De zagter Blaartrekkende Zalve.

Edinb.

Neem van

Spaansche Vliegen,

Witte Hars,

Geel Wasch, van elks een once;

Varkens Reuzel,

Veneetsche Terpentyn, van elks twee on-
cen;

Kookend water, eene genoegzaame veel-
heid.

Trek de Spaansche Vliegen in het water;
in

Qqq 2

in een digt geslooten vat, eenen nagt lang; pers het vogt dan sterk uit, en kleins het, en kook het met de Reuzel tot dat de wateragtige vogtigheid verteerd is; doet 'er dan de Hars het Wasch en de Terpentyn by, en maak het alles tot eene Zalve.

DEEZE Zalve bevattende de ontbindbaare deelen van de Spaansche Vliegen, met de andere innengfels gelykelyk vermengd, is veel gemakkeliker en veroorzaakt minder pyn, alhoewel niet minder kragtig tot het oogmerk, dan de twee voorgaande saamenmengfels, met de Vliegen in zelfstandigheid.

UNGUMENTUM VIRIDE.

Groene Zalve.
Lond.

Neem van
De Groene Olie, drie pinten;
Geel Wasch, tien oncen.

Smelt het te saamen, over een zagt vuur, en houd het mengsel geduurig roerende, tot dat het koud geworden is.

DEEZE Zalve schynt geene byzondere kragt te verkrygen van de innengfels, waaraan zy haare kleur, verschuldigd is.

LINIMENTUM ALBUM.

Witte Smeering.
Lond.

Neem van
Olyf Olie, drie oncen by maate;
Spermaceti, zes drachma's;
Wit Wasch, twee drachma's.

Smelt het te saamen, over een zagt vuur, en houd het geduurig en wakker roerende, tot dat het koud geworden is.

DEEZE verschilt alleen in dikte van de *Unguentum album*.

BALSAMUM VIRIDE.

Groene Balsem.
Edinb.

Neem van
Lyn Olie,
Olie van Terpentyn, van elks een pond;
Spaans groen, in poeder, drie drachma's.

Kook en roer het wel te saamen, tot dat het Spaansgroen ontbonden is.

EEN Balsem, gelyk deeze is, wordt gezegd in groote waarde gehouden geweest te zyn, by onze Chirurgyens, als een afvaagend middel.

LINIMENTUM TRIPHARMACUM.

Smeering van drie Innengfels.
Lond.

Neem van
Gemeene Pleister, vier oncen;
Olyf Olie, een vierde van een pint;
Azyn, een once, by maate.

Kook het over een zagt vuur, het zelve geduurig roerende tot dat het de dikte van eene Smeering gekreegen heeft.

Dit is het zelfde met de *Unguentum tripharmacum*, uitgezonderd, dat de hoeveelheid van Olie hier vermeerderd is, om aan het saamenmengsel de zagter dikte van eene Smeering te geeven.

LINIMENTUM VOLATILE.

Vlugge Smeering.

Neem van
Olie van Hartshoorn,
Geest van Hartshoorn, van elks even veel.

Meng het te saamen.

DR. Pringle merkt aan, dat in de Keelontsteeking, of vernauwing van de keel, een

een lap flanel, met dit mengfel bevochtigd, en op de keel gelegd, om elke vier of vyf uren te ververschen, een van de kragtigste hulpmiddelen is. Door middel van dit verwarmend prikkelend oplegfel wordt de hals, en fomtyds het geheele lichaam in eene zweeting gebragt, welke na eene aderlaating de ontfteeking wech neemt, of verzagt. Wanneer de huid de fcherpheid van dit mengfel niet verdraagen kan, zoo mag men de vlugge Smeering der Winkels (bladz. 457.) beproeven.

CERATUM ALBUM.

Witte Wasch-Zalve.

Lond.

Neem van

Olyf Olie, een vierde van een pint;
Witte Wasch, vier oncen;
Spermaceti, een half once.

Smelt het alles te faamen, en houd het roerende, tot dat de Waschzalve geheel en al koud geworden is.

DEEZE verschilt van de witte Zalve en smeeringe, alleen daarin, dat ze dikker is.

CERATUM CITRINUM.

Geele Wasch Zalve.

Lond.

Neem van

Geele Koningszalve, een half pond;
Geel Wasch, een once.

Smelt het te faamen.

DEEZE verschilt niet anders van de Geele Koningszalve, dan dat ze styver is, het welk haar tot sommige oogmerken gemakkelijker maakt.

CERATUM EPULOTICUM.

Wasch-Zalve om Zweeken op te droogen.

Lond.

Neem van

Olyf Olie, een pint;
Geel Wasch,
Bereiden Calamynsteen, van elks een half pond.

Smelt het Wasch met de Olie, en strooi'er, zoo haast als het mengfel begint styf te worden, den Calamynsteen in; het zelve geduurig roerend houdende tot dat de Wasch-Zalve volkomen koud geworden is.

UNGUENTUM e LAPIDE CALAMINARI.

Zalve van Calamyn-Steen.
Edinb.

Neem van

Geel Wasch, agtien oncen;
Olyf Olie, twee pinten;
Bereiden Calamynsteen, tien en een half oncen.

Smelt het Wasch met de Olie, en strooi'er den Calamynsteen langzaamerhand in; hetzelfde wel te faamen mengende en roerende tot dat het koud geworden is.

DEEZE faamenmengfels worden gemaakt naar de Wasch-Zalve, die TURNER sterk aanpryst, in verzweringen en ontvellingen van de huid, en die gemeenelyk door zynen naam onderscheiden geweest is. Uit de ervaarenheid blykt het, dat ze uitneemende Zalven zyn om zweeren op te droogen, en als zodanigen worden ze veel in de praktijk gebruikt.

CERATUM MERCURIALE.

Wasch-Zalve met Kwikzilver.
Lond.

Neem van

Geel Wasch,
Varkens-Reuzel, beproefd, van elks een half pond;
Kwikzilver, drie oncen;
Enkele Balsam van Zwavel, een drachma.

Smelt

Qqqq 3

Smelt het Wasch met de Reuzel, doet dit mengfel dan langzaamerhand by het Kwik-zilver en den Balfem van Zwavel, die vooraf te faamen moeten gevreeven zyn.

UNGUENTUM PARALYTICUM.

Zalve voor Beroerdheid.

Neem van
Varkens Reuzel,
Laurier-Olie, van elks vier oncen;
Sterken Geest van Vitriool, een once.

Meng en maak het tot eene Zalve.

Dit prikkelend Saamenmengfel wordt op verdoofde of geraakte Lendenen gelegd; het maakt de huid ichielyk rood en onttoken, en als deeze uitwerking voortgebragt is, moet het afgenomen worden; waarna het deel met eene verzagtende Zalve, gelyk die van Vlierbloemen, moet gefmeerd worden.

UNGUENTUM DIGESTIVUM.

Rypmaakende Zalve.

Neem van
Geele Konings Zalve,
Zwarte Koningszalve, van elks agt oncen;
Balfem van Terpentyn, vier oncen.

Meng en maak het tot een Zalve.

LINIMENTUM ANODYNUM.

Pynstillende Smeering.

Neem van
Zenuw Zalve, drie oncen;
Balfem van Terpentyn, een once.

Meng het te faamen.

LINIMENTUM HEMORRHOIDALE.

Smeering voor de Ambeijen.

Neem van
Verzagtende Zalve, twee oncen;
Vloeibaar Heulsap, een half once.

Meng deeze innengfels met een dooijer van een Ey, en werk ze wel te faamen door elkander.

XII. H O O F D D E E L.

Van de Oplegfels.

EPITHEMA VESICATORIUM.

*Blaartrekkend Oplegfel.
Lond.*

NEEM van

Spaansche Vliegen, tot een zeer fyn poeder gemaakt,

Tarwen bloem, van elks evenveel gewigt.

Maak het met Azyn tot een deeg.

Dit Saamenmengfel is dunner, dan de Blaartrekkende Pleisters, en wordt om die reden in sommige gevallen beter gehouden. De Praktizyns verschillen, ten aanzien van den graad van dikte en kleeverigheid, die best geschikt moge zyn voor deeze soorte van Oplegfels, en somtyds veranderen zy die by gelegenheid.

CATAPLASMA e CYMINO.

*Pap van Komyne.
Lond.*

Neem van

Komyne Zaad, een half pond;

Laurier Beziën,

Schordium bladeren, gedroogd,

Virginischen Slangenwortel, van elks drie oncen;

(a) *Aristolochia radix.*

Nagelen, een once;

Honich, driemaal het gewigt van de andere, tot poeder gemaakte, soorten.

Maak het tot een Pap.

Dit is eene verbeetering van de THERIACA LONDINENSIS, welke sedert eenigen tyd naauwelyks anders gebruikt is, dan als een verwarmende Pap: van derzelver innengfels zyn die alleen behouden, die het meest tot dit oogmerk toebrengen.

CATAPLASMA AROMATICUM.

*Speceryagtige Pap.
Edinb.*

Neem van

Lang Geboortekruid wortel (a),

Laurier Beziën, van elks vier oncen;

Zoete Fenkel Zaad,

Bladeren van Munte, van elks drie oncen;

Jamaicasche Peper,

Myrrhe, van elks twee oncen;

Honich, driemaal het gewigt van de poeders.

Meng en maak het tot een Pap; welke de plaats van Theriaca, tot uitwendige oogmerken, vervangt.

CA.

CATAPLASMA DISCUTIENS.

*Verdryvende Pap.
Edinb.*

Neem van

Bryonie wortel, drie oncen;
Vlierbloemen, een once;
Ammoniac Gom, een half once;
Ammoniac Zout, ruuw, twee drachma's;
Gekamferden Geest van Wyn, een once.

Kook de Wortels en Bloemen in eene genoegzaame hoeveelheid water, tot dat ze murw worden; en ze dan gestampt hebbende, doet 'er de Ammoniac Gom by; dezelve vooraf in eene genoegzaame hoeveelheid Azyn ontbonden hebbende; insgelyks het Zout en den Geest van Ammoniac: meng eindelyk alles te saamen, om 'er eene Pap van te maaken.

Dit Saamenmengsel is een zoo goed verdryvend middel, als 'er een, in deeze gedaante van een Pap, kan uitgedacht worden. In sommige van onze Gasthuizen gebruikt men de volgende eenvoudiger gedaante.

CATAPLASMA DISCUTIENS.

Verdryvende Pap.

Neem van

Garsten meel, zes oncen;
Versche Scheerling (b), wel gekneusd, twee oncen;
Ruuw Ammoniac Zout, een half once;
Azyn, eene genoegzaame veelheid.

Kook het Meel en de dolle Kervel bladeren, een korten tyd in den Azyn, en meng dan het Ammoniac Zout daar mede.

CATAPLASMA MATURANS.

*Rypmaakende Pap.
Lond.*

(b) *Cicuta.*

Neem van

Vygen, vier oncen;
Geele Konings Zalve, een once;
Galbanum, gekleinsd, een half once.

Stamp de Vygen door en door in een mortier, nu en dan een weinig Geest van wyn, of sterk Bier daar in latende druipen; meng dan de Zalve, eerst gesmolten, te gelyk met de Galbanum, zorgvuldig daar mede.

CATAPLASMA SUPPURANS.

*Ettermaakende Pap.
Edinb.*

Neem van

Witte Lelien (of Althea) wortels, vier oncen;
Vette Vygen, een once;
Rauwe Uijen, gestampt, zes drachma's;
Galbanum, een half once;
Geele Konings Zalve,
Olie van Kamillen, door kookinge, van elks een once;
Lynzaad meel, zoo veel als genoeg is.

Laaten de Lelie, (of Althea) wortels te gelyk met de Vygen, in eene genoegzaame hoeveelheid Water, gekookt worden tot dat ze murw zyn; stamp ze dan en doet 'er de andere innengfels by, en maak het alles tot een Pap naar de kunst. De Galbanum moet voor af in den dooijer van een Ey ontbonden worden.

BEIDE deeze Saamenmengfels zyn goede ettermaakende, of rypmaakende middelen; alhoewel derzelver uitwerkselen meer daar van afhangen, dat ze het deel zagt, vogtig en warm houden, dan van eenige byzondere hoedanigheden der innengfels.

SINAPISMUS.

*Een Moster-Pap.
Edinb.*

Neem

Neem van
Mosterd Zaad, in poeder;
Kruim van Brood, van elks evenveel;
Sterken Azyn, zoo veel als genoeg is.

Meng en maak het tot een Pap; waar by som-
tyds een weinig gestampde Look wordt by-
gedaan.

In de voorgaande Uitgave waren twee
Mosterd-pappen beschreeven; eene *Enkele*,
welke is die hier boven staat voorgeschreeven
zonder Look; en eene *saamengefelde*, wel-
ke is, als volgt:

Neem van
Mosterd Zaad, in poeder;
Kruim van Brood, van elks twee oncen;
Look, gestampt, een half once;
Zwarte Zeep, een once;
Sterken Azyn, eene genoegzaame veelheid.

Meng en maak het tot een Pap, volgens de
kunst.

BEIDE deze Saamenmengfels worden al-
leen als prikkelende middelen gebeezigd; zy
ontsteeken menigmaal het deel, en trekken
blaaren, maar zoo volkomen niet, als de
Spaansche Vliegen. Zy worden menigmaal
aan de Voetzoolen gelegd, in den laagten staat
van scherpe Ziekten, om de pols op te wak-
keren en het hoofd te verligten.

COAGULUM ALUMINOSUM.

Stremfel van Aluin.
Lond.

Neem van
Eenige hoeveelheid Wit van Eyeren,

Klop en roer dit met eenen genoegzaam groo-
ten klomp Aluin, in een tunnen kommetje,
tot dat het gestremd is.

DEEZE Bereiding is van RIVERIUS over-
genomen. Het is een nuttig saamentrekkend
IV. DEEL.

Oplegfel voor zeere, vogtige Oogen, en het
verkoelt en stuit, uittreemend, dunne afvloeijin-
gen. Lightere ontsteekingen der Oogen, door
stof, sterke Zon, of andere soortgelyke oor-
zaaken ontstaan, worden doorgaands wechge-
nomen, door dezelve met warme melk en
water te betten, en ze met het Oogwatertje,
bladz. 645. beschreeven, te wasschen. Wan-
neer het ongemak geweldiger is, dan is deeze
Bereiding, na dat de ontsteeking door eene
aderlaating een weinig bedaard is, een van de
beste uitwendige middelen. Het moet op
plukfel gesmeerd, en als men naa bed gaat op-
gelegd worden.

CATAPLASMA EMOLLIENS.

Versagtende Pap.

Neem van
Kruim van Brood, agt oncen;
Witte Zeep, een once;
Koeije Melk, versch, eene genoegzaame
veelheid.

Kook het een weinig te saamen.

CATAPLASMA STOMACHICUM.

Pap voor de Maag.

Neem van
De Speceryagtige Pap, een once;
Uitgeperste Olie van Foelie, twee drach-
ma's;

Pynstillenden Balsam, zoo veel als genoeg is,
om het tot eene behoorlyke dikte te bren-
gen.

CATAPLASMA CAMPHORATUM.

Gekamferde Pap.

Neem van
Speceryagtige Pap, een once;
Kamfer, een drachma.

Meng het te saamen.
Rrrr

Ca.

CATAPLASMA ISCHIADICUM.

Pap voor de Heupjicht.

Neem van
 Mosterd Zaad, een half pond;
 Witte Peper,
 Gember, van elks een drachma;

Enkele Honich-Syroop, zoo veel als het
 tot een Pap kan brengen.

Het gebruik van deeze Saamenmengfels,
 die uit onze Gasthuizen overgenomen zyn,
 kan gemakkelyk uit derzelver tytels begreepen
 worden. Het laatste is een sterk prikkelend
 middel, en trekt dikwyls blaaren op de huid.

E I N D E.

R E